

Η Κύπρος το 2014, με το Γραφείο Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, συμμετείχε ως χώρα-εταίρος στο Pilot Project Scheme της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Δημοκρατία σε Δράση». Το Έργο είχε τίτλο «Teaching controversial issues – developing effective training for teachers and school leaders» και σε αυτό έλαβαν επίσης μέρος το Ηνωμένο Βασίλειο (συντονίστρια χώρα), η Ιρλανδία, το Μαυροβούνιο και η Ισπανία ως χώρες-εταίροι (partners). Στο project ως χώρες-συνέταιροι συμμετέχουν και η Αυστρία, η Αλβανία, η Γαλλία και η Σουηδία (associated partners). Το εκπαιδευτικό αυτό πακέτο δημιουργήθηκε με συνεργασία όλων των εταίρων, υπό τον συντονισμό του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ιστοσελίδα Έργου: <http://pjp-eu.coe.int/en/web/charter-edc-hre-pilot-projects/teaching-controversial-issues-developing-effective-training-for-teachers-and-school-leaders>

Μετάφραση από τα αγγλικά: Αναστασία Θεμιστοκλέους

Διδασκαλία αμφιλεγόμενων θεμάτων

Μέσω

της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα και της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα (EDC/HRE)

Εκπαιδευτικό πακέτο για τους Εκπαιδευτικούς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν πακέτο είναι ένα πρόγραμμα επαγγελματικής ανάπτυξης ειδικά σχεδιασμένο για εκπαιδευτικούς, με σκοπό να στηρίξει και να προωθήσει τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων στα ευρωπαϊκά σχολεία.

Ποια η ανάγκη ύπαρξης του συγκεκριμένου πακέτου;

Η ικανότητα του να μπορείς να κατανοήσεις και να **συμμετάσχεις σε διάλογο** με άλλους, των οποίων οι απόψεις διαφέρουν από τις δικές σου, κρίνεται ως επιτακτικό για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και απαραίτητη προϋπόθεση για την προστασία και την ενίσχυση των δημοκρατικών κοινωνιών, αλλά και τη δημιουργία μιας κουλτούρας που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στην Ευρώπη ωστόσο, υπάρχουν σημαντικά θέματα που αφορούν τη σύγχρονη ζωή και οι νέοι εξακολουθούν να μην έχουν την ευκαιρία να τα συζητήσουν στο σχολείο, μόνο και μόνο επειδή θεωρούνται αμφιλεγόμενα και **δύσκολο να τα διδάξεις**, όπως π.χ. θέματα που σχετίζονται με το σεξουαλικό προσανατολισμό, το θρησκευτικό εξτρεμισμό, τη βία ανάμεσα στα φύλα, ή τη κακοποίηση παιδιών κτλ. Ανίκανοι να εγείρουν τις ανησυχίες τους και ανίδεοι για τα συναισθήματα των άλλων, αναγκάζονται να βασιστούν πάνω σε πληροφορίες από άλλους συνομήλικους ή τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και είναι συχνά συγχυσμένοι και προβληματισμένοι για κάποια από τα μεγάλα θέματα, τα οποία επηρεάζουν όχι μόνο τις κοινότητές τους, αλλά και την Ευρωπαϊκή κοινωνία του σήμερα. Χωρίς βοήθεια από το σχολείο, οι νέοι δεν έχουν την ευκαιρία να μάθουν **να αντιμετωπίζουν και να ασχοληθούν** με τέτοια θέματα, αλλά και κανένα να τους καθοδηγήσει.

Η ιδέα της δημιουργίας του παρόντος πακέτου, ήταν το αποτέλεσμα μιας σειράς από υποδείξεις που έγιναν από τους διάφορους φορείς χάραξης πολιτικής από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, για την ανάγκη ύπαρξης μιας πιο αποτελεσματικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών σχετικά με τα αμφιλεγόμενα θέματα.

Γιατί τώρα;

Απόηχος μιας σειράς γεγονότων βίας και κοινωνικής αναταραχής σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, ήταν η δημόσια ανησυχία, που σε συνδυασμό με το νέο τρόπο σκέψης στην εκπαίδευση για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, έθεσαν το χειρισμό των αμφιλεγόμενων ζητημάτων στα σχολεία ως **εκπαιδευτική ανάγκη**.

Πρώτον, περιστατικά όπως οι αναταραχές του Λονδίνου το 2011, τα εγκλήματα μίσους στη Νορβηγία και η επίθεση στη εφημερίδα Charlie Hebdo στο Παρίσι το 2015, ανέδειξαν το σημαντικό ρόλο που έχουν τα σχολεία στην ηθική και πολιτική ανάπτυξη των νέων, όχι μόνο σε αυτές τις χώρες, αλλά και σε όλη την Ευρώπη.

Δεύτερον, στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια, η εκπαιδευτική πολιτική για το μάθημα της εκπαίδευσης για την πολιτότητα, απομακρύνθηκε από θεωρίες και ασκήσεις στο βιβλίο και στράφηκε σε πιο πρακτικές και συμμετοχικές μεθόδους μάθησης, με την εισαγωγή θεμάτων που αφορούν την **«πραγματική ζωή»**, όπως τη μετανάστευση, την ισότητα των δύο φύλων αλλά και τη κλιματική αλλαγή. Το γεγονός αυτό αντανakλά την αυξανόμενη ομοφωνία πως η ιδιότητα του ενεργού πολίτη, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διαπολιτισμικής κατανόησης μαθαίνεται μέσω της **«πράξης»** και όχι μόνο μέσα από τη συσσώρευση πληροφοριών - **«γνώση»**. Αυτό σημαίνει συζήτηση και ανάληψη δράσης σε σύγχρονα προβλήματα της δημόσιας πολιτικής σκηνής και όχι απλώς απομνημόνευση γεγονότων. Ως αποτέλεσμα, τα προγράμματα σπουδών για την εκπαίδευση για την πολιτότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα (EDC / HRE) σε όλη την Ευρώπη, εμπλουτίστηκαν με απρόβλεπτο και πολιτικά ευαίσθητο περιεχόμενο.

Τι εννοούμε με τον όρο «αμφιλεγόμενο»

Αμφιλεγόμενα θέματα ορίζονται ως τα:

«Ζητήματα που διεγείρουν έντονα συναισθήματα / αισθήματα και που διχάζουν την κοινή γνώμη σε μια κοινωνία»

Αυτά κυμαίνονται από την τοπική έως την παγκόσμια σκηνή, π.χ., από την ανέγερση Τζαμιού έως τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Μερικά είναι **μακροχρόνια**, όπως οι θρησκευτικές διαιρέσεις μεταξύ των κοινοτήτων σε διάφορες χώρες της Ευρώπης – ενώ άλλα πολύ **πρόσφατα**, π.χ., ισλαμική ριζοσπαστικοποίηση της νεολαίας.

Μπορεί επίσης να ποικίλλουν **σε τόπο και χρόνο**. Το να φοράει κάποιος σταυρό στο σχολείο, μπορεί να είναι ένα ιδιαίτερα αμφιλεγόμενο ζήτημα σε μια χώρα, αλλά ένα αποδεκτό μέρος της ζωής κάπου αλλού - ομοίως, η δίγλωσση εκπαίδευση, η αγορά νερού ή η ισλαμική μαντίλα. Σχεδόν οποιοδήποτε θέμα μπορεί να γίνει αμφιλεγόμενο ανά πάσα στιγμή, ενώ νέες διαμάχες μπορεί να προκύψουν καθημερινά.

Ποιες οι δυσκολίες διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων;

Τα αμφιλεγόμενα ζητήματα εμπεριέχουν **μεγάλες συγκρούσεις** αξιών και ενδιαφερόντων, ενώ είναι συχνά συνδυσμένα με αμφιλεγόμενους ισχυρισμούς ως προς τα βασικά γεγονότα. Έχουν την τάση να είναι πολύπλοκα, χωρίς εύκολες απαντήσεις. Διεγείρουν έντονα συναισθήματα και έχουν την τάση να δημιουργούν ή να ενισχύουν τις αντιθέσεις μεταξύ των ανθρώπων,

δημιουργώντας συνάμα καχυποψία και δυσπιστία.

Ο εμπλουτισμός του προγράμματος σπουδών με τέτοια είδη θεμάτων, εγείρει κάποια **δύσκολα παιδαγωγικά ερωτήματα** σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική, όπως πως να προστατευτούν οι μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά υπόβαθρα και πολιτισμούς σε κάποια ευαίσθητα ζητήματα, πώς να αποτραπούν οι έντονες συζητήσεις στην τάξη και πώς να παρουσιαστεί αμερόληπτα το επίμαχο υλικό. Επίσης, θέτει ερωτήματα ως προς την ελευθερία του λόγου και το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσουν οι αξίες και τα πιστεύω του δασκάλου.

Για την **ηγεσία και διεύθυνση του σχολείου** θέτει ερωτήματα σχετικά με την πολιτική π.χ. Πως να στηρίξει τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν τα αμφιλεγόμενα αυτά θέματα, πως να δημιουργήσει ευκαιρίες για διάλογο μέσα στο σχολικό περιβάλλον και πως να αντιμετωπιστούν οι όποιες ανησυχίες των γονέων, αλλά και άλλων σχετικά με την καταλληλότητα των εν λόγω θεμάτων στα σχολεία ή σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διδάσκονται.

Πως μπορεί να βοηθήσει το παρόν Πακέτο

Το Πακέτο Ανάπτυξης, επιδιώκει να **αντιμετωπίσει τις προκλήσεις** της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων μέσω της ανάπτυξης ενός ολοκληρωμένου πακέτου κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης υλικού.

Έχει ως στόχο να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να αναγνωρίζουν την αξία της συμμετοχής των νέων στα αμφιλεγόμενα ζητήματα και να αναπτύξει την αυτοπεποίθηση και τις ικανότητες που χρειάζονται, ώστε να γίνει μέρος της καθημερινής τους πρακτικής ιδίως μέσω:

- Της δημιουργίας «**ασφαλών χώρων**» στην τάξη, όπου οι μαθητές μπορούν να εξερευνήσουν θέματα που τους απασχολούν ελεύθερα και χωρίς φόβο
- Της χρήσης **στρατηγικών διδασκαλίας** και τεχνικών, που προωθούν τον ανοιχτό και με σεβασμό διάλογο.

Ενώ δεν υπάρχουν «**εύκολες λύσεις**» και το κάθε θέμα δεν είναι κατάλληλο για όλες τις ηλικιακές ομάδες, δεν υπάρχει κανένας καλός λόγος για τον οποίο θα πρέπει να αποφεύγεται η διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων στα σχολεία και στις τάξεις.

Πως αναπτύχθηκε;

Το πακέτο έχει δημιουργηθεί ως μέρος του σχεδίου Πιλοτικών Σχεδίων που οργανώνονται από κοινού από το **Συμβούλιο της Ευρώπης (CoE)** και την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (EU)**. Το πακέτο εμπεριέχει τις καλύτερες πρακτικές από όλη την Ευρώπη, ενώ αντλεί την έμπνευσή του από τον Καταστατικό Χάρτη για την Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Πολιτότητα και την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EDC / HRE) του Συμβουλίου της Ευρώπης και Στόχος του είναι η προώθηση αποτελεσματικών πολιτικών και πρακτικών εντός των ευρωπαϊκών χωρών. Επίσης, βασίζεται στις εργασίες του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την ιστορία, τη διαπολιτισμική και θρησκευτική διδασκαλία και την επίλυση συγκρούσεων.

Το πακέτο έχει σχεδιαστεί, δημιουργηθεί και δοκιμαστεί από το Πιλοτικό Σχέδιο, ενώ είναι το

αποτέλεσμα ενός συνόλου αντιπροσώπων από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες. Συγκεντρώνει τις πολιτικές, πρακτικές και την έρευνα βιβλιογραφίας από όλη την Ευρώπη και όχι μόνο.

Για ποιους προορίζεται το πακέτο ανάπτυξης;

Παραλήπτες του πακέτου είναι οι **εκπαιδευτικοί** από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Τα αμφιλεγόμενα ζητήματα μπορεί να προκύψουν σε κάθε φάση της εκπαίδευσης, σε κάθε είδος σχολείου και σε κάθε μάθημα, έτσι το πακέτο προορίζεται για εκπαιδευτικούς από όλες τις **βαθμίδες εκπαίδευσης** και όλων των **μαθημάτων**, από τη δημοτική εκπαίδευση μέχρι την ανώτερη, από Εκπαίδευση για την Πολιτότητα και τις Κοινωνικές Σπουδές, μέχρι τις γλώσσες και τις επιστήμες. Έχει σχεδιαστεί για χρήση σε προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης και / ή προ-ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, πάντα υπό την καθοδήγηση ενός έμπειρου εκπαιδευτή ή συντονιστή.

Το πακέτο είναι επίσης χρήσιμο για τους **διευθυντές** των σχολείων και τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη. Τα αμφιλεγόμενα θέματα δεν μπορεί να περιοριστούν στη τάξη: μπορεί να τα συναντήσουμε σε άλλες περιοχές του σχολείου, τους διαδρόμους, καφετέριες, παιδικές χαρές και χώρους προσωπικού.

Τι είδους προσέγγιση χρειάζεται;

Το πακέτο προωθεί μια **ανοικτή και συνεργατική προσέγγιση** ως προς τη διδασκαλία και τη μάθηση, με ιδιαίτερη έμφαση στον αυτό-προβληματισμό και τη στοχαστική, ενημερωμένη δράση. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προβληματιστούν σχετικά με τον τρόπο που οι προσωπικές τους πεποιθήσεις και αξίες μπορεί να επηρεάσουν την επαγγελματική τους στάση, αλλά και χειρισμό οποιουδήποτε αμφισβητήσιμου υλικού.

Οι **επαγγελματικές ικανότητες** γύρω από τις οποίες το πακέτο έχει δημιουργηθεί, έχουν τις ρίζες τους στις βασικές αξίες και τους στόχους του **Συμβουλίου της Ευρώπης** και χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- Προσωπικές, π.χ., αυτό-αντανάκλαση
- Θεωρητικές, π.χ., η κατανόηση του ρόλου του διαλόγου στη δημοκρατία
- Πρακτικές, π.χ., τις στρατηγικές διδασκαλίας και μάθησης

Ποια είναι η δομή του πακέτου ανάπτυξης;

Το πακέτο ανάπτυξης περιλαμβάνει δύο κύρια μέρη:

- **Μέρος Α – Οδηγός Προγράμματος**
- **Μέρος Β – Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης**

Τα δύο μέρη είναι αλληλένδετα.

Με βάση μια σειρά δημοσιευμένων πηγών από διάφορες χώρες της Ευρώπης και όχι μόνο, και χρησιμοποιώντας στοιχεία από την έρευνα και την αρχική εφαρμογή του πιλοτικού

προγράμματος, ο Οδηγός Προγράμματος εξετάζει τις σημαντικότερες προκλήσεις της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, προτείνει τρόπους με τους οποίους μπορούν να καλυφθούν αυτές οι προκλήσεις, προσδιορίζει τα επαγγελματικά προσόντα που απαιτούνται για την αντιμετώπισή τους και προβαίνει σε συστάσεις για την ανάπτυξη ενός συνόλου δραστηριοτήτων κατάρτισης με βάση αυτές τις αρμοδιότητες. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται με πλήρεις οδηγίες στο Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης που ακολουθεί.

Πώς θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί η το πακέτο ανάπτυξης;

Προτείνεται όπως το πακέτο να χρησιμοποιείται **ολόκληρο**, δηλαδή και τα δύο μέρη αφού αυτά έχουν σχεδιαστεί για να αλληλοϋποστηρίζονται και να αλληλοενισχύονται. Το πώς θα χρησιμοποιηθεί στην πράξη εναπόκειται στο τι είναι καλύτερο για τη κάθε χώρα, σχολείο, πλαίσιο και κατάσταση.

Ο Οδηγός Προγράμματος σχεδιάστηκε για να παρέχει ένα ευρύ πλαίσιο για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων και την επιλογή των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων κατάρτισης. Ο οδηγός προγράμματος μπορεί να διαβαστεί πριν από οποιουδήποτε είδους κατάρτισης, κατά τη διάρκεια της πραγματικής κατάρτισης ή μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης (ή ένα μίγμα αυτών των προσεγγίσεων).

Το Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης έχει σχεδιαστεί για να δημιουργήσει ένα συνεχές πρόγραμμα δραστηριοτήτων κατάρτισης διάρκειας μιας ολόκληρης ημέρας, αν και θα μπορούσε εύκολα να χωριστεί σε μικρότερες συνεδρίες που θα μπορούν να πραγματοποιηθούν επί σειρά ημερών. Οι μεμονωμένες δραστηριότητες μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν σε μεμονωμένες συνεδριάσεις, εφόσον αυτό απαιτείται.

Ποια η σχέση του Πακέτου με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες και προτεραιότητες

Το περιεχόμενο, η προσέγγιση και η ευελιξία του Πακέτου το καθιστούν κατάλληλο για να συμβάλλει σε μια σειρά από τρέχοντες εκπαιδευτικές προτεραιότητες και ανάγκες. Ειδικότερα, συμβάλλει στην ενίσχυση του ρόλου της εκπαίδευσης στην προώθηση των **βασικών αξιών** του Συμβουλίου της Ευρώπης - της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου, καθώς και την έννοια της εκπαίδευσης ως **προϋργιο ενάντια σε κοινωνικές μάζστιγες**, όπως ο εξτρεμισμός και η ριζοσπαστικοποίηση της νεολαίας, της ξενοφοβίας και του αντισημιτισμού, της βίας και του μίσους-ομιλία, την απώλεια της πίστης στην πολιτική και τους πολιτικούς και τις αρνητικές επιπτώσεις των μέτρων λιτότητας.

Διδασκαλία αμφιλεγόμενων θεμάτων

Μέσω

Της Εκπαίδευσης για τη Δημοκρατική Πολιτότητα και της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα
Δικαιώματα (EDC/HRE)

Επαγγελματικό Πακέτο Ανάπτυξης για τους Εκπαιδευτικούς

Μέρος Α :Οδηγός Προγράμματος

ΜΕΡΟΣ Α: ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Διδασκαλία αμφιλεγόμενων ζητημάτων μέσω Εκπαίδευσης για τη Δημοκρατική Πολιτότητα και της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EDC / HRE)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος

Η ικανότητα του να μπορείς να κατανοήσεις και να **συμμετάσχεις σε διάλογο** με άλλους, των οποίων οι απόψεις διαφέρουν από τις δικές σου, κρίνεται ως κεντρικής σημασίας για την εκπαίδευση για τη δημοκρατική πολιτότητα και απαραίτητη προϋπόθεση για την προστασία και την ενίσχυση των δημοκρατικών κοινωνιών, αλλά και τη δημιουργία μιας κουλτούρας που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ωστόσο, στην Ευρώπη, υπάρχουν σημαντικά θέματα που αφορούν τη σύγχρονη ζωή, τα οποία οι νέοι εξακολουθούν να μην έχουν την ευκαιρία να τα συζητήσουν στο σχολείο, μόνο και μόνο επειδή θεωρούνται αμφιλεγόμενα, αλλά και **δύσκολο να τα διδάξεις** όπως π.χ. θέματα που σχετίζονται με το σεξουαλικό προσανατολισμό, το θρησκευτικό εξτρεμισμό, τη βία ανάμεσα στα φύλα, ή τη κακοποίηση παιδιών κτλ. Ανίκανοι να εγείρουν τις ανησυχίες τους, ανίδεοι για τα συναισθήματα των άλλων και αναγκασμένοι να βασιστούν πάνω σε πληροφορίες από άλλους συνομήλικους ή τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι νέοι αφήνονται συγχυσμένοι και συχνά προβληματισμένοι, για κάποια από τα μεγάλα θέματα, τα οποία επηρεάζουν όχι μόνο τις κοινότητες τους, αλλά και την Ευρωπαϊκή κοινωνία του σήμερα. Χωρίς βοήθεια από το σχολείο, οι νέοι δεν έχουν την ευκαιρία να μάθουν πώς μπορούν **να αντιμετωπίσουν και να ασχοληθούν** με τέτοια θέματα, αλλά ούτε και κανένα να τους καθοδηγήσει.

Αυτός ο οδηγός προγράμματος εξετάζει τις **σημαντικότερες προκλήσεις** ως προς τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων εντός και εκτός των σχολείων και προτείνει τρόπους με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις αυτές. Επικεντρώνεται, κυρίως, στην ανάγκη ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης και των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, για την καλύτερη αντιμετώπιση των αμφιλεγόμενων θεμάτων στις τάξεις και στα σχολεία.

Οι προτάσεις αυτές αποτελούν τη θεμέλιο βάση μιας σειράς συστάσεων και δραστηριοτήτων, για τη δημιουργία ενός νέου πακέτου κατάρτισης, που αποτελείται από τον Οδηγό Προγράμματος και το Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης. Στα πιο πάνω αναμένεται να έχουν πρόσβαση, αλλά και να μπορούν να εφαρμοστούν ανά την Ευρώπη, ενώ έχουν ήδη εφαρμοστεί με επιτυχία από τους δασκάλους, εκπαιδευτές και συντονιστές σε μια σειρά ευρωπαϊκών χωρών.

Η ΒΑΣΗ

Το πακέτο έχει δημιουργηθεί ως μέρος του Σχεδίου Πιλοτικών Σχεδίων που οργανώνονται από κοινού από το **Συμβούλιο της Ευρώπης (CoE)** και την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (EU)**. Το πακέτο εμπεριέχει τις καλύτερες πρακτικές από όλη την Ευρώπη, ενώ αντλεί την έμπνευσή του από τον

Καταστατικό Χάρτη για την Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Πολιτότητα και την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EDC / HRE) του Συμβουλίου της Ευρώπης και στόχος του είναι η προώθηση των αποτελεσματικών πολιτικών και πρακτικών εντός των ευρωπαϊκών χωρών. Επίσης, βασίζεται στις εργασίες του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την ιστορία, τη διαπολιτισμική και θρησκευτική διδασκαλία και την επίλυση συγκρούσεων.

Ο Οδηγός Προγράμματος πρέπει να θεωρηθεί, ως εκ τούτου, ότι προωθεί τις βασικές αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης - τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου - και την έννοια της εκπαίδευσης ως προπύργιο ενάντια στις κοινωνικές μάστιγες, όπως ο εξτρεμισμός και η ριζοσπαστικοποίηση της νεολαίας, της ξеноφοβίας και του αντισημιτισμού, της βίας και του μίσους-ομιλία, την απώλεια της πίστης στην πολιτική και τους πολιτικούς και τις αρνητικές επιπτώσεις των μέτρων λιτότητας.

Το πακέτο έχει σχεδιαστεί, δημιουργηθεί και δοκιμαστεί από το Πιλοτικό Σχέδιο, ενώ είναι η δουλειά ενός συνόλου αντιπροσώπων από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες. Συγκεντρώνει τις πολιτικές, πρακτικές και την έρευνα βιβλιογραφίας από όλη την Ευρώπη και όχι μόνο.

Προσέγγιση

Το πακέτο προωθεί μια ανοικτή και συνεργατική προσέγγιση στη διδασκαλία και τη μάθηση, με ιδιαίτερη έμφαση στον **αυτό-προβληματισμό και τη στοχαστική, ενημερωμένη δράση**. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προβληματιστούν σχετικά με τον τρόπο, που οι προσωπικές τους πεποιθήσεις και αξίες μπορεί να επηρεάσουν την επαγγελματική τους στάση, αλλά και χειρισμό του αμφισβητούμενου υλικού.

Τονίζει επίσης τη δημιουργία «**ασφαλών χώρων**» στις τάξεις και σχολεία, όπου τα αμφιλεγόμενα θέματα μπορούν να συζητηθούν από τους μαθητές, με τη βοήθεια και τον συντονισμό των εκπαιδευτικών. Τέτοιοι χώροι βοηθούν τους μαθητές να αντιμετωπίσουν τις διαφορές, αποκλιμακώνουν την ένταση και ενθαρρύνουν τη μη βίαιη επίλυση των διαφορών. Ενθαρρύνουν την αυτό-αντανάκλαση, την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, δίνει στις μειονότητες λόγο, χτίζει την αμοιβαία ανεκτικότητα και σεβασμό και προωθηθεί μια πιο κριτική προσέγγιση, ως προς τις πληροφορίες που προήλθαν από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η δημόσια ανησυχία, ως απόηχος μιας σειράς **γεγονότων βίας και κοινωνικής αναταραχής** σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, σε συνδυασμό με το νέο τρόπο σκέψης στην **εκπαίδευση για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα**, έχει καταστήσει το χειρισμό των αμφιλεγόμενων ζητημάτων στα σχολεία ως **εκπαιδευτική ανάγκη**.

Πρώτον, περιστατικά όπως οι αναταραχές του Λονδίνου το 2011, τα εγκλήματα μίσους στη Νορβηγία και η επίθεση στη εφημερίδα Charlie Hebdo στο Παρίσι το 2015, οδήγησαν στον επαναπροσδιορισμό του ρόλου που έχουν τα σχολεία στην ηθική και πολιτική ανάπτυξη των νέων σε αυτές τις χώρες, αλλά και σε όλη την Ευρώπη.

Δεύτερον, στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια, υπήρξε απομάκρυνση της εκπαιδευτικής πολιτικής στο μάθημα εκπαίδευσης για την πολιτότητα από θεωρίες και ασκήσεις στο βιβλίο και στροφή σε πιο **πρακτικές και συμμετοχικές μεθόδους μάθησης**, με την εισαγωγή θεμάτων που αφορούν την «πραγματική ζωή», όπως η μετανάστευση, η ισότητα των δύο φύλων, αλλά και η κλιματική αλλαγή. Το γεγονός αυτό αντανακλά την αυξανόμενη ομοφωνία πως η ιδιότητα του ενεργού πολίτη, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διαπολιτισμικής κατανόησης, μαθαίνεται μέσω της «πράξης» και όχι μόνο μέσα από τη συσσώρευση πληροφοριών - «γνώση». Αυτό σημαίνει συζήτηση και ανάληψη δράσης σε σύγχρονα προβλήματα της δημόσιας πολιτικής και όχι απλώς απομνημόνευση γεγονότων. Ως αποτέλεσμα, τα προγράμματα σπουδών για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλη την Ευρώπη, έχουν εμπλουτιστεί με απρόβλεπτο και πολιτικά ευαίσθητο περιεχόμενο.

Ο εμπλουτισμός του προγράμματος σπουδών με τέτοια είδη θεμάτων, εγείρει κάποια δύσκολα παιδαγωγικά ερωτήματα σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική, όπως:

- Πώς να αντιμετωπιστούν οι αντικρουόμενες **πεποιθήσεις** των μαθητών, συμπεριλαμβανομένου του αν πρέπει να πάρει θέση δάσκαλος επί του εκάστοτε θέματος, ώστε να μην εκτεθεί ή αντιληφτούν οι μαθητές την ύπαρξη μιας «κρυφής ατζέντας»
- Πώς να **προστατευτούν** οι μαθητές, που προέρχονται από διαφορετικά υπόβαθρα και πολιτισμούς, σε κάποια ευαίσθητα ζητήματα, για να αποφευχθεί η θυματοποίηση ή η αποξένωσή τους.
- Πώς να **αποτραπούν** οι **έντονες συζητήσεις** στην τάξη, για να διατηρηθεί ο έλεγχος της τάξης και να συνεχιστεί ο ελεύθερος διάλογος
- Πώς να εκπαιδευτούν οι μαθητές στο να **ακούν** τις απόψεις των άλλων ανθρώπων, έτσι ώστε να μάθουν να σέβονται τους άλλους ανθρώπους και να εκτιμούν τις απόψεις τους
- Πώς να αντιμετωπιστούν τα αμφιλεγόμενα ζητήματα **αμερόληπτα**, χωρίς λεπτομερή γνώση του υποβάθρου ή αξιόπιστες πηγές για ένα θέμα, έτσι ώστε ο δάσκαλος να μην εκτεθεί ή να νιώσει ευάλωτος λόγω κριτικών περί μεροληψίας ή ανικανότητας
- Πώς να αντιμετωπιστούν οι **απρόσμενες ερωτήσεις** σχετικά με τα αμφιλεγόμενα ζητήματα και να αντιμετωπιστούν τα **απρεπή σχόλια**, έτσι ώστε να διατηρηθεί η ακεραιότητα του δασκάλου και να μην προσβληθούν ή πληγωθούν κάποιοι μαθητές

Επίσης δημιουργεί δύσκολα ερωτήματα για την **πολιτική του σχολείου**, όπως:

- Πώς η ηγεσία σχολείο μπορεί να **στηρίξει τους εκπαιδευτικούς** στην τάξη κατά τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων
- Πώς να διαχειριστεί την **εξάπλωση μιας συζήτησης** σχετικά με αμφιλεγόμενα ζητήματα από την τάξη έξω στους διαδρόμους, στη παιδική χαρά ή σε άλλους χώρους

- Πώς να αναπτύξει και να προωθήσει μια υποστηρικτική κουλτούρα ενός δημοκρατικού σχολείου και πέρα από το σχολείο

- Πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν οι **ανησυχίες των γονέων** και άλλων στην κοινότητα ή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σχετικά με την καταλληλότητα της διδασκαλίας αυτών των ζητημάτων στο σχολείο ή / και των τρόπων με τους οποίους διδάσκονται.

Ακολουθώς εξετάζονται οι διαφορετικές απαντήσεις που μπορεί να δοθούν σε αυτές τις ερωτήσεις, βασισμένες στην αυξανόμενη βιβλιογραφία στον τομέα αυτό, πιο συγκεκριμένα

- Τι κάνει ένα ζήτημα «αμφιλεγόμενο»
- Επιχειρήματα για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων
- Οι προκλήσεις της διδασκαλίας αυτών των θεμάτων
- Πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις
- Η ποιότητα και διαθεσιμότητα της επαγγελματικής κατάρτισης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών ή τεσσάρων δεκαετιών, υπήρξε μια αργή αλλά σταθερή αύξηση στη βιβλιογραφία που υποστηρίζει τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων μέσω εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα και την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τονίζοντας συνάμα τις σημαντικές προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά το χειρισμό τέτοιων θεμάτων στη τάξη. Η βιβλιογραφία περιλαμβάνει **συλλογικούς τόμους** (π.χ., Berg et al, 2003; Claire & Holden, 2007; Cowan & Maitles, 2012; Hess, 2009; Stradling, 1984), **άρθρα** σε περιοδικά (e.g., Ashton & Watson, 1998; Clarke, 1992; Dearden, 1981; Kelly, 1986; Soley, 1996; Wilkins 2003) και μια σειρά από **πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές** και **διαδικτυακό υλικό** για τους εκπαιδευτικούς (e.g., CitizED, 2004; Citizenship Foundation, 2004; Clarke, 2001; Crombie & Rowe, 2009; CDVEC, 2012; Fiehn, 2005; LSN, 2006; Oxfam, 2006; Richardson, nd).

Όλοι όσοι συνέβαλαν σε αυτές τις δημοσιεύσεις συμφωνούν, ότι η διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία των νέων πολιτών που εισέρχονται στην κοινωνία, αφού τους βοηθά να μάθουν να διενεργούν δημοκρατικούς διάλογους με άτομα των οποίων οι απόψεις διαφέρουν από τις δικές τους. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων συζήτησης από τους μαθητές, ιδίως σε σχέση με «ευαίσθητα και αμφιλεγόμενα ζητήματα», έχει αναγνωριστεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης, ως ένα σημαντικό εργαλείο κατά την διδασκαλία εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα και την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2009) .

Οι αναλυτικές και κριτικές ικανότητες των δασκάλων π.χ στην **αξιολόγηση των πηγών**, στην **αναγνώριση** των **προκαταλήψεων** και στην **ανάπτυξη** των **γλωσσικών ικανοτήτων**, είναι σημαντικό στοιχείο για την αντιμετώπιση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων. Η ποιότητα της συζήτησης των αμφιλεγόμενων ζητημάτων στις τάξεις και τα σχολεία, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ποιότητα της γλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών (γραφτή, προφορική και ακουστική).

Όσο πιο ανεπτυγμένες είναι οι γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών, τόσο πιο εύκολο είναι για αυτούς να μπορούν να εντοπίσουν τις κύριες πληροφορίες μέσα από ποικίλες πηγές, να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτές για να δημιουργήσουν σαφή και αιχμηρά σημεία αναφοράς και να υποβάλουν τις προτάσεις τους ήρεμα και με ευγλωττία, όταν βρίσκονται σε συζήτηση με άλλους. Όσο λιγότερο ανεπτυγμένες, τόσο πιο πιθανό είναι οι μαθητές να νιώσουν ότι κατακλύζονται από μια πληθώρα επιχειρημάτων, χωρίς να μπορούν να αντεπεξέλθουν, αντιδρώντας με επιθετικό τρόπο, αφού δεν μπορούν να κερδίσουν με επιχειρήματα.

Τι είναι τα αμφιλεγόμενα ζητήματα;

Ο όρος «αμφιλεγόμενο ζήτημα» χρησιμοποιείται με ποικίλους τρόπους για διάφορα θέματα σε διάφορους τόπους. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές δεν θεωρούνται σημαντικές, αφού δεν αντιπροσωπεύουν διαφορετικές έννοιες, αλλά παραλλαγές των ίδιων θεμάτων.

Τα αμφιλεγόμενα θέματα ορίζονται ως

«Ζητήματα που διεγείρουν έντονα συναισθήματα / αισθήματα και που διχάζουν την κοινή γνώμη σε μια κοινωνία»

Συνήθως, τα αμφιλεγόμενα ζητήματα περιγράφονται ως διαφωνίες ή προβλήματα τα οποία είναι επίκαιρα, εγείρουν έντονα συναισθήματα, δημιουργούν αντικρουόμενες απόψεις και λύσεις που βασίζονται σε εναλλακτικές πεποιθήσεις ή αξίες ή / και ανταγωνιστικά συμφέροντα, και τα οποία, ως εκ τούτου, έχουν την τάση να διχάζουν τη κοινωνία. Τέτοια θέματα είναι συχνά πολύ περίπλοκα και δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν απλά με την παρουσίαση κάποιων δεδομένων.

Το μεγαλύτερο εμπόδιο στη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, είναι ακριβώς το γεγονός ότι εγείρουν έντονα συναισθήματα, τόσο μέσα, αλλά και έξω από την τάξη. Έτσι, για πολλούς, το καθοριστικό χαρακτηριστικό ενός αμφιλεγόμενου ζητήματος, είναι αυτό που αποκαλούμε «πολιτική ευαισθησία», αφού έχει τη τάση να εγείρει δυσπιστία ανάμεσα στους πολίτες, θυμό ή ανησυχία - μεταξύ των μαθητών, των γονέων, τους διευθυντές των σχολείων, θρησκευτικών και κοινοτικών ηγετών, των δημόσιων αρχών, ή ακόμη και μεταξύ των ίδιων των εκπαιδευτικών¹.

Είναι χρήσιμο όπως διαχωρίσουμε τα αμφιλεγόμενα ζητήματα σε δύο τύπους: στα **μακροχρόνια** θέματα, όπως οι θρησκευτικές διαιρέσεις και οι εντάσεις μεταξύ των διαφορετικών ομάδων σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και στα πολύ **πρόσφατα** θέματα, όπως η αυξανόμενη ανησυχία για τον θρησκευτικό εξτρεισμό, τη βία και την κατήχηση και τη ριζοσπαστικοποίηση των νέων Ευρωπαίων ή και την αύξηση του διαδικτυακού-εκφοβισμού και την κλοπή ταυτότητας. Και οι δύο τύποι παρουσιάζουν παρόμοιες προκλήσεις για τους εκπαιδευτικούς, αλλά με διαφορετικές εμφάνσεις. Με τα μακροχρόνια ζητήματα η πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς εναπόκειται στο πώς να αναθεωρηθεί το θέμα και να βρεθούν νέες πληροφορίες, αποφεύγοντας παράλληλα την περαιτέρω αποξένωση συγκεκριμένων ομάδων ή ατόμων. Με τα πολύ πρόσφατα ζητήματα, η πρόκληση εναπόκειται στο πώς να αντεπεξέλθουν στην αυθόρμητη συζήτηση με τους μαθητές, πώς να βρεθούν αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με το θέμα και τη θέση την οποία θα πρέπει να πάρει ο δάσκαλος .

¹ Stradling (1984) σελ. 2

Οι απόψεις αλλάζουν, οι **περιστάσεις ποικίλλουν**, και αυτό που θεωρείται ως αμφιλεγόμενο κάποια χρονική στιγμή, μπορεί να φανεί σχετικά αβλαβές σε κάποια άλλη, και αυτό που θεωρείται αμφιλεγόμενο σε ένα μέρος, να μην είναι σε κάποιο άλλο. Για παράδειγμα, η ιδέα της κρατικής χρηματοδότησης για την υγειονομική περίθαλψη, είναι ένα ιδιαίτερα αμφιλεγόμενο θέμα στις ΗΠΑ, αλλά όχι σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες². Ταυτόχρονα, αυτό που θεωρείται ως αμφιλεγόμενο σε ένα σχολείο, ή ακόμα και σε μια τάξη, μπορεί να μην είναι σε κάποιο άλλο.³

Ίσως για αυτό ακριβώς το λόγο δεν έχει γίνει σχεδόν καμία προσπάθεια κατηγοριοποίησης των διαφορετικών ειδών αμφιλεγόμενων ζητημάτων, με εξαίρεση την προσπάθεια του Stradling (1984), ο οποίος τα διαχώρισε με βάση του:

- Τι έχει συμβεί
- Τις αιτίες της παρούσας κατάστασης
- Την κατεύθυνση προς την οποία θα πρέπει να κινηθούμε
- Την κατάλληλη πορεία δράσης
- Τις πιθανές επιπτώσεις της εν λόγω δράσης.⁴

Ο Stradling (1984), διαχωρίζει επίσης τα αμφιλεγόμενα θέματα σε **επιφανειακά** και σε αμφιλεγόμενα εκ **φύσεως**. Τα πρώτα, τουλάχιστον από θέματα αρχών, είναι ικανά να λυθούν με τη παρουσίαση κάποιων δεδομένων. Τα δεύτερα προέρχονται από διαφωνίες, που βασίζονται σε θεμελιώδεις πεποιθήσεις ή θέματα αξιών και είναι πολύ πιο δύσκολο να τα διαχειριστείς.⁵

Γιατί να διδαχτούν τα αμφιλεγόμενα ζητήματα;

Ο Stradling (1984) κατηγοριοποιεί τα επιχειρήματα ως προς τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων σε δύο τύπους: «προϊόν» και «διαδικασία».

(α) Επιχειρήματα ως προς το Προϊόν

Σε αυτήν τη κατηγορία τοποθετούνται τα θέματα που θεωρούνται σημαντικά από μόνα τους, είτε επειδή αφορούν τα «μεγάλα κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά ή ηθικά προβλήματα της εποχής μας», ή είναι «άμεσα συνδεδεμένα με τις ζωές των μαθητών»⁶. Αυτό είναι ένα από τα σημαντικότερα επιχειρήματα για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων που δόθηκαν στην έκθεση Crick στο Ηνωμένο Βασίλειο:

«... τα αμφιλεγόμενα ζητήματα είναι σημαντικά από μόνα τους και αν δεν γίνει ενημέρωση γι' αυτά, αλλά ούτε και συζήτηση περί αυτών, δημιουργείται ένα μεγάλο και σημαντικό κενό στην εκπαιδευτική εμπειρία των νέων.»⁷

Ένα ελαφρώς διαφορετικό επιχείρημα είναι ότι, είναι σημαντικό να διδαχτούν τα αμφιλεγόμενα ζητήματα, όχι μόνο επειδή η μάθηση θα είναι πολύτιμη από μόνη της, αλλά και για να

² Hess (2009)

³ Stradling (1984)

⁴ Stradling (1984), σελ. 2-3

⁵ Stradling (1984), σελ. 2

⁶ Stradling (1984), σελ.3

⁷ QCA (1998), 10.4

αντισταθμιστεί ο μονόπλευρος και πολλές φορές περίπλοκος τρόπος με τον οποίον ορισμένα θέματα παρουσιάζονται από τα μέσα ενημέρωσης. Έτσι ο Scarratt (2007) παρατηρεί ότι:

«Η εξέλιξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης εκθέτει ολοένα και περισσότερο τα παιδιά σε ευαίσθητα ζητήματα, τα οποία χρήζουν απομυθοποίησης και συζήτησης.»⁸

Ο πολλαπλασιασμός των πηγών και των μέσων ενημέρωσης και η εύκολη πρόσβαση που έχουν σε αυτά, από νεαρή ηλικία, σημαίνει ότι το επιχείρημα αυτό μπορεί να είναι ακόμη πιο επίκαιρο σήμερα από ό, τι το 2007, όταν και είχε σχολιαστεί από τους Scarratt και Davison (2012).

(β) Επιχειρήματα ως προς τη Διαδικασία

Αντίθετα, στη κατηγορία αυτή εμπίπτουν τα επιχειρήματα που βασίζονται στο σκεπτικό, ότι η ουσία ενός ζητήματος θεωρείται λιγότερο σημαντική από τις μεταβιβάσιμες δεξιότητες, τις έννοιες και τις ικανότητες που μπορεί αναπτυχθούν μέσω της αντιμετώπισής τους. Κάποια επιχειρήματα από αυτά που αναφέρονται στην βιβλιογραφία, είναι τα εξής:

- επιχειρήματα που **σχετίζονται με ένα θέμα** - για παράδειγμα, η κατανόηση ότι η διαφορετική άποψη δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται με φόβο, αλλά ως αναπόσπαστο μέρος της ζωής σε μια δημοκρατία, η συζήτηση αμφιλεγόμενων θεμάτων, που θα πρέπει να γίνεται με πολιτισμένο και παραγωγικό τρόπο, χρησιμοποιώντας στρατηγικές που βοηθούν στη συμμετοχή σε τέτοιου είδους συζητήσεις και η αναγνώριση της σημασίας που έχουν όλες οι απόψεις.⁹

- **διαθεματικά** επιχειρήματα- π.χ. γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, αυτοπεποίθηση και διαπροσωπικές ικανότητες¹⁰, δεξιότητες ανώτερης σκέψης¹¹, επεξεργασία πληροφοριών, συλλογιστική, έρευνα, δημιουργική σκέψη και δεξιότητες αξιολόγησης¹²

- **πολιτισμένη συμπεριφορά** - μεγαλύτερο πολιτικό ενδιαφέρον,¹³ φιλο-δημοκρατικές αξίες, αυξημένη πολιτική δέσμευση¹⁴, περισσότερη γνώση για τα κοινά, μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε συζητήσεις για δημόσιες υποθέσεις εκτός σχολείου, πιθανότητα ψήφου και να και εθελοντισμού ενήλικες.¹⁵

Ποιες είναι οι προκλήσεις;

Τα προβλήματα ή οι προκλήσεις της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες

(α) Στυλ διδασκαλίας

(β) Προστασία των ευαίσθητων των μαθητών

(γ) Περιβάλλον και έλεγχος της τάξης

⁸ Scarratt (2007), σελ ?

⁹ Hess (2009), σελ. 162

¹⁰ Claire & Holden (2007)

¹¹ Wegerif (2003)

¹² Lambert & Balderstone (2010), σελ. 142

¹³ Soley (1996)

¹⁴ Hess (2009), σελ 31

¹⁵ Civic Mission of Schools Report, όπως αναφέρεται στο Hess (2009) σελ.28

(δ) Έλλειψη ειδικών γνώσεων

(ε) Ανταπόκριση σε αυθόρμητες ερωτήσεις και σχόλια

(α) Στυλ διδασκαλίας

Η διδασκαλία ενός αμφιλεγόμενου ζητήματος διαφέρει από τη παρουσίαση μιας μόνο άποψης στους μαθητές. Δεν μπορείς να κοιτάξεις ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα από μακριά, αλλά ούτε και να το προσεγγίσεις με την ακαδημαϊκή απόσταση που μπορεί να ήτανε κατάλληλη κάπου αλλού. Η διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης, επηρεάζεται πάντα από τις στάσεις και τις απόψεις τόσο των εκπαιδευτικών, όσο και των μαθητών σε μια τάξη και ως εκ τούτου δεν μπορεί να θεωρηθεί ουδέτερη.¹⁶

Για το λόγο αυτό, ο κίνδυνος πόλωσης θεωρείται ως ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων¹⁷, π.χ., QCA (1998), PSHE Association (2013), Oxfam, (2006). Σε ορισμένες περιπτώσεις πρόβλημα μπορεί να θεωρηθεί όχι μόνο ο κίνδυνος πόλωσης, αλλά και οι ανησυχίες περί μεροληψίας. Οι ανησυχίες αυτές, φέρεται να διογκώνονται από την αίσθηση αναφοράς και ευθύνης που είναι χαρακτηριστικό ορισμένων σύγχρονων εκπαιδευτικών συστημάτων¹⁸. Όπως επισημαίνει η Hess (2009), παρόλο που τέτοιες ανησυχίες είναι συχνά αβάσιμες, εντούτοις μερικές έχουν αποδειχθεί απόλυτα δικαιολογημένες. Αναφορικά παραθέτει το παράδειγμα στο οποίο εκπαιδευτικοί της Νέας Υόρκης τιμωρήθηκαν, ή και σε ορισμένες περιπτώσεις απολύθηκαν αφού παρουσίασαν τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου με αμφιλεγόμενο τρόπο.¹⁹ Πιο πρόσφατα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο Επιθεωρητής Σχολείων, Ofsted, έθεσε κάποια σχολεία υπόλογα, για το ότι δεν έκαναν περισσότερα για να σταματήσουν τη πρόσβαση των μαθητών σε δικτυακούς τόπους που είχαν αναφορές στον ισλαμικό εξτρεμισμό, την ώρα λειτουργίας του σχολείου, ή δεν κατάφεραν να τους αποτρέψουν να ανταλλάξουν πληροφορίες με άλλους μαθητές μέσω των κοινωνικών μέσων μαζικής δικτύωσης. Αυτό οδήγησε τον Ofsted στο να υποβαθμίσει μερικά από αυτά τα σχολεία, αξιολογώντας τα από «εξαιρετικά» σε «ανεπαρκή», λόγω ανησυχίας για την ικανότητα των σχολείων στην προστασία των μαθητών²⁰.

Υπάρχουν πολλές βιβλιογραφικές αναφορές σχετικά με ποιο στυλ διδασκαλίας θεωρείται ως το καταλληλότερο σε τέτοια είδους θέματα και ποιο στυλ θα ελαχιστοποιήσει τον κίνδυνο μεροληψίας ή / και τους ισχυρισμούς περί μεροληψίας κατά την παρουσίαση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων. Πρωταρχική σημασία σε αυτό είναι και το πώς οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν να παρουσιάζουν τις δικές τους εμπειρίες και απόψεις, και, ειδικότερα, κατά πόσον θα επιλέξουν να τις μοιραστούν με τους μαθητές τους.

Ο Stradling (1984) προσδιόρισε τέσσερα σχετικά στυλ διδασκαλίας²¹, τα οποία στη συνέχεια

¹⁶ Stradling (1984)

¹⁷ e.g., QCA (1998), PSHE Association (2013), Oxfam (2006)

¹⁸ Clarke (2001)

¹⁹ Hess (2009), σελ. 25

²⁰ Βλέπε για παράδειγμα το άρθρο στην εφημερίδα The Guardian 20 Νοέμβρη 2014 στο:

<http://www.theguardian.com/education/2014/nov/20/church-england-school-john-cass-ofsted-downgraded-extremism>

²¹ Stradling (1984) σελ.112-113

αναπαράγονται με κάποιες παραλλαγές σε διάφορες επόμενες εκδόσεις²². Αυτά είναι:

- Η προσέγγιση «**ουδέτερος πρόεδρος**» όπου ο δάσκαλος αναμένεται να μην εκφράσει οποιαδήποτε προσωπική άποψη ή πεποίθηση, αλλά έχει το ρόλο του διαμεσολαβητή στη συζήτηση. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στη μείωση πιθανούς επιρροής από τους εκπαιδευτικούς. Κάτι τέτοιο όμως μπορεί να είναι δύσκολο να διατηρηθεί, ειδικά όταν οι απόψεις που εκφράζονται είναι παραπλανητικές και όταν μερικές φορές μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα την ενίσχυση των υφιστάμενων στάσεων και προκαταλήψεων. Κάποιοι υποστηρίζουν, επίσης, ότι μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την αξιοπιστία του δασκάλου μέσα στην τάξη.
- Η «**ισορροπημένη προσέγγιση**», όπου ο δάσκαλος καλείται να παρουσιάσει στους μαθητές ένα ευρύ φάσμα εναλλακτικών απόψεων για το εκάστοτε θέμα με τον ίδιο πειστικό τρόπο, χωρίς όμως να αποκαλύπτει τη δική του άποψη. Το πλεονέκτημα εδώ είναι πως τα θέματα που παρουσιάζονται δεν είναι μονάχα δύο διαστάσεων, αλλά εισάγονται και ιδέες και επιχειρήματα στα οποία οι μαθητές δεν θα κατέληγαν χωρίς βοήθεια. Με αυτή την προσέγγιση δίνεται η εντύπωση ότι όλες οι απόψεις παρουσιάζονται με τον ίδιο δυνατό τρόπο και με τα ίδια δυνατά επιχειρήματα. Εντούτοις, μπορεί επίσης να επιτρέψει την έκφραση κάποιων πολύ ακραίων θέσεων που μπορεί να ενισχύσει περαιτέρω τις προκαταλήψεις.
- Η προσέγγιση «**Συνήγορος του διαβόλου**», όπου ο δάσκαλος καλείται να πάρει συνειδητά αντίθετη θέση, σε ένα θέμα, από εκείνη που εκφράζεται από τους μαθητές. Αν και αυτή η προσέγγιση έχει το πλεονέκτημα ότι διασφαλίζει μια σειρά από απόψεις, οι οποίες εκφράζονται και λαμβάνονται σοβαρά υπόψη, εντούτοις οι μαθητές μπορεί εσφαλμένα να ταυτίσουν το δάσκαλο με κάποιες από τις απόψεις που εκφράζει. Επίσης, αν οι συγκεκριμένες θέσεις υποστηριχτούν πάρα πολύ καλά, μπορεί να ενισχύσουν τις προκαταλήψεις.
- Η προσέγγιση «**Δεδηλωμένη δέσμευση**», όπου ο δάσκαλος καλείται να γνωστοποιήσει τις δικές του απόψεις για ένα θέμα. Αυτό βοηθά τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν και να λάβουν υπόψη τους τις προκαταλήψεις του δασκάλου, ενώ τους δίνει ένα παράδειγμα στο πώς να ανταποκριθούν σε ένα αμφιλεγόμενο θέμα, εντούτοις μπορεί να οδηγήσει σε αποδοχή μια άποψης απλά και μόνο επειδή εκφράζεται από το δάσκαλο.
- Η προσέγγιση «**Σύμμαχος**», απαιτεί από το δάσκαλο να πάρει το μέρος του ενός μαθητή ή μιας ομάδας μαθητών. Κάτι τέτοιο μπορεί να δώσει λόγο στους αδύναμους μαθητές ή τις περιθωριοποιημένες ομάδες και να τους δείξει πώς να αναπτύξουν επιχειρήματα, εντούτοις μπορεί να δώσει σε άλλους μαθητές την εντύπωση, ότι ο δάσκαλος απλά το χρησιμοποιεί για να προωθήσει τις δικές του απόψεις, ή ακόμη να θεωρηθεί και ως εύνοια προς κάποιους μαθητές.
- Η προσέγγιση «**Επίσημη γραμμή**», αυτό απαιτεί το δάσκαλο να προωθήσει την θέση που ορίζεται από τις δημόσιες αρχές. Κάτι τέτοιο μπορεί να δώσει την αίσθηση μιας νομιμότητας στη διδασκαλία αλλά και την προστασία του δασκάλου από προβλήματα με τις αρχές, εντούτοις αν ο δάσκαλος έχει διαφορετική άποψη, μπορεί να αισθανθεί ότι κινδυνεύει και μπορεί να οδηγήσει τους μαθητές να σκεφτούν ότι οι δικές τους απόψεις δεν είναι θεμιτές, αφού υπάρχει μόνο μία όψη που μετράει.

(β) Προστασία των ευαισθησιών των μαθητών

²² π.χ QCA (1998), Fiehn (2005)

Ένα άλλο πρόβλημα ή πρόκληση που μπορεί να προκύψει, είναι ο κίνδυνος να επηρεάσουν τα αμφιλεγόμενα θέματα τα **συναισθήματα ή την αυτοεκτίμηση των μαθητών**.

Υποστηρίζεται ότι, αφού οι μαθητές έχουν την ελευθερία του λόγου σε όλα τα θέματα, τότε οι εκπαιδευτικοί είναι σαν να δίνουν την «επίσημη» σφραγίδα έγκρισης στην έκφραση μιας σειράς ακραίων απόψεων και στάσεων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε δυσανασχέτηση ή περιθωριοποίηση κάποιων μαθητών, προκαλώντας εχθροπραξίες και διχασμό, είτε εντός, είτε εκτός της αίθουσας διδασκαλίας.²³

Οι Phillpott και άλλοι (2013) στη μελέτη τους, προσδιόρισαν την ενδεχόμενη **αρνητική στάση** που θα επεδείκνυαν κάποιοι μαθητές προς τους **συμμαθητές** τους κατά την έκφραση διαφορετικών απόψεων, ως ακόμη μια σημαντική ανησυχία των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί στη μελέτη, ανέφεραν ότι κάποιοι μαθητές αισθάνονταν συναισθηματικά ευάλωτοι και απειλούμενοι από σχόλια που έγιναν από τους συμμαθητές και τα οποία εξέλαβαν οι ίδιοι ως προσβλητικά. Αυτό ήταν ιδιαίτερα εμφανές σε συζητήσεις σχετικά με τη θρησκεία και διαπολιτισμικά θέματα.

Επίσης, οι μαθητές μερικές φορές αισθάνονταν ότι δέχονταν **επίθεση**, είτε λόγω κάποιου θέματος, που οι ίδιοι το αντιλαμβάνονταν ως αρνητικό ως προς το πρόσωπο τους, είτε λόγω χαρακτηρισμού των απόψεων τους ως ακατάλληλες ή «μη πολιτικά ορθές». Οι Phillpott και άλλοι (2013), κατέγραψαν ένα περιστατικό μιας μαθήτριας που αρνήθηκε να λάβει μέρος σε μια συζήτηση για το Ισλάμ, επειδή ένιωθε πως ο δάσκαλος «είχε βάλει στο μάτι τη θρησκεία της».

Σε αυτές τις περιπτώσεις, υπάρχει ο κίνδυνος **αυτολογοκρισίας** των μαθητών ή την εξολοκλήρου **απόσυρσή** τους από τη διαδικασία της μάθησης - είτε λόγω εκφοβισμού, ή λόγω φόβου να μην χαρακτηριστούν οι απόψεις τους ως « μη πολιτικά ορθές», είτε λόγω εξοστρακισμού τους από τους συνομήλικους τους.²⁴

(γ) Περιβάλλον και έλεγχος της τάξης

Ένα τρίτο πρόβλημα ή πρόκληση που μπορεί να προκύψει κατά τη διδασκαλία κάποιων αμφιλεγόμενων ζητημάτων, είναι αυτό της διατήρησης του **έλεγχου και του καλού κλίματος στην τάξη**. Όπου εμπλέκονται έντονα συναισθήματα, οι τάξεις μπορούν εύκολα να διαμοιραστούν, προκαλώντας εχθρότητα ανάμεσα στους μαθητές, κάτι που απειλεί το καλό κλίμα και την πειθαρχία στην τάξη. Ο φόβος κλιμάκωσης της αντιπαράθεσης των μαθητών είναι ορατός ανά πάσα στιγμή, ενώ υπάρχει κίνδυνος υπονόμευσης της εξουσίας του δασκάλου, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τις μελλοντικές σχέσεις μαθητή-δασκάλου. Σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχει επίσης ο φόβος, ότι μπορεί να βλάψει το επαγγελματικό και προσωπικό κύρος των εκπαιδευτικών. Για παράδειγμα, αν ένας δάσκαλος χάσει τον έλεγχο της συζήτησης, είναι πολύ πιθανό να υπονομευτεί η εξουσία του με τους συγκεκριμένους μαθητές στο μέλλον. Σε ακραίες περιπτώσεις, θα μπορούσε να οδηγήσει σε καταγγελία του δασκάλου από τους μαθητές, ή τους γονείς και τους εκπροσώπους της κοινότητας, πυροδοτώντας έτσι πειθαρχική έρευνα από κυβερνητικούς αξιωματούχους και τη δημόσια καταδίκη του δασκάλου ή ακόμη την απόλυσή του.

Κάτι τέτοιο θα αποτελούσε ιδιαίτερο πρόβλημα για δασκάλους, οι οποίοι δεν έχουν ακόμη

²³ Crombie & Rowe (2009)

²⁴ Crombie & Rowe (2009)

καταρτιστεί ή βρίσκονται στα αρχικά χρόνια διδασκαλίας τους. Εξ' ου και η έμφαση που δίδεται στους οδηγούς διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων, για την ανάγκη ύπαρξης **στρατηγικών**, οι οποίες θα βοηθήσουν στην εξουδετέρωση των όποιων αντιπαραθέσεων και την αποφυγή συγκρούσεων μέσα στην τάξη.²⁵

Το πρόβλημα ελέγχου της τάξης, φαίνεται να είναι εντονότερο σε περιπτώσεις συζήτησης. Αυτό δεν αποτελεί έκπληξη, δεδομένου ότι η σωστή διαχείριση μιας συζήτησης, μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολη, στην καλύτερη των περιπτώσεων. Απαιτεί υψηλές δεξιότητες, προσεκτική προετοιμασία, συνεχή απολογισμό των πρακτικών, καθώς και την ικανότητα του να μπορείς να σκεφτείς γρήγορα.²⁶

Εξίσου σημαντικός, παρότι αναφέρεται λιγότερο συχνά, με το φόβο ύπαρξης συγκρουσιακών συζητήσεων, είναι και ο κίνδυνος ύπαρξης **υποτονικών συζητήσεων**. Ο Stradling (1984) παρατηρεί ότι, ακόμη και με θέματα τα οποία μπορούν να διχάσουν ένα έθνος, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βρεθούν αντιμέτωποι με ένα τείχος **απάθειας** ή αδιαφορίας. Το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αντιμετωπίσουν την αδιαφορία αυτή, είναι άλλη μια πρόκληση που καλούνται να αντιμετωπίσουν.²⁷

(δ) Η έλλειψη ειδικών γνώσεων

Τα προβλήματα διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων, συχνά φαίνονται να επιδεινώνονται από την **πολυπλοκότητα και τη δυναμική φύση** των εν λόγω θεμάτων. Συνήθως απαιτείται από τους εκπαιδευτικούς, να έχουν γνώσεις πέρα από το πρόγραμμα σπουδών. Λέγεται ότι για να μπορέσουν να κατανοήσουν σωστά την πολυπλοκότητα ορισμένων τέτοιων θεμάτων, θα πρέπει να κατέχουν «τουλάχιστον κάποια γνώση των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών, ιστορικών και ψυχολογικών παραγόντων που εμπλέκονται»²⁸. Επιπλέον, το γεγονός ότι τέτοια θέματα βρίσκονται πάντα σε μια κατάσταση συνεχούς ροής, το καθιστά δύσκολο για τους δασκάλους να έχουν συνεχή ενημέρωση και πλήρη κατανόηση, ενώ πολλές φορές είναι δύσκολο να προβλεφτούν και οι πιθανές εκβάσεις τους. Τα θέματα αυτά είναι τόσο τρέχοντα, λει ο Stradling (1984), που είναι «δύσκολο να βρεθεί επαρκές διδακτικό υλικό ή να υπάρξει ένας κατάλληλα ισορροπημένος τρόπος παρουσίασης των πληροφοριών αυτών» οι οποίες πιθανότατα να είναι «μεροληπτικές, ελλιπείς και αντιφατικές»²⁹. Αυτή είναι μια ιδιαίτερη πρόκληση, ιδιαίτερα τώρα λόγω πληθώρας των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των ιστότοπων κοινωνικής δικτύωσης, με τον σχολιασμό των θεμάτων να γίνεται σε «πραγματικό χρόνο».

Ο Clarke (2001) σημειώνει ότι, δεν είναι μόνο η πολυπλοκότητα, αλλά και η έλλειψη εξοικείωσης με το εκάστοτε θέμα, που τείνει να αποθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς. Για παράδειγμα, μπορεί να προκύψει ξαφνικά ένα νέο θέμα καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ένα μακρινό μέρος του κόσμου, ή η αντιμετώπιση θεμάτων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) από ένα αστό δάσκαλο που εργάζεται σε ένα αγροτικό σχολείο. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό για τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έχουν συνηθίσει να παίζουν το ρόλο του «εμπειρογνώμονα» επί των διαφόρων θεμάτων.

²⁵ π.χ CDVEC (2012)

²⁶ Huddleston & Rowe (υπο έκδοση)

²⁷ Stradling (1984), σελ. 11

²⁸ Stradling (1984), σελ. 3

²⁹ Stradling (1984), σελ.4

(ε) Ανταπόκριση σε αυθόρμητες ερωτήσεις και σχόλια

Τέλος, πρόβλημα θεωρείται και η σωστή ανταπόκριση στα **αυθόρμητα**, αμφιλεγόμενου χαρακτήρα, **σχόλια** ή ερωτήσεις που θέτονται από τους ίδιους τους μαθητές. Με τους μαθητές να έχουν συνεχή πρόσβαση στο διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσω των κινητών τηλεφώνων και φορητούς υπολογιστές, κανείς δεν μπορεί να προβλέψει ποια θέματα θα προκύψουν, πότε θα συμβούν ή τι αντίκτυπο μπορεί να έχουν σε άλλους μαθητές ή στη γενικότερη ατμόσφαιρα της τάξης. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στη μελέτη των Philpott κ.ά. (2013), αναφέρονται στην ανταπόκριση αυτή, ως μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν στο πεδίο αυτό.

Πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν οι πιο πάνω προκλήσεις;

Είναι γενικά αντιληπτό, ότι δεν πρέπει να υπάρχει μια **απλή απάντηση** στις προκλήσεις που σχετίζονται με τη διδασκαλία αμφιλεγόμενων θεμάτων. Έτσι, για παράδειγμα, ο Stradling (1984) αναφέρει:

«Πολύ απλά δεν μπορούν να θεσπιστούν σκληροί-και-γρήγοροι κανόνες σχετικά με τη διδασκαλία αμφιλεγόμενων θεμάτων, που να πρέπει να εφαρμόζονται πάντα και παντού. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να λάβει υπόψη του τις γνώσεις, τις αξίες και τις εμπειρίες που φέρουν οι μαθητές, τις μεθόδους διδασκαλίας που επικρατούν σε άλλα μαθήματα, το κλίμα στην τάξη ... και την ηλικία και ικανότητα των μαθητών»³⁰.

Αυτό που χρειάζεται, όπως υποστηρίζεται, είναι ευαισθησία προς το θέμα και ευελιξία στις απαντήσεις, αφού απαιτούνται διαφορετικές μέθοδοι και στρατηγικές για διαφορετικές καταστάσεις στην τάξη, ενώ δεν είναι δεδομένο πως μια στρατηγική που λειτουργεί με ένα σύνολο μαθητών, μπορεί κατ' ανάγκην να λειτουργήσει με μια άλλη ομάδα,.

Οι διάφορες πρακτικές, όπως αναφέρονται στην βιβλιογραφία, που ακολουθούν προσδιορίζουν πως μπορεί να γίνει πράξη αυτό:

- (α) Προσωπική ευαισθητοποίηση και αυτοαντανάκλαση του εκπαιδευτικού*
- (β) Επίγνωση της φύσης των αμφιλεγόμενων ζητημάτων και των προκλήσεων που θέτουν*
- (γ) Αναγνώριση της σύστασης της τάξης και του σχολικού περιβάλλοντος*
- (δ) Ικανότητα υιοθέτησης και εφαρμογής διαφορετικών τρόπων διδασκαλίας*
- (ε) Δημιουργία κατάλληλης ατμόσφαιρας στην τάξη και ενός δημοκρατικού σχολείου*
- (ζ) Εισαγωγή των μαθητών σε στρατηγικές και πολιτικές*
- (η) Αποφυγή της υιοθέτησης του ρόλου του «εμπειρογνώμονα»*
- (θ) Εκπαίδευση των μαθητών στον εντοπισμό των προκαταλήψεων*
- (ι) Ικανότητα διαχείρισης και αποτελεσματικού σχεδιασμού μιας συζήτησης*
- (κ) Ικανότητα υιοθέτησης και εφαρμογής συγκεκριμένων στρατηγικών διδασκαλίας*

³⁰ Stradling (1984), σελ.11

(2) Συμμετοχή άλλων ενδιαφερόμενων φορέων και εκπαιδευτικών

Κάθε μία από αυτές τις συγκεκριμένες πρακτικές εξετάζεται τώρα με τη σειρά.

(α) Προσωπική ευαισθητοποίηση και αυτοαντανάκλαση του εκπαιδευτικού

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να επιδεικνύουν ευαισθησία στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τις δικές τους εμπειρίες σε τέτοια θέματα, αφού δύναται να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο τα παρουσιάζουν στην τάξη. Η **αυτοαντανάκλαση** ως προς τις δικές τους πεποιθήσεις και αξίες και πως αυτές επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τους μαθητές, τόσο ατομικά όσο και στο σύνολο, είναι αναγκαίο στοιχείο για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων με ευαισθησία.. Σημαντικό μέρος αυτής της διαδικασίας, είναι να **μπορέσουν να ισορροπήσουν την προσωπική άποψη με τη δημόσια**. Ενώ μπορεί να υπάρχουν κάποιες απόψεις σχετικά με θέματα, τις οποίες οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να κρατήσουν κρυφές από τους μαθητές τους, εντούτοις, σε κάποια φάση μπορεί οι εκπαιδευτικοί να μπορέσουν να μοιραστούν τις προσωπικές τους εμπειρίες. Κάτι τέτοιο μπορεί να προσθέσει πληροφορίες σχετικά με ένα θέμα, να ενισχύσει την κατανόηση των μαθητών και να εμβαθύνει την προοπτική τους. Έτσι, για παράδειγμα, ένας δάσκαλος ο οποίος υπήρξε θύμα διαδικτυακού-εκφοβισμού, μπορεί να αποφασίσει να μοιραστεί τις προσωπικές του εμπειρίες με τους μαθητές, ώστε να μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα το αντίκτυπο και τις επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσει κάτι τέτοιο, χωρίς να δώσει ακριβή στοιχεία για τον εκφοβισμό.

(β) Επίγνωση της φύσης των αμφιλεγόμενων ζητημάτων και των προκλήσεων που θέτουν

Σημαντική θεωρείται επίσης και η επίγνωση του τι εστί αμφιλεγόμενο θέμα, των προβλημάτων διδασκαλίας τους, αλλά και των ρεαλιστικών προσδοκιών, για το τι μπορεί να επιτευχθεί στην τάξη. Το υλικό καθοδήγησης και κατάρτισης, συνήθως γνωστοποιεί τη γενική φύση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, τα **οφέλη** από την ένταξή τους στο πρόγραμμα σπουδών και τους **πιθανούς κίνδυνους** που δύναται να προκαλέσει κάτι τέτοιο, καθώς και τις αρχικές προσεγγίσεις και στρατηγικές διδασκαλίας. Η δοκιμή του πιλοτικού υλικού για αυτό το πακέτο διδασκαλίας, προσφέρει σαφέστερη κατανόηση των θεμάτων που είναι αμφιλεγόμενα σε μια σειρά από ευρωπαϊκές χώρες. Για παράδειγμα, ζητήματα σχετικά με την ισότητα των φύλων, την υγεία και τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και το ρατσισμό, θεωρήθηκαν αμφιλεγόμενα στην πλειονότητα των χωρών που συμμετείχαν, ενώ συγκεκριμένα το ζήτημα της δωροδοκίας των δημοσίων υπαλλήλων, ήταν ιδιαίτερα αμφιλεγόμενο στην Αλβανία, το θέμα της πολιτικής έναντι της μετανάστευσης στη ΕΕ ήταν αμφιλεγόμενο στη Βρετανία, και το αν οι άνθρωποι θα πρέπει να μετρούν το νερό που χρησιμοποιούν, ήταν ένα καυτό θέμα στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας.

(γ) Αναγνώριση της σύστασης της τάξης και του σχολικού περιβάλλοντος

Το να γνωρίζεις τις **πιθανές ευαισθησίες** που μπορεί να υπάρχουν σε κάθε τάξη, στο σχολικό περιβάλλον, την περιβάλλουσα κοινότητα και τις δημόσιες αρχές, θεωρείται ως προαπαιτούμενο για την αναγνώριση ενός θέματος ως αμφιλεγόμενο, καθώς και τους τρόπους που μπορεί να αντιμετωπιστεί με ευαισθησία. Στην έρευνά της σχετικά με τη διαφορετικότητα στην τάξη, η Hess (2009) διαπίστωσε ότι η διακύμανση ανάμεσα στις απόψεις των ίδιων των μαθητών (ενδο-διαφορετικότητα), αλλά και μεταξύ των μαθητών (εξω-διαφορετικότητα)», είναι πολύ

μεγαλύτερη απ' ότι φαντάζεται κανείς.

Η πιλοτική φάση για τη δημιουργία αυτού του Πακέτου Ανάπτυξης, τόνισε το πόσο σημαντικό είναι για τις χώρες να δημιουργήσουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες γύρω από τα ζητήματα που είναι αμφιλεγόμενα. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, μία από τις προκλήσεις που συζητήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, ήταν το πώς να χειριστούν την εχθρότητα που επέδειξαν κάποια πολιτικά κόμματα έναντι στο θέμα της μετανάστευσης, ιδιαίτερα όταν αυτό τροφοδοτείται από προκλητικές αναφορές των ΜΜΕ. Π.χ στην Ισπανία, ένα τέτοιο θέμα, ήταν το υψηλό ποσοστό ανεργίας μεταξύ των νέων ως αποτέλεσμα της οικονομικής ύφεσης, στην Αλβανία τονίστηκε το ζήτημα της φοροδιαφυγής και στην Κύπρο και τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας, πώς να αντιμετωπιστεί το θέμα των αντικρουόμενων στάσεων στην κοινωνία ως προς τη σεξουαλική αγωγή.

(δ) Ικανότητα υιοθέτησης και εφαρμογής διαφορετικών τρόπων διδασκαλίας

Ιδιαίτερα σημαντική, για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου εμφάνισης προκαταλήψεων, αλλά και της πιθανής αποδοχής νέων ιδεών και αξιών από τους μαθητές, θεωρείται η ικανότητα του εκπαιδευτικού να χρησιμοποιεί μια σειρά από γενικές διδακτικές προσεγγίσεις και να ξέρει πότε και πώς θα πρέπει να τις εφαρμόσει στην πράξη. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εξοικειωθούν με τις διάφορες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά που μπορεί να έχει η κάθε μια, αλλά και τις συνθήκες υπό τις οποίες μπορούν να εφαρμοστούν καλύτερα. Οι τέσσερις προσεγγίσεις που προτείνονται από τους Stradling κ.α (1984), όπως προαναφέραμε και νωρίτερα (π.χ. «ουδέτερος πρόεδρος», «ισορροπημένη» προσέγγιση, «συνήγορος του διαβόλου» και «δεδηλωμένη δέσμευση»), έχουν ξαναειπωθεί σε πολλές μεταγενέστερες εκδόσεις με ένα φάσμα αλλαγών και διαφοροποιήσεων. Επίσης, χρήσιμο για τους εκπαιδευτικούς είναι να μπορούν να μοιράζονται με τους μαθητές τους, τις διάφορες μεθόδους που χρησιμοποιούν, καθώς και τα κίνητρα για την επιλογή των εκάστοτε μεθόδων.³¹

(ε) Δημιουργία κατάλληλης ατμόσφαιρας στην τάξη και ενός δημοκρατικού σχολείου

Η σημασία του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η γενικότερη ατμόσφαιρα μέσα στην τάξη, τονίζεται σε όλη την βιβλιογραφία. Θα πρέπει να είναι μια ατμόσφαιρα που να είναι «ανοικτή και μη επικριτική»³², στην οποία να υπάρχει «ειλικρίνεια και εμπιστοσύνη μεταξύ του προσωπικού και των εκπαιδευομένων»³³ και όπου «οι μαθητές να είναι ελεύθεροι, πέρα από κάθε φόβο, να εκφράζουν λογικές απόψεις, οι οποίες μπορεί να έρχονται σε αντίθεση με εκείνες των δασκάλων τους ή των συνομηλίκων τους»³⁴. Η καθιέρωση ενός κώδικα δεοντολογίας ή **κανόνων συμπεριφοράς**, γνωστά και ως «κανόνες παιχνιδιού», σε περίπτωση που υπάρξει μια διαφωνία για ένα θέμα, θεωρείται ως το κλειδί για τη δημιουργία μιας τέτοιας ατμόσφαιρας³⁵. Είναι συχνά αποδεκτό ότι τα πιο πάνω λειτουργούν καλύτερα, όταν οι ίδιοι οι μαθητές εμπλέκονται στην ανάπτυξη ενός θέματος και όταν ένα θέμα αναθεωρείται κατά διαστήματα³⁶.

³¹ Crombie & Rowe (2009), σελ 9

³² Crombie & Rowe (2009), σελ. 8

³³ ACT (2103)

³⁴ QCA (1998), 10.9

³⁵ π.χ ACT 2013)

³⁶ π.χ Crombie & Rowe (2009)

(ζ) Εισαγωγή των μαθητών σε στρατηγικές και πολιτικές

Εκτός από τη δημιουργία σωστής ατμόσφαιρας, προτείνεται, αν και λιγότερο συχνά, όπως οι μαθητές συνηθίσουν όχι μόνο στους κανόνες μιας δημοκρατικής συζήτησης, αλλά και στην αναλυτική προσέγγιση που απαιτείται, όταν αντιμετωπίζουν ζητήματα που είναι αμφιλεγόμενα. Αυτό περιλαμβάνει την έκθεση των μαθητών στην «έννοια της δημοκρατίας» και «στο γεγονός ότι διαφορετικά άτομα και ομάδες, μπορεί να διαφωνούν ριζικά για το είδος της κοινωνίας που μπορεί να θέλουν»³⁷. Επίσης περιλαμβάνει τον εφοδιασμό τους με ένα «**θεωρητικό πλαίσιο**», το οποίο θα τους βοηθά να αναλύουν τις δημόσιες διαφωνίες³⁸ και να αναγνωρίζουν «την ανάγκη για ανοχή και βούληση, για την επίλυση διαφορών μέσω της συζήτησης και της διαφωνίας (και εν τέλει μέσω της ψήφου) και όχι μέσω της βίας»³⁹, αλλά και να τους δώσει «στρατηγικές για συμμετοχή» στην συζήτηση⁴⁰.

(η) Αποφυγή της υιοθέτησης του ρόλου του «εμπειρογνώμονα»

Προτείνεται όπως οι εκπαιδευτικοί, λόγω της πολύπλοκης και ρευστής φύσης πολλών θεμάτων, να αποφεύγουν την υιοθέτηση του ρόλου του «εμπειρογνώμονα» σε κάποιες περιπτώσεις και να επιλέγουν τη διδασκαλία ενός ζητήματος μέσω **ερωτήσεων ή προβληματισμών**⁴¹. Ο ρόλος του δασκάλου θα είναι απλώς να εξάγει τη περιέργεια των μαθητών, αλλά και τη συζήτηση, «χτίζοντας σκαλί-σκαλί» τις γνώσεις τους, καθώς ρωτούν ο ένας τον άλλον ερωτήσεις και εισάγοντας συνάμα σχετικό υλικό, ιδέες και επιχειρήματα, όπου αυτό απαιτείται. Ο Clarke (2001), για παράδειγμα, προτείνει μια στρατηγική για τη διδασκαλία δημόσιων αμφιλεγόμενων ζητημάτων, που βασίζεται σε τέσσερα βήματα ή στοιχεία, καθένα από τα οποία παρέχει στους μαθητές μια σειρά από ερωτήσεις, οι οποίες τους βοηθούν με διάφορους τρόπους να αντιμετωπίσουν ένα ζήτημα ή και να πάρουν μια σωστή απόφαση. Οι ερωτήσεις αυτές είναι: «Ποιο είναι το πρόβλημα τώρα;», «Ποια είναι τα επιχειρήματα;», «Ποιες είναι οι υποθέσεις γύρω από το ζήτημα αυτό;» και «Πώς παρουσιάζονται τα επιχειρήματα;». Ο Stradling (1984) προσδιορίζει ένα σύνολο τεσσάρων «διαδικαστικών δεξιοτήτων» και «τρόπους με τους οποίους μπορούμε να βλέπουμε τα ζητήματα» και τους οποίους μπορούν οι ίδιοι οι μαθητές να μεταφέρουν από το ένα θέμα στο άλλο. Αυτοί είναι: «κριτική διάγνωση των πληροφοριών και των αποδεικτικών στοιχείων», «Πώς να ρωτήσουμε παράξενες ερωτήσεις», «Αναγνώριση της ρητορικής» και «καλλιέργεια της αβεβαιότητας».⁴²

(θ) Εκπαίδευση των μαθητών στον εντοπισμό των προκαταλήψεων

Ορισμένα δημοσιεύματα τονίζουν, τα οφέλη της εκπαίδευσης των μαθητών στο να αντιλαμβάνονται και να αναγνωρίζουν τις προκαταλήψεις, αφού τους βοηθά να **αναλύσουν τα θέματα με κριτική σκέψη**, αλλά και να ελαχιστοποιηθεί η πραγματική προκατάληψη ή υποψία

³⁷ Crombie & Rowe (2009)

³⁸ Stradling (1984), σελ. 5

³⁹ Crombie & Rowe (2009)

⁴⁰ Hess (2009), σελ. 62

⁴¹ Stradling (1984) σελ 4

⁴² Stradling(1984) σελ 115-116

προκατάληψης.⁴³ Οι Crombie & Rowe (2009), για παράδειγμα, προτείνουν όπως οι μαθητές «θραύστες της προκατάληψης», μάθουν πώς να μπορέσουν να διακρίνουν ανάμεσα στην προσωπική γνώμη από τα γεγονότα και τη συγκινησιακή γλώσσα που μπορεί να χρησιμοποιούνται από τα διάφορα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

(ι) Ικανότητα διαχείρισης και αποτελεσματικού σχεδιασμού μιας συζήτησης

Δεδομένου ότι, η συζήτηση στην τάξη φαίνεται να είναι η κύρια μέθοδος για την αντιμετώπιση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων για πολλούς εκπαιδευτικούς, ισχυρή έμφαση δίδεται στη βιβλιογραφία σχετικά με τις **δεξιότητες** που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτικοί στο **σχεδιασμό** και τη **διαχείριση** αυτών των **συζητήσεων**. Αυτό περιλαμβάνει την ικανότητα κατανομής «ουσιαστικού χρόνου» εκ των προτέρων για «εντοπισμό και έρευνα του πλαισίου» ενός θέματος⁴⁴. το να μην χρησιμοποιούν τη συζήτηση ως τρόπο εξερεύνησης ενός θέματος, αλλά ως το φινάλε μιας σειράς δραστηριοτήτων για τη δημιουργία ιδεών για τους μαθητές, όπως παιχνίδια ρόλων, δράμα, προσομοιώσεις, κλπ⁴⁵. Επίσης, δημιουργώντας ερωτήσεις, επιλέγοντας ερεθίσματα και σχεδιάζοντας δραστηριότητες βάση των ερεθισμάτων⁴⁶ και χρησιμοποιώντας τεχνικές για τον έλεγχο των συζητήσεων προτού αυτές να ξεφύγουν, π.χ. ζητώντας διάλειμμα⁴⁷.

Ένας αριθμός δημοσιεύσεων, προτείνουν τη χρήση συγκεκριμένων **δομημένων μορφών** ως εργαλείο για τον έλεγχο της συζήτησης. Η Hess (2009), για παράδειγμα, ερεύνησε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τριών διαφορετικών παραγόντων: «συνάντηση την πόλη», «σεμινάριο» και η προσέγγιση «συζήτηση δημόσιων θεμάτων». Οι Crombie & Rowe (2009) προτείνουν την εκπαίδευση των μαθητών, για το σωστό τρόπο διεξαγωγής συζητήσεων και αποκλείουν τη συζήτηση «σοβαρών αμφιλεγόμενων» ζητημάτων, αν δεν έχουν εκπαιδευτεί πρώτα στις βασικές τεχνικές με «ασφαλέστερα» θέματα⁴⁸.

(κ) Ικανότητα υιοθέτησης και εφαρμογής συγκεκριμένων στρατηγικών διδασκαλίας

Παράλληλα με τις γενικές προσεγγίσεις, ή στυλ διδασκαλίας, τα οποία μπορεί να υιοθετήσει ένας δάσκαλος κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας ενός αμφιλεγόμενου θέματος, θα πρέπει να υιοθετήσει και μια σειρά από πιο συγκεκριμένες στρατηγικές διδασκαλίας, όπως υποστηρίζεται και στη βιβλιογραφία. Οι στρατηγικές αυτές έχουν σχεδιαστεί για χρήση σε διαφορετικές καταστάσεις και προσφέρονται ως λύσεις σε συγκεκριμένα «διλήμματα» που προκύπτουν από διάφορα θέματα, όπως: ιδιαίτερα συναισθηματικές συζητήσεις, πόλωση γνώμων, εκφράσεις ακραίας προκατάληψης, τυφλή συναίνεση, απάθεια και ούτω καθεξής. Ο Stradling (1984) προσδιορίζει τέσσερις τέτοιες «διαδικασίες», που επαναλαμβάνονται και βασίστηκαν πάνω σε διάφορες μεταγενέστερες εκδόσεις.⁴⁹

• **Αποστασιοποίηση** - εισαγωγή αναλογιών και των παραλληλισμών με γεωγραφικά, ιστορικά ή φανταστικά στοιχεία, ιδιαίτερα όταν ένα θέμα είναι πολύ ευαίσθητο στην τάξη, το σχολείο ή την

⁴³ Π.χ QCA(1998)

⁴⁴ Claire & Holden (2007)

⁴⁵ Stradling (1984)

⁴⁶ Huddleston & Rowe (σε έκδοση)

⁴⁷ Crombie & Rowe (2009), σελ 10

⁴⁸ Crombie & Rowe (2009), σελ. 10

⁴⁹ π,χ Fiehn (2005), ACT (2013)

τοπική κοινότητα

- **Αντιστάθμιση** –εισαγωγή νέων πληροφοριών, ιδεών ή επιχειρημάτων, σε περιπτώσεις που οι μαθητές εκφράζουν έντονες απόψεις που βασίζονται στην άγνοια, ή όπου η μειοψηφία τρομοκρατείται από την πλειοψηφία ή που υπάρχει μια αδιαμφισβήτητη συναίνεση
- **Συμπόνια** – η εισαγωγή δραστηριοτήτων που θα βοηθήσουν τους μαθητές να δουν ένα θέμα από τη σκοπιά κάποιου άλλου, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου μια ομάδα παιδιών δεν είναι ιδιαίτερα δημοφιλής με μερικούς ή όλους τους μαθητές, ή όταν το θέμα εμπεριέχει προκαταλήψεις και διακρίσεις απέναντι σε μια συγκεκριμένη ομάδα, ή είναι απομακρυσμένο από τη καθημερινή ζωή των μαθητών.
- **Διερευνητική** - εισαγωγή δραστηριοτήτων με ερωτήσεις και προβληματισμούς, όταν ένα θέμα δεν είναι ξεκάθαρο ή είναι ιδιαίτερα πολύπλοκο.

Δύο επιπρόσθετες στρατηγικές που έχουν υποστηριχτεί πιο πρόσφατα είναι οι εξής:

- **Απο-προσωποποίηση** – παρουσίαση του γενικού συνόλου μιας κοινωνίας- και όχι του ατόμου κατά την παρουσίαση ενός θέματος - π.χ., αντικαθιστώντας το «εμείς», «κάποιος», «μας», «κοινωνία» με το «εσείς», όταν απευθυνόμαστε σε μαθητές - όταν όλοι ή μερικοί μαθητές σχετίζονται προσωπικά με ένα θέμα και αισθάνονται εξαιρετικά περίεργα γι 'αυτό.⁵⁰
- **Συμμετοχή** - εισαγωγή ενδιαφέροντος υλικού ή δραστηριοτήτων, όταν οι μαθητές φαίνονται να είναι απαθείς και να μην εκφράζουν τις απόψεις τους ή τα συναισθήματα τους σχετικά με ένα θέμα.⁵¹

(2) Συμμετοχή άλλων ενδιαφερόμενων φορέων και εκπαιδευτικών

Σε γενικές γραμμές, στη βιβλιογραφία αναφέρονται πολύ λίγες πρωτοβουλίες που γίνονται πέρα από την τάξη, ωστόσο, υπάρχουν και εξαιρέσεις. Ο Stradling (1984) παρουσιάζει την ιδέα της **ομαδικής διδασκαλίας**, ως τρόπο αντιμετώπισης των ιδιαίτερα πολύπλοκων ζητημάτων, έχοντας διαφορετικούς εκπαιδευτικούς να εργάζονται σε διαφορετικές πτυχές του εκάστοτε ζητήματος. Οι Claire & Holden (2007) υποστηρίζουν πως η διδασκαλία ενός αμφιλεγόμενου θέματος είναι πιο αποτελεσματική, όταν υπάρξει **συνεργασία** μεταξύ του **προσωπικού**, των **μαθητών** και των **γονέων**. Προτείνεται επίσης στη βιβλιογραφία, το κάλεσμα εξωτερικών ομιλητών ή / και οργανώσεων με εμπειρία σε ιδιαίτερα αμφιλεγόμενα ζητήματα, που μπορεί να μιλήσουν στους μαθητές από πρώτο χέρι.

Ποια τα είδη της εκπαίδευσης και ποιο το διαθέσιμο εκπαιδευτικό υλικό;

Μόνο ένας μικρός αριθμός δημοσιεύσεων που αναφέρονται εκπαίδευση για τη δημοκρατική πολιτότητα και στην εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα ασχολούνται με τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων, ζητημάτων τα οποία έχουν σχεδιαστεί, τουλάχιστον εν μέρει, έχοντας υπόψη τους καθηγητές. Οι δημοσιεύσεις αυτές εμπεριέχουν μια γενική εισαγωγή επί του θέματος με μια ειδική αναφορά στα αμφιλεγόμενα θέματα⁵² αλλά και δημοσιεύσεις αφιερωμένες

⁵⁰ π.χ CDVEC (2012)

⁵¹ Fiehn (2005)

⁵² π.χ Huddleston & Kerr (2009), Wales & Clarke (2005), ACT (2013)

ειδικά στο θέμα.⁵³ Περιλαμβάνουν επίσης ένα μικρό αριθμό εκπαιδευτικού υλικού, ειδικά σχεδιασμένο, είτε για την αυτο-χρήση⁵⁴ ή για χρήση από τους συντονιστές ή εκπαιδευτές⁵⁵. Ωστόσο, **πολλές από αυτές τις δημοσιεύσεις δεν φαίνεται να είναι ευρέως διαδεδομένες, αλλά ούτε και να χρησιμοποιούνται εκτός της χώρας προέλευσης τους** - σε μεγάλο βαθμό τις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία.

Με βάση τη λιγοστή εμπειρική έρευνα, οι καθηγητές φαίνεται να έχουν μια κοινή αντίληψη ως προς την **ανεπαρκή ή ανύπαρκτη ύπαρξη εκπαίδευσης για τη σωστή διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων**. Οι Oulton, Dillon και Grace (2004), ανέφεραν ότι «η συντριπτική πλειοψηφία» των 200 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που ερωτήθηκε σε συνέντευξη στην Αγγλία, δήλωσε ότι είχαν ανεπαρκή κατάρτιση και καθοδήγηση από το Εθνικό Αναλυτικό Πρόγραμμα ή και τα σχολεία τους, για τη διδασκαλία αμφιλεγόμενων ζητημάτων. Οι Philpott κ.α. (2013) αναφέρουν πως οι καθηγητές στις ΗΠΑ, δήλωσαν ότι ούτε τα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών, αλλά ούτε και τα σχολεία τους είχαν προετοιμάσει επαρκώς για να διδάξουν αμφιλεγόμενα ζητήματα. Κάποιος εκπαιδευτικός είπε ότι η διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων ήταν «σχεδόν σαν να ψαχουλεύουμε στα τυφλά». Όλοι οι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν την **ανάγκη ύπαρξης σωστής κατάρτισης**.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι σαφές ότι τα πιθανά **οφέλη** της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων είναι πολύ σημαντικά και ευρείας κλίμακας και πως η εισαγωγή ενός αμφιλεγόμενου θέματος είναι σημαντική για την αποτελεσματική εκπαίδευση για την αγωγή πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα στη σύγχρονη κοινωνία.

Είναι επίσης σαφές ότι η συμπερίληψη θεμάτων για τα οποία οι άνθρωποι τείνουν να εκφέρουν ισχυρές απόψεις, δημιουργεί σημαντικά **προβλήματα**, τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για το σύνολο των σχολείων. Υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με τις επιπτώσεις της εισαγωγής τέτοιων θεμάτων, όχι μόνο από τους μαθητές, αλλά και τους γονείς και άλλους ενδιαφερόμενους. Επίσης, ορατός είναι ο κίνδυνος μεροληψίας ή κατάχρησης της επιρροής που μπορεί να έχει ο εκάστοτε δάσκαλος. Ανησυχίες υπάρχουν επίσης σχετικά με την πολυπλοκότητα και τη ρευστότητα των θεμάτων, την αποσπασματική και μερική φύση των πρωτογενών πόρων που διατίθενται για τους εκπαιδευτικούς. Ως αποτέλεσμα, απορρίπτονται σημαντικά θέματα στα σχολεία, ενώ η εμπειρία των εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση των εν λόγω αμφιλεγόμενων θεμάτων παραμένει μικρή.

Είναι γενικά αποδεκτό ότι δεν υπάρχει μόνο μία λύση η οποία θα απαντήσει σε όλες αυτές τις ανησυχίες, αλλά ότι η κάθε μια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί μεμονωμένα. Ως απάντηση, προτείνεται μια σειρά από **μεθόδους διδασκαλίας** για την αντιμετώπιση των αμφιλεγόμενων θεμάτων.

Οι μέθοδοι αυτές είναι σημαντικές για την επαγγελματική ανάπτυξη. Επί του παρόντος, **ωστόσο, οι ευκαιρίες που έχουν οι εκπαιδευτικοί για εκπαίδευση σε αυτόν τον τομέα είναι**

⁵³ π.χ Hess (2009), Claire (????), Citizenship Foundation (2004)

⁵⁴ π.χ CDVEC (2012), ACT (????), Clarke (2001)

⁵⁵ π.χ Fiehn (2005)

εξαιρετικά περιορισμένες, είτε κατά τη προϋπηρεσιακή, είτε κατά τη ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση. Το εκπαιδευτικό υλικό είναι επίσης περιορισμένο, ενώ μόνο ένας μικρός αριθμός έχει παραχθεί, κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία και τις ΗΠΑ. Ενώ το υλικό αυτό είναι εξαιρετικά χρήσιμο και ενδεικτικό για το τι θα μπορούσε να επιτευχθεί, εντούτοις δεν είναι ευρέως γνωστό, δεν χρησιμοποιείται εκτός της χώρας στην οποία δημιουργήθηκε, αλλά ούτε και είναι προφανής η χρήση του σε διαφορετικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, φαίνεται να προϋποθέτει μια κουλτούρα μάθησης, στην οποία η ανοιχτή συζήτηση και ο διάλογος είναι ήδη ο κανόνας και όχι η εξαίρεση, γεγονός που δεν το συναντούμε παντού στην Ευρώπη. Επιπλέον πρόκληση για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων, αν και αναφέρεται ελάχιστα στη γενική βιβλιογραφία, φαίνεται να είναι η εμμονή με τη παραδοσιακή μορφή διδασκαλίας (δασκάλου-μαθητή) και κουλτούρα μάθησης, που απαγορεύει την έκφραση αντίθετων απόψεων και επιχειρημάτων. Εντούτοις, το ήδη υπάρχον εκπαιδευτικό υλικό παρέχει μια πλούσια πηγή ιδεών και δραστηριοτήτων, που μπορεί να βασιστεί και να αναπτυχθεί πάνω σε μια ευρύτερη ευρωπαϊκή προοπτική για την εκπαίδευση.

Παράλληλα, υπάρχει μια σειρά από άλλα ζητήματα, που δεν φαίνεται να έχουν επιλυθεί σωστά ή που δεν δόθηκε επαρκής έμφαση σε αυτά στη βιβλιογραφία. Πρώτον, φαίνεται να μην δίδεται επαρκής προσοχή στο πώς τα αμφιλεγόμενα ζητήματα θα μπορούσαν να εισαχθούν στο πρόγραμμα σπουδών με **συστηματικό ή αναπτυξιακό τρόπο**, αλλά ούτε και τους τρόπους με τους οποίους οι μαθητές μπορούν να εκπαιδευτούν να αναγνωρίζουν τα αμφιλεγόμενα ζητήματα οι ίδιοι. Ενώ δίδεται έμφαση στην ανάγκη των εκπαιδευτικών να κατανοήσουν του τι εστί αμφιλεγόμενο θέμα και το πώς θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ένα τέτοιο θέμα στο σχολείο, εντούτοις πολύ λίγη προσοχή δίδεται στην σχετική ανάγκη των μαθητών για κατανόηση της ίδιας έννοιας - με πιθανή εξαίρεση την αναφορά του Stradling (1984). Όπως αναφέρεται και στο πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης (EDC / HRE), ενώ διδάσκουμε «μέσω» και «για» τα αμφιλεγόμενα θέματα με κάποια λεπτομέρεια, εντούτοις η ιδέα της διδασκαλίας «σχετικά» με τα αμφιλεγόμενα θέματα δύσκολα αγγίζεται. Η δημιουργία της ιδέας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων ως μια **αφηρημένη έννοια**, θα βοηθούσε όχι μόνο τους μαθητές να αναγνωρίσουν ποια είναι στην πραγματικότητα τα ζητήματα αυτά και να ξέρουν να ανταποκρίνονται σε αυτά, αλλά θα είχε επίσης ως αποτέλεσμα την απο-προσωποποίηση αυτών των ζητημάτων, καθιστώντας τα έτσι ασφαλέστερα για να διδαχτούν.

Δεύτερον, παρόλο που το πρόβλημα των αμφιλεγόμενου χαρακτήρα αυθόρμητων ερωτήσεων και παρατηρήσεων συναντάται συχνά, εντούτοις υπάρχουν **ελάχιστα συγκεκριμένα βήματα ή συμβουλές διαθέσιμες** για τους εκπαιδευτικούς που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν σε διάφορες καταστάσεις.

Τρίτον, το ίδιο θα μπορούσε να λεχθεί και για το ζήτημα του κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει ή όχι να αποκαλύπτουν τις δικές τους απόψεις περί διαφόρων θεμάτων στους μαθητές. Υπάρχει, όπως φαίνεται, ισορροπία μεταξύ των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων. Ως αποτέλεσμα, οι εκπαιδευτικοί αφήνονται συχνά «κρεμασμένοι» **χωρίς μια σαφή πολιτική ή στρατηγική κατεύθυνση** για την ανάληψη δράσης.

Τέταρτον, με την εξαίρεση κάποιων περιστασιακών προτάσεων που αφορούν άλλους καθηγητές, γονείς ή ακόμη και τα μέλη της κοινότητας, δεν αποδίδεται η δέουσα προσοχή στη βιβλιογραφία περί ανάπτυξης **ολικών σχολικών προσεγγίσεων** στη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων. Το ίδιο συμβαίνει και για το ρόλο των διευθυντών των σχολείων στο ζήτημα αυτό, αλλά και στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς.

Πέμπτον, το ζήτημα αν οι εκπαιδευτικοί έχουν επαρκή γνώση και κατανόηση των θεμάτων για να τα αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά στην τάξη τίθεται συχνά, χωρίς όμως προτάσεις για το πώς οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αναπτύξουν τέτοιες **γνώσεις** σχετικά με τα τρέχοντα και επίκαιρα θέματα. Ενώ το παρόν Πακέτο δεν παρέχει πραγματικές πληροφορίες για αμφιλεγόμενα ζητήματα που μπορεί να συναντηθούν στις ευρωπαϊκές χώρες, εντούτοις προσφέρει μια σειρά από δραστηριότητες κατάρτισης, για το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χτίσουν τις γνώσεις αυτές μέσω της ομαδικής διδασκαλίας, και / ή η χρήση των εξωτερικών εμπειρογνομόνων

Τέλος, δεν φαίνεται να υπάρχει καμία συστηματική προσπάθεια για τον εντοπισμό και την κατηγοριοποίηση των **βασικών ικανοτήτων** που απαιτούνται για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων. Ένας λόγος για αυτό, μπορεί να είναι η άποψη ότι κάθε κατάσταση είναι διαφορετική και δεν υπάρχει μια ενδεδειγμένη μέθοδος για κάποια συγκεκριμένη περίπτωση. Ελλείψει οποιονδήποτε στοιχείων, για το είδος των ικανοτήτων που απαιτούνται να έχουν οι εκπαιδευτικοί, για να διδάξουν τα θέματα με ασφαλή και δίκαιο τρόπο, είναι αδύνατο να δημιουργηθεί ένα λογικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους. Ωστόσο, παρόλο που μπορεί να μην είναι δυνατή η κατηγοριοποίηση των ειδών των θεμάτων, δύναται να κατηγοριοποιηθούν τα είδη των προβλημάτων ή των προκλήσεων που μπορεί να προκύψουν για ένα εκπαιδευτικό όπως, για παράδειγμα, η έχθρα μεταξύ των μαθητών, οι εκφράσεις προκατάληψης, ή οι υποψίες από εξωτερικούς παράγοντες. Ο Stradling (1984) αναφέρεται στα πιο πάνω, ως «διλήμματα στην τάξη»⁵⁶. Εξετάζοντας τι απαιτείται για την επίλυση των διλημμάτων αυτών, τόσο γενικά όσο και συγκεκριμένα, μπορούμε να καταλήξουμε σε ένα σύνολο ικανοτήτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών ή την αυτο-εξέλιξη. Στο Παράρτημα I θα βρείτε μια προτεινόμενη λίστα των εν λόγω ικανοτήτων.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Βάσει των συμπερασμάτων αυτών, προτείνεται όπως:

- Η διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων να θεωρείται ως τομέας προτεραιότητας για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών στον τομέα εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα και την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Η κατάρτιση στον τομέα αυτό, θα πρέπει να βασιστεί στο υφιστάμενο εκπαιδευτικό υλικό, όπου είναι δυνατόν
- Το εκπαιδευτικό υλικό, θα πρέπει να εφαρμόζεται και να είναι προσιτό από όλα τα ευρωπαϊκά κράτη μέλη, από όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και τύπους σχολείων και από όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξάρτητα από την ειδικότητα τους
- Η κατάρτιση, σε πρώτη φάση, θα πρέπει να γίνεται για τους εκπαιδευτικούς - ενώ επίσης σημαντική είναι η κατάρτιση των διευθυντών των σχολείων, αλλά για λόγους σαφήνειας αυτό μπορεί να γίνει σε μεταγενέστερο στάδιο
- Η κατάρτιση θα πρέπει να καλύπτει το εύρος των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, τόσο των προσωπικών όσο και των θεωρητικών και πρακτικών - για παράδειγμα, εκείνων που ορίζονται στο Παράρτημα I

⁵⁶ Stradling (1984), σελ 113

- Η κατάρτιση θα πρέπει να αρχίζει από ένα βασικό επίπεδο, χωρίς να προϋποθέτει καμία προηγούμενη εμπειρία σε αυτές τις ικανότητες – πιο προηγμένη κατάρτιση μπορεί να προσφερθεί αργότερα
- Προσοχή θα πρέπει επίσης να δοθεί στην ενσωμάτωση κάποιων πρακτικών πτυχών, αφού δεν φαίνεται να αντιμετωπίζονται σε οποιοδήποτε βάθος στο υφιστάμενο εκπαιδευτικό υλικό, π.χ., ανάπτυξη της έννοιας (π.χ. διδασκαλία «σχετικά με», σε αντίθεση με τη «μέσω» ή «για») των αμφιλεγόμενων ζητημάτων από τους μαθητές, τις μεθόδους για την αντιμετώπιση των αυθόρμητων ερωτήσεων και παρατηρήσεων, καθώς και τη βάση πάνω στην οποία οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αποφασίσουν εάν ή πότε θα πρέπει να αποκαλυφτούν οι δικές τους απόψεις και πεποιθήσεις στους μαθητές.
- Σημαντικός είναι και ο ρόλος μιας ολικής σχολικής προσέγγισης και η συμμετοχής εξωτερικών παραγόντων στη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, αλλά είναι καλύτερα να αφεθεί σε μεταγενέστερο στάδιο της κατάρτισης
- Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίδεται στην ιδέα της ανάπτυξης ενός μαθήματος κατάρτισης, το οποίο θα χωρίζεται σε «στάδια», π.χ. στο πρώτο στάδιο θέτονται τα θεμέλια για τους δασκάλους στην τάξη, στο δεύτερο στάδιο εμπεριέχει ένα πιο προχωρημένο μάθημα ή μια ενότητα που θα αφορά τους επικεφαλείς των σχολείων για την ολική σχολική προσέγγιση, σε τρίτο στάδιο, εμπλέκονται οι γονείς και άλλοι ενδιαφερόμενο φορείς, και σε τέταρτο στάδιο οι μαθητές και ούτω καθεξής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ικανότητες που θα πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτικοί για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων

1. Προσωπικές

- επίγνωση ως προς τις προσωπικές τους πεποιθήσεις και αξίες και πώς αυτές έχουν διαμορφωθεί μέσα από την προσωπική τους εμπειρία, καθώς επίσης και τις πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν κατά τη διδασκαλία κάποιου αμφιλεγόμενου θέματος
- συνειδητοποίηση ύπαρξης πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων μιας τυχόν αποκάλυψης των προσωπικών τους πεποιθήσεων και αξιών στους μαθητές, καθώς και της λήψη μιας προαποφασισμένης προσωπικής πολιτικής στο ζήτημα αυτό, με βάση τα οφέλη που μπορεί να έχουν οι μαθητές και αλλά και την αίσθηση της προσωπικής ακεραιότητας

2. Θεωρητικές

- κατανόηση του ενδεχόμενου ύπαρξης μιας διαμάχης, τους λόγους, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτή να επιλυθεί δημοκρατικά, συμπεριλαμβανομένου και του ρόλου του δημοκρατικού διαλόγου και της ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων
- κατανόηση του ρόλου της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων στην εκπαίδευση για τη δημοκρατική πολιτότητα και την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων, και των στόχων, των μεθόδων, των προκλήσεων και των τρόπων αντιμετώπισης των προκλήσεων αυτών.

3. Πρακτικές

- χρησιμοποιώντας, επιλέγοντας και εφαρμόζοντας μια σειρά από διδακτικούς ρόλους - π.χ., «ουδέτερος πρόεδρος», «ισορροπημένη προσέγγιση », «συνήγορος του διαβόλου» και «δεδηλωμένη δέσμευση» , ανάλογα με την περίπτωση
- διαχείριση των αμφιλεγόμενων θεμάτων με ευαισθησία και ασφάλεια μέσα από την επιλογή και εφαρμογή των κατάλληλων στρατηγικών διδασκαλίας, π.χ., θέσπιση κανόνων, αποπροσωποποίηση και αποστασιοποίηση, χρήση δομημένων μορφών συζήτησης, κλπ
- παρουσίαση θεμάτων χωρίς ουδέτερες, ισορροπημένες ή εξονυχιστικές πηγές πληροφοριών, π.χ. μέσω της χρήσης ερωτήσεων και προβλημάτων
- χειρισμό των αυθόρμητων ερωτήσεων και σχολίων αμφιλεγόμενου χαρακτήρα με

αυτοπεποίθηση, μετατρέποντάς τα σε θετικές ευκαιρίες διδασκαλίας

- συνεργασία με άλλους παράγοντες για την εισαγωγή και τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων - για παράδειγμα, το προσωπικό του σχολείου, τους γονείς ή άλλους – για να εμπλουτίσουν την μαθησιακή εμπειρία των μαθητών και την υιοθέτηση ευθύνης ως προς τη πρόκληση.

Βιβλιογραφία

Ashton E & Watson B (1998) 'Values education: a fresh look at procedural neutrality', *Educational Studies*, 24(2): 183-93

Berg, W., Graeffe, L. & Holden, C. (2003) *Teaching Controversial Issues: A European Perspective*, London Metropolitan University

CDVEC (2012) Curriculum Development Unit/ Professional Development Service for Teachers, *Tackling Controversial Issues in the Citizenship Classroom: A Resource for Citizenship Education*, Ireland

CitizED (2004) Teaching Controversial Issues: Briefing Paper for Trainee Teachers of Citizenship Education Teachers, London: CitizED

Claire, H. (????) *Dealing with Controversial Issues with Primary Teacher Trainees as Part of Citizenship Education*, Dept. of Education, London Metropolitan University

Claire & Holden - Claire, H. & Holden, C. (Eds) (2007) *The challenge of teaching controversial issues*, Trentham Books: Stoke on Trent

Clarke, P. (1992) 'Teaching controversial issues', *Green Teacher* 31, Niagara Falls, NY: Green Teacher

Council of Europe (2009) How all teachers can support citizenship and human rights education: a framework for the development of competences, Strasbourg
Cowan, P. & Maitles, H. (2012) *Teaching Controversial Issues in the Classroom: Key Issues and Debates*, London: Continuum

Cremin & Warwick Cremin, H. and Warwick, P. (2007) 'Subject knowledge in Citizenship' in L. Gearon. (ed) *A Practical Guide to Teaching Citizenship in the Secondary School*. Oxon: Routledge, pp. 20-30.

Dearden, R. F., (1981) 'Controversial issues in the curriculum', *Journal of Curriculum Studies*, v.13 n.1, pp37-44

Fiehn, J. (2005) *Agree to disagree: Citizenship and controversial issues*, Learning and Skills Development Agency, London

Hess, D. E. (2009) *Controversy in the Classroom: The Democratic Power of Discussion*, Routledge: Abingdon

Huddleston, T. & Kerr, D. (2004) *Making Sense of Citizenship: A CPD Handbook*, DfES:

London

Huddleston & Rowe (in publication)

Kelly, T. (1986) 'Discussing controversial issues: four perspectives on the teacher's role', *Theory and Research in Social Education*, 14(2):113-118

Lambert & Balderstone (2010) ????

Oliver, D.W & Shaver, J.P. (1974) *Teaching public issues in the high school*, Logan UT: Utah State University Press

Oulton, C., Day, V., Dillon, J. & Grace, M. (2004) Controversial Issues – Teachers' Attitudes and Practices in the Context of Citizenship Education, *Oxford Review of Education*, 30.4, pp.489-507

Oxfam (2006) *Teaching Controversial Issues*, Oxford: Oxfam

Philpott, S., Clabough, J., McConkey, L. & Turner, T. (2013) 'Controversial issues: To teach or not too teach? That is the question' in *The Georgia Social Studies Journal*, Spring 2011, Volume 1, Number 1, pp32-44

QCA, (1998) *Education for Citizenship and the Teaching of Democracy in Schools*,

QCA: London (Crick report)

Scarratt 2007 ???

Soley, M. (1996) 'If it's controversial, why teach it?', *Social Education*, January: 9-14

Stenhouse, L. (1970) 'Controversial Values Issues' in (Ed) Carr, W., *Values in the Curriculum*, NEA, Washington DC, pp103-115

Stenhouse, L. (1983) *Authority, Education and Emancipation*, London: Heinemann

Stradling, R., Noctor, M., Baines, B. (1984), *Teaching Controversial Issues*, Edward Arnold.

Wales, J. & Clarke, P. (2005) *Learning Citizenship: Practical Teaching Strategies for Secondary Schools*, RoutledgeFalmer: Abingdon

Wegerif, R. (2003) 'Reason and Creativity in Classroom Dialogues', *Language and Education*, 19 (3), pp223-237

Wilkins, A. (2003) Controversy in citizenship is inevitable, *Citizenship News*: LSDA, July 2003

ACT Teaching Guide (2103)

http://www.teachingcitizenship.org.uk/sites/teachingcitizenship.org.uk/files/NCS%20Teaching%20Guide_V4i.pdf

Citizenship Foundation (2004) 'Teaching about controversial issues', http://www.citizenshipfoundation.org.uk/lib_res_pdf/0118.pdf

Crombie, B. & Rowe, D. (2009) Guidance for schools on dealing with the BNP (ACT)

http://www.teachingcitizenship.org.uk/news_item?news_id=215

PSHE Association (2013) Teaching 'Sensitive' Issues

<http://www.pshe-association.org.uk/content.aspx?CategoryID=1173>

<http://www.teachingcitizenship.org.uk/resource/act-citizenship-cpd-module-b-controversial-issues-citizenship-primary>

ΜΕΡΟΣ Β Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης

Διδασκαλία αμφιλεγόμενων θεμάτων

Μέσω

Της Εκπαίδευσης για τη Δημοκρατική Πολιτότητα και της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EDC/HRE)

Το Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης

Το Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης, αποτελείται από μια σειρά ενεργών και στοχαστικών εκπαιδευτικών ασκήσεων, που εξερευνούν τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων στο πλαίσιο του μαθήματος της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα και της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Έχει σχεδιαστεί, για να βοηθήσει τους δασκάλους και τους εκπαιδευτικούς, να αναγνωρίζουν την αξία της συμμετοχής των νέων στα αμφιλεγόμενα θέματα στις τάξεις και στα σχολεία, βοηθώντας τους να αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση και τις ικανότητες που χρειάζονται, για να μπορέσουν να τα διαχειριστούν με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

Το πρόγραμμα χωρίζεται σε τρία μέρη.

- **Πρώτο μέρος:** Παρουσίαση των αμφιλεγόμενων θεμάτων με την εισαγωγή της έννοιας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων και μερικών προκλήσεων κατά τη διδασκαλία τους στις τάξεις και σχολεία
- **Δεύτερο μέρος:** Μέθοδοι Διδασκαλίας : εξετάζονται μερικές από τις μεθόδους διδασκαλίας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εισαγωγή αμφιλεγόμενων θεμάτων με ασφάλεια
- **Τρίτο μέρος:** Προβληματισμός και Αξιολόγηση : προωθεί ιδέες για την αυτο-αξιολόγηση και την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων.

Εφαρμογή του Προγράμματος Δραστηριοτήτων Κατάρτισης

Οι δραστηριότητες αποτελούν ένα συνεχές πρόγραμμα κατάρτισης διάρκειας δυο ολόκληρων ημερών, αν και θα μπορούσε εύκολα να χωριστεί σε μικρότερες συνεδρίες, που θα πραγματοποιηθούν επί σειρά ημερών. Οι μεμονωμένες δραστηριότητες, μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν σε μεμονωμένες συνεδριάσεις, εφόσον αυτό απαιτείται.

Οι δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί, για να χρησιμοποιηθούν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και να είναι προσιτές από όλες τις σχολικές βαθμίδες - από το δημοτικό έως το λύκειο και από το γυμνάσιο στην τεχνική σχολή. Είναι κατάλληλες για όλους τους δασκάλους, ειδικούς και μη ειδικούς - αλλά πιθανόν να παρουσιάσουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους υπεύθυνους για το σχεδιασμό του μαθήματος της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα, των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

Οι οδηγίες για κάθε δραστηριότητα, ορίζονται βήμα-προς-βήμα με σαφήνεια, συμπεριλαμβανομένου του θέματος, της μεθόδου, τα αναμενόμενα αποτελέσματα και το χρόνο που απαιτείται. Ωστόσο, αυτά προορίζονται μόνο ως οδηγός. Η τελική απόφαση για το πώς θα υλοποιούνται οι δραστηριότητες, είναι ευθύνη του **συντονιστή/ εκπαιδευτή**.

Αποτελέσματα

Ο γενικός στόχος του Προγράμματος Δραστηριοτήτων Κατάρτισης, είναι η **ανάπτυξη των επαγγελματικών ικανοτήτων** των συμμετεχόντων για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων.

Οι ικανότητες αυτές εμπίπτουν σε **τρεις** κατηγορίες:

- **Προσωπικές ικανότητες** - συμπεριλαμβανομένου της ικανότητας προβληματισμού σχετικά με τις προσωπικές τους πεποιθήσεις και αξίες, αλλά και αναγνώρισης των επιπτώσεων που μπορεί να προκύψουν αν τις η δεν τις μοιραστούν με τους μαθητές
- **Θεωρητικές ικανότητες** - συμπεριλαμβανομένου της κατανόησης της φύσης τυχών αντιπαράθεσεων σε μια δημοκρατία, τον ρόλο του διαλόγου και της ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων, καθώς και την αντίστοιχη αξία των αμφιλεγόμενων θεμάτων στο μάθημα της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα και της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα
- **Πρακτικές ικανότητες** – συμπεριλαμβανομένου της ικανότητας υιοθέτησης μιας σειράς διδακτικών ρόλων στην τάξη, ικανότητα χρήσης μιας σειράς στρατηγικών για τη διαχείριση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων με ευαισθησία, ικανότητα παρουσίασης θεμάτων χωρίς την ύπαρξη όλων των στοιχείων, ικανότητα διαχείρισης διαφόρων σχόλιων και παρατηρήσεων και ικανότητα συνεργασίας με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Ενώ ορισμένες από αυτές τις ικανότητες συνδέονται με συγκεκριμένες δραστηριότητες, άλλες μπορεί να συναντηθούν στο σύνολό του πακέτου. Οι συντονιστές / εκπαιδευτές θα πρέπει να **εξοικειωθούν με τους στόχους και να ανατρέχουν σε αυτούς όποτε τους δίνεται η ευκαιρία**.

Ο ρόλος του συντονιστή / εκπαιδευτή

Ο ρόλος του συντονιστή / εκπαιδευτή, είναι να **καθοδηγήσει** τους συμμετέχοντες μέσω του προγράμματος δραστηριοτήτων κατάρτισης, την προετοιμασία των απαιτούμενων υλικών, την ετοιμασία ασκήσεων ως προς τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των συμμετεχόντων, την αποτελεσματική διαχείριση του χρόνου και την ανάδειξη και την ενίσχυση των σημαντικών σημείων της μάθησης.

Ο συντονιστής / εκπαιδευτής θα πρέπει να γνωρίζει ότι **δεν είναι δουλειά του να υποδείξει στους εκπαιδευτικούς πώς να διδάσκουν**: αυτό είναι κάτι που θα το αποφασίσουν οι ίδιοι συμμετέχοντες. Ο συντονιστής / εκπαιδευτής μπορεί, ωστόσο, να γνωστοποιήσει στους συμμετέχοντες τις πιθανές συνέπειες των συγκεκριμένων δράσεων ή πολιτικών, π.χ., αν

τοποθετηθούν κατά τη διάρκεια μιας συζήτησης στην τάξη, ως ένας τρόπος για την ενημέρωση των αποφάσεών τους.

Είναι σημαντικό όπως, ο συντονιστής / εκπαιδευτής, **καταστήσει σαφές από την αρχή ότι δεν έχει καμία «κρυφή ατζέντα»**: ο ρόλος του είναι απλά να καθοδηγήσει τους συμμετέχοντες μέσω του προγράμματος. Θα πρέπει να εξηγήσει ότι δεν είναι εκεί για να αλλάξει τις απόψεις των συμμετεχόντων ή να τους κρίνει για τις πεποιθήσεις που κατέχουν ή δεν κατέχουν σχετικά με ένα θέμα. Αντίθετα, θα πρέπει **να ρωτήσει τους συμμετέχοντες για τις απόψεις και τις εμπειρίες τους**, και, όποτε είναι δυνατόν, να δημιουργήσει ευκαιρίες για να τις μοιραστούν με τους άλλους.

Ένα πρόβλημα που πολύ πιθανό να προκύψει είναι το γεγονός ότι οι **συμμετέχοντες αναμένουν συγκεκριμένες πληροφορίες για συγκεκριμένα αμφιλεγόμενα ζητήματα**, π.χ., σχετικά με την εξάπλωση του ισλαμικού εξτρεμισμού, ή για τον αριθμό των μεταναστών (νόμιμων και παράνομων) που διακινούνται μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, ή τις συγκρούσεις μεταξύ του Ισραήλ και της Παλαιστίνης, ή την επιστημονική έρευνα για την κλιματική αλλαγή, κλπ. Αν συμβεί αυτό, ο συντονιστής / εκπαιδευτής θα πρέπει να εξηγήσει ευγενικά ότι **ο στόχος του προγράμματος είναι, να διερευνήσει τις γενικές αρχές που μπορεί να εφαρμοστούν σε οποιοδήποτε θέμα, και να μην αναλύσει το συγκεκριμένο θέμα εις βάθος**. Θα ήταν πρακτικά αδύνατο ο συντονιστής / εκπαιδευτής να παρέχει επαρκείς πληροφορίες για να ικανοποιήσει το κάθε συμμετέχοντα. Θα μπορούσε επίσης να προσθέσει ότι, αν και τη διαπίστωση των γεγονότων είναι μια σημαντική πτυχή της ανάλυσης ενός θέματος, είναι σημαντικό να μην εξαρτούνται από αυτό. **Τα «Γεγονότα» μπορεί συχνά να είναι αναξιόπιστα ή αμφισβητήσιμα. Ακόμη και αν κάτι τέτοιο θα ήταν επιθυμητό, δεν θα ήταν δυνατόν να γνωρίζουν τα πλήρη γεγονότα σχετικά με μια κατάσταση. Αντίθετα, αυτό που είναι πιο σημαντικό είναι πως, σε περίπτωση απουσίας όλων ή των πραγματικών στοιχείων, μπορεί κανείς να παρουσιάσει ένα αμφισβητούμενο ζήτημα στην τάξη.** (Αυτό είναι και το αντικείμενο της Δραστηριότητας 2.5).

Το Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης: Δραστηριότητες-Περιεχόμενα

	Δραστηριότητα	Θέμα	Μέθοδος	Αποτελέσματα	Διάρκεια
1.1	Εισαγωγή	Τι είναι τα αμφιλεγόμενα θέματα και γιατί είναι σημαντικά	Παρουσίαση Power point	Προσδιορισμός του τι εστί 'αμφιλεγόμενο θέμα', Δίνονται σχετικά παραδείγματα και τους λόγους διδασκαλίας τους	20 λεπτά

1.2	Μουσικές καρέκλες	Η συναισθηματική φύση των αμφιλεγόμενων θεμάτων	Δραστηριότητα σε ζευγάρια για την διερεύνηση των προσωπικών πεποιθήσεων των συμμετεχόντων σε αμφιλεγόμενα θέματα	Συνειδητοποίηση της συναισθηματικής διάστασης των αμφιλεγόμενων ζητημάτων και τις συνέπειές τους στη διατήρηση του καλού κλίματος και τον έλεγχο της τάξης	20-25 λεπτά
1.3	Δέντρο Blob	Τα συναισθήματα των συμμετεχόντων για το αποτέλεσμα του προγράμματος	Αυτό-αξιολόγηση μέσω εικονογραφημένης δραστηριότητας	Συνειδητοποίηση των αρχικών δυνάμεων και αδυναμιών ως βάση για ανάπτυξη	10 λεπτά
1.4	Ζέστη ή κρύο	Τι κάνει ένα θέμα αμφιλεγόμενο	Δραστηριότητα Κατάταξης με χαρτάκια σημειώσεων	Συνειδητοποίηση μιας σειράς από παράγοντες που μπορούν να κάνουν ένα ζήτημα αμφιλεγόμενο και τις προκλήσεις που θέτουν για το δάσκαλο	20-25 λεπτά
1.5	Έλεγχος Αποσκευών	Πως τα προσωπικά πιστεύω των εκπαιδευτικών μπορεί να επηρεάσουν τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων	Συζήτηση σε μικρές ομάδες και σιωπηλή ανασκόπηση	Συνειδητοποίηση του πως οι δικές τους αξίες και πεποιθήσεις επηρεάζουν τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων	20-30 λεπτά

		Θεμάτων			
--	--	---------	--	--	--

Μέρος Δεύτερο

	Δραστηριότητα	Θέμα	Μέθοδος	Αποτελέσματα	Διάρκεια
2.1	Με ποιου το μέρος είσαι	Πώς να αντιμετωπιστούν οι αντικρουόμενες απόψεις υποτιθέμενες αλήθειες στην τάξη	Συζήτηση σε μικρές ομάδες	Συνειδητοποίηση μιας σειράς από διδακτικές προσεγγίσεις, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους και πότε είναι καλύτερο να χρησιμοποιούνται	30-40 λεπτά
2.2	Αλλάζοντας προοπτικές	Χρήση της μεθόδου της από-προσωποποίησης για την προστασία των συναισθημάτων των μαθητών	Δραστηριότητα σε ζευγάρια-μετάφραση των προσωπικών δηλώσεων σε κοινωνικές	Εξοικείωση με τις τεχνικές της από-προσωποποίησης	30-50 λεπτά
2.3	Το σχολείο στην άκρη του δάσους	Χρήση τεχνικών αποστασιοποίησης για την εξομάλυνση ευαίσθητων θεμάτων	Ιστορία και παιχνίδι ρόλων κατά τη διάρκεια μιας δημόσιας συγκέντρωσης	Εξοικείωση με τις τεχνικές αποστασιοποίησης	40-50 λεπτά
2.4	Στα παπούτσια των	Πώς να βοηθήσουμε τους μαθητές να	Ομαδική συζήτηση για την ανεύρεση	Εξοικείωση με τεχνικές που μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να	30-40 λεπτά

	άλλων	εκτιμήσουν τις απόψεις των άλλων ανθρώπων	απαντήσεων σε ένα αμφιλεγόμενο θέμα	εκτιμήσουν εναλλακτικές απόψεις	
2.5	Παγκόσμι α καφετέρια	Αντιμετώπιση των θεμάτων αμερόληπτα και δίκαια χωρίς την ανάγκη εκτενούς γνώσης επί του θέματος	Ερωτήσεις και απαντήσεις σε μικρές ομάδες	Εξοικείωση με τις τεχνικές συλλογικής επίλυσης προβλημάτων	30 λεπτά
2.6	Θέατρο Φόρουμ	Αντιμετώπιση άκομψων σχολίων	Παιχνίδι ρόλων-ο δάσκαλος απαντά σε άκομψα σχόλια/παρατηρήσεις	Πώς να αντιμετωπιστούν άκομψα σχόλια	25-30 λεπτά

Μέρος Τρίτο

	Δραστηριότητα	Θέμα	Μέθοδος	Αποτελέσματα	Διάρκεια
3.1	Χιονόμπαλα	Αναγνώριση εκπαιδευτικών στόχων για τη διδασκαλία αμφιλεγόμενων θεμάτων	Συζήτηση σε μικρές ομάδες	Προσδιορισμός των εκπαιδευτικών στόχων για τη διδασκαλία αμφιλεγόμενων θεμάτων	30 λεπτά
3.2	Σχέδιο μαθήματος	Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων	Ατομική εργασία ή σε μικρές ομάδες	Δημιουργία σχεδίου μαθήματος	20 λεπτά

		για κάποια αμφιλεγόμενα θέματα		διάρκειας 1 ώρας για τη διδασκαλία ενός αμφιλεγόμενου θέματος	
3.3	Μπλε γράμματ α	Αξιολόγηση του Προγράμματος Δραστηριοτήτων Κατάρτισης	Επιστολή προς τον συντονιστή/εκ παιδευτή	Αναγνώριση του πως μπορεί να βελτιωθεί το Πρόγραμμα (συντονιστή/εκπα ιδευτή)	5 λεπτά
3.4	Διασκεδ αστικό Δέντρο	Αξιολόγησης της γνώσης	Προσωπική ανασκόπηση μέσω της χρήσης σημειώσεων post-it	Αναγνώριση για το προσωπικό επίπεδο της επαγγελματικής ικανότητας και τους τομείς που χρρίζουν περαιτέρω βελτίωσης - (συμμετέχοντες)	10 λεπτά

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Δραστηριότητα 1.1 Εισαγωγή

Υπάρχει μια αυξανόμενη ομοφωνία σε όλη την Ευρώπη που υποστηρίζει ότι, η ενασχόληση με τα αμφιλεγόμενα θέματα, είναι στοιχείο ζωτικής σημασίας για την εκπαίδευση για τη δημοκρατική πολιτότητα και την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναπτύσσει την ανεξάρτητη σκέψη και προωθεί τον διαπολιτισμικό διάλογο και την ανεκτικότητα και το σεβασμό για τους άλλους, καθώς και μια κριτική προσέγγιση ως προς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την ικανότητα επίλυσης των διαφορών με δημοκρατικό τρόπο, χωρίς να καταφεύγουν στη βία. Η δραστηριότητα που ακολουθεί, έχει σχεδιαστεί για να εισάγει τους συμμετέχοντες στην έννοια του όρου αμφιλεγόμενο θέμα, όπως ορίζεται στην βιβλιογραφία, το είδος των θεμάτων που περιλαμβάνει και τα επιχειρήματα για τη διδασκαλία τέτοιων θεμάτων μέσα στην τάξη και το σχολείο.

Στόχος

Προσδιορισμός των αμφιλεγόμενων θεμάτων και της σημασίας της διδασκαλίας τους στη τάξη και στα σχολεία.

Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες

- Είναι σε θέση να προσδιορίσουν του τι εστί «αμφιλεγόμενα ζητήματα»
- Είναι σε θέση να προσδιορίσουν κάποια παραδείγματα τέτοιων θεμάτων όπως ορίζονται πιο πάνω
- Είναι σε θέση να γνωρίζουν και να κατανοούν τα διάφορα επιχειρήματα για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων στο σχολείο

Διάρκεια

20 λεπτά

Υλικά

- Διαφάνειες Power Point
- Ηλ. Υπολογιστή και προτζέκτορα

Προετοιμασία

Θα πρέπει να γίνει μια σύντομη παρουσίαση Power point που να εξηγεί τι είναι τα αμφιλεγόμενα ζητήματα και γιατί είναι σημαντικά στο μάθημα της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Τον ορισμό των «αμφιλεγόμενων ζητημάτων»
- Ορισμένα σημερινά παραδείγματα αμφιλεγόμενων ζητημάτων
- Μια λίστα με τους λόγους διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων

Ο ορισμός, οι ιδέες, τα παραδείγματα και μια λίστα με λόγους για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων μπορούν να βρεθούν στο υλικό υποστήριξης παρακάτω.

Πληροφορία

Λαμβάνοντας υπόψη τον τίτλο του προγράμματος, οι συμμετέχοντες είναι πολύ πιθανό να έρθουν στις συναντήσεις περιμένοντας κάτι «πολύ αμφιλεγόμενο». Έτσι, μην φοβηθείτε κατά την επιλογή των παραδειγμάτων στην παρουσίασή σας – όσο πιο αμφιλεγόμενα τόσο το καλύτερο. Προσπαθήστε να χρησιμοποιήσετε μια σειρά από διαφορετικούς τύπους θεμάτων, από τοπικά έως παγκόσμια, αλλά βεβαιωθείτε ότι είναι εκείνα με τα οποία οι συμμετέχοντες είναι ήδη εξοικειωμένοι και αναγνωρίζουν ως πιθανόν αμφιλεγόμενα σε ένα σχολικό περιβάλλον. Μια σειρά διαφανειών με εικόνες που να απεικονίζουν συγκεκριμένα ζητήματα θα ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικές ως αρχικό ερέθισμα, π.χ., την είσοδο / έξοδο μεταναστών, τον εξτρεμισμό και τη ριζοσπαστικοποίηση, την κλιματική αλλαγή, τη φυλετική βία, τη σεξουαλική ταυτότητα, τα δικαιώματα των ζευγαριών του ίδιου φύλλου, το διαδυσλεκτικό εκφοβισμό, τη διαφθορά, τις πολιτικές διαδηλώσεις, τη βία στα σχολεία, τα πειράματα σε ζώα ή τα γενετικά τροποποιημένα φυτά.

Μέθοδος

1. Χρησιμοποιήστε τις Power Point διαφάνειες για να παρουσιάσετε στους συμμετέχοντες στον ορισμό των αμφιλεγόμενων ζητημάτων όπως χρησιμοποιείται στο Πακέτο Ανάπτυξης και να εξηγήσετε γιατί είναι σημαντική η εισαγωγή τους στα σχολεία. Δώστε πρόσφατα και μακροχρόνια παραδείγματα και ρωτήστε τους λόγους για τους οποίους θεωρούν σημαντική την παρουσία τους στη τάξη
2. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να υποδείξουν τα επιχειρήματα που νομίζουν ότι είναι τα ισχυρότερα. Δεχτείτε μερικές απαντήσεις, ώστε να μπορέσετε να καταλάβετε την αρχική τους άποψη επί του θέματος
3. Ολοκληρώστε, εξηγώντας ότι ενώ θεωρητικά υπάρχουν πολλά ισχυρά επιχειρήματα για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων στις τάξεις και σχολεία, εντούτοις κάτι τέτοιο στην πράξη μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολο. Ο στόχος του προγράμματος δραστηριοτήτων κατάρτισης, είναι να εισάγει τις διάφορες προκλήσεις που μπορεί να παρουσιαστούν και να προτείνετε μεθόδους διδασκαλίας και στρατηγικές, που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπισή τους.

Υπόδειξη

Όπου υπάρχει αρκετός χρόνος, μπορεί να θέλετε να χρησιμοποιήσετε τη δραστηριότητα Εννέα Διαμάντια, για να ενθαρρύνετε τη συζήτηση για τα πλεονεκτήματα της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων. Γράψτε τα επιχειρήματα που δίνονται παρακάτω σε εννέα κάρτες και δημιουργήστε ένα σετ για κάθε ομάδα. Οι ομάδες συζητούν τα επιχειρήματα πάνω στις κάρτες και στη συνέχεια τα τοποθετούν σε σχήμα διαμάντι, με αυτά που συμφωνούν περισσότερο να τοποθετούνται στην κορυφή και ούτω καθεξής

Πληροφορία

Σε αυτό το σημείο, είναι χρήσιμο να παρουσιαστεί το περιεχόμενο του προγράμματος κατάρτισης Δραστηριοτήτων, τις προκλήσεις και τα ερωτήματα με τα οποία ασχολείται.

Δραστηριότητα 1.1 Υποστηρικτικό Υλικό

Εννέα λόγοι για τη Διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων

1. Τα αμφιλεγόμενα θέματα είναι από τη φύση τους πολύ **σημαντικά ζητήματα** για τη κοινωνία και η διδασκαλία τους θα πρέπει να αποτελεί μέρος της κοινωνικής και πολιτικής παιδείας κάθε νεαρού ατόμου
2. Η συζήτηση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, είναι μέρος της **δημοκρατικής διαδικασίας** - βοηθά τους νέους να αναπτύξουν κάποιες από τις βασικές ικανότητες της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη, όπως η ευρύτητα πνεύματος, την περιέργεια, την προθυμία να καταλάβουμε τον άλλο, την ανοχή, και τις δεξιότητες του δημοκρατικού διαλόγου και της ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων.
3. Οι νέοι **βομβαρδίζονται από πληροφορίες** σχετικά με διάφορα αμφιλεγόμενα θέματα σε καθημερινή βάση, μέσω της χρήσης των σύγχρονων τεχνολογιών επικοινωνίας, όπως τα κινητά τηλέφωνα, το Twitter, το Facebook, κλπ, - και χρειάζονται βοήθεια, για να είναι σε θέση να τα κατανοήσουν και να ασχοληθούν με αυτά
4. Τα ΜΜΕ συχνά παρουσιάζουν κάποια αμφιλεγόμενα θέματα με **παραπλανητικούς τρόπους** – χωρίς καμία βοήθεια από αλλού, είναι καθήκον του σχολείου να βεβαιωθεί ότι οι νέοι θα αποκτήσουν μια ισορροπημένη κατανόηση των θεμάτων, τα οποία μπορεί να κάνουν διαφορά στις ζωές τους
5. **Νέες διαμάχες** προκύπτουν όλη την ώρα - μαθαίνοντας πώς να αντιμετωπίσουν τα αμφιλεγόμενα θέματα τώρα οι νέοι, θα είναι καλύτερα προετοιμασμένοι για να τα αντιμετωπίσουν και στο μέλλον
6. Η διερεύνηση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, απαιτεί **κριτική σκέψη** και **αναλυτικές ικανότητες**, που βοηθούν τους νέους να μάθουν πώς να σταθμίσουν τα αποδεικτικά στοιχεία, να ανιχνεύουν τις προκαταλήψεις και να κρίνουν βάσει του συνόλου των αποδεικτικών στοιχείων
7. Ο διάλογος που γίνεται για κάποια αμφιλεγόμενα ζητήματα, μπορεί να συμβάλει θετικά στην **προσωπική και συναισθηματική ανάπτυξη** των νέων ανθρώπων και αυτό τους βοηθά να κατανοήσουν τα συναισθήματά τους, να αποσαφηνίσουν τις αξίες τους και να γίνουν καλύτεροι μαθητές και άτομα με περισσότερη αυτοπεποίθηση
8. Η διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων, εμπεριέχει **πραγματικά σύγχρονα** ζητήματα, που θα ενισχύσουν το μάθημα της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική πολιτότητα και την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα

9. Οι μαθητές, πολύ συχνά, **εγείρουν** οι **ίδιοι** ανεξάρτητα από το θέμα του μαθήματος κάποιο **αμφιλεγόμενο** ζήτημα , έτσι είναι καλύτερα για το δάσκαλο να προετοιμάζεται εκ των προτέρων, για το πώς να ασχοληθεί με κάτι τέτοιο, αντί να απαντήσει απρόσκοπτα.

Δραστηριότητα 1.2: Μουσικές καρέκλες

Τα συναισθήματα γίνονται πιο έντονα όταν τα αμφιλεγόμενα θέματα συζητιούνται δημοσίως. Όσο πιο έντονα αισθανόμαστε για ένα θέμα, τόσο πιο πιθανό είναι να θεωρήσουμε τις απόψεις αυτές ως καθοριστικές για το ποιοι είμαστε σαν άνθρωποι. Έτσι, έχουμε την τάση να ερμηνεύουμε τις όποιες αντίθετες ιδέες και επιχειρήματά ως προσωπικές επιθέσεις και να αισθανόμαστε ανήσυχοι ή αμήχανοι όταν εκφράζουμε τη γνώμη μας σε ανθρώπους που δεν γνωρίζουμε ή δεν εμπιστευόμαστε. Η ακόλουθη δραστηριότητα έχει σχεδιαστεί, για να βοηθήσει τους συμμετέχοντες, να διερευνήσουν τη συναισθηματική διάσταση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων και τις συνέπειές αυτών στο κλίμα και διαχείριση της τάξης. Έχει επίσης σχεδιαστεί, για να σπάσει τον πάγο και να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να γνωριστούν καλύτερα

Στόχος

Να εξερευνηθεί η συναισθηματική φύση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων και οι συνέπειές τους στο κλίμα και τη διαχείριση της τάξης .

Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες:

- Γνωρίζουν τη συγκινησιακή φύση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων
- Είναι σε θέση να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που πιθανό να προκύψουν, όταν συζητούνται τα αμφιλεγόμενα ζητήματα
- Αναγνωρίζουν τις συνέπειες που θα έχουν στο κλίμα και τη διαχείριση της τάξης

Διάρκεια

20-25 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Λίστα με αμφιλεγόμενα θέματα
- Εγκαταστάσεις για αναπαραγωγή μουσικής, π.χ., CD player, φορητό υπολογιστή και ηχεία

Προετοιμασία

Θα πρέπει να δημιουργήσετε μια σύντομη λίστα με αμφιλεγόμενες δηλώσεις, όχι περισσότερες από 5 ή 6. Επιλέξτε τα θέματα τα οποία οι συμμετέχοντες θα βρουν ενδιαφέροντα και σχετίζονται με τους δικούς τους μαθητές

- Δίδεται μεγάλη έμφαση στα δικαιώματα των παιδιών και όχι αρκετή στις ευθύνες που έχουν
- «Τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια πρέπει να έχουν το δικαίωμα να υιοθετούν παιδιά»
- «Η ΕΕ είναι χάσιμο χρόνου και χρήματος και θα πρέπει να διαλυθεί»
- «Δεν θα πρέπει να επιτρέπεται στους γονείς να κτυπούν τα παιδιά τους»
- •«Τα πυρηνικά όπλα είναι αναγκαία για τη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης»
- «Οι νέοι θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα ψήφου από την ηλικία των 16
- «Θα πρέπει να επανέλθει η θανατική ποινή για όσους κρίνονται ένοχοι πράξεων βίαιου εξτρεμισμού»
- «Τα ζώα πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους ανθρώπους»
- «Η υποβοηθούμενη ευθανασία είναι ένας ανθρώπινο τρόπο για να πεθάνει κάποιος και δεν θα πρέπει να διώκεται ποινικά»
- «Οι γονείς θα έπρεπε να είναι σε θέση να 'σχεδιάσουν' τα μωρά τους - είναι άλλωστε επιλογή των καταναλωτών»
- «Οι πλούσιοι πρέπει να φορολογηθούν λιγότερο, επειδή δημιουργούν πλούτο που οδηγεί σε θέσεις εργασίας»
- «Δεν πρέπει να υπάρχουν όρια στη κυκλοφορία προσώπων μεταξύ των χωρών»
- «Η ισότητα των φύλων είναι κυρίως υπέρ των γυναικών και οδηγεί σε διακρίσεις εις βάρος των ανδρών

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της

Μέθοδος

1. Σκορπίστε τις καρτέκλες τυχαία στο δωμάτιο, τοποθετώντας τη μια απέναντι από την άλλη
2. **Ενημερώστε τους συμμετέχοντες ότι** σε λίγα λεπτά θα ακούσουν μουσική. Όταν η μουσική ξεκινήσει θα πρέπει να αρχίσουν να περπατάνε - ή ακόμη και να

χορεύουν τυχαία στο δωμάτιο. Στη συνέχεια, όταν σταματήσει η μουσική, θα πρέπει να καθίσουν γρήγορα στην καρέκλα που βρίσκεται πιο κοντά τους, ούτως ώστε να καταλήξουν σε ζευγάρια, ο ένας απέναντι από τον άλλον. Στη συνέχεια θα διαβάσετε μια αμφιλεγόμενη δήλωση. Το άτομο που κάθισε δεύτερο, θα έχει ένα λεπτό για να πει στο ζευγάρι του τις προσωπικές του απόψεις για το προαναφερθέν θέμα. Μπορούν να πουν ό, τι θέλουν. Το ζευγάρι τους θα πρέπει να παραμείνει σιωπηλό και να μην δώσει καμία ένδειξη ως προς το αν συμφωνεί μαζί τους ή όχι. Στη συνέχεια είναι η σειρά του άλλου συμμετέχοντα, να εκφράσει τις απόψεις του σχετικά με το θέμα για ένα λεπτό.

3. Αρχίστε τη μουσική και διαβάστε ακόμη μια δήλωση

4. Ξεκινήστε πάλι τη μουσική και επαναλάβετε τη διαδικασία.

5. Η διαδικασία αυτή μπορεί να γίνει αρκετές φορές, όσες και οι δηλώσεις ή όσο επιτρέπει ο χρόνος. Ως παραλλαγή, όταν συνηθίσουν οι συμμετέχοντες τη διαδικασία, μπορούν να δώσουν τις δικές τους προτάσεις και δηλώσεις σε θέματα τα οποία είναι 'αμφιλεγόμενα'.

6. Τοποθετήστε τις καρέκλες σε κύκλο για να αρχίσει η συζήτηση.

Πληροφορία

Ορισμένοι από τους συμμετέχοντες μπορεί να ανησυχούν, για το αν θα τους ζητηθεί να αποκαλύψουν τη προσωπική τους γνώμη δημοσίως. (Αυτό, στην πραγματικότητα, είναι ένα μάθημα από μόνο του). Πείτε τους ότι είναι η μόνη άσκηση, στην οποία θα κληθούν να το κάνουν αυτό. Θα μιλούν μόνο σε ένα άτομο κάθε φορά και δεν θα κριθούν με βάση τις απόψεις που εκφράζουν ή δεν εκφράζουν. Εξηγήστε ότι είναι σημαντικό για αυτούς, να μπου σε αυτή τη διαδικασία, να μπορέσουν να είναι σε θέση να εκτιμήσουν και να ασχοληθούν με τα συναισθήματα, που πιθανό να προκύψουν όταν τα αμφιλεγόμενα θέματα συζητηθούν στο σχολείο.

Συζήτηση

Ξεκινήστε τη συζήτηση, ζητώντας από τους συμμετέχοντες να αναλογιστούν τα συναισθήματα που βίωσαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας και τι έμαθαν για το χειρισμό των αμφιλεγόμενων θεμάτων στην τάξη, π.χ., Τι σκέφτονται για το αν οι μαθητές αποκαλύψουν τις προσωπικές τους απόψεις στην τάξη; Τι κλίμα είναι πιο χρήσιμο για συζητήσεις περί αμφιλεγόμενων θεμάτων μέσα στην τάξη και πώς μπορεί να δημιουργηθεί; Τι σκέφτονται για τους κανόνες που θα πρέπει να διέπουν μια συζήτηση;

Πληροφορία

Είναι καλή ιδέα να κρατήσετε τη συζήτηση σχετικά σύντομη σε αυτό το στάδιο. Εξηγήστε, ότι θα υπάρξουν περισσότερες ευκαιρίες για προβληματισμό και διάλογο καθώς εξελίσσεται το πρόγραμμα

Δραστηριότητα 1.3 Δέντρο Blob

Η Αυτό-ανασκόπηση είναι πολύ σημαντική για τη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Η ακόλουθη δραστηριότητα έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να αναλογιστούν και να καταγράψουν τα συναισθήματά τους στα αρχικά στάδια του προγράμματος

Στόχος

Να προβληματιστούν οι συμμετέχοντες και να καταγράψουν τα συναισθήματά τους κατά την έναρξη του προγράμματος

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες:

- Αναγνωρίζουν τα αρχικά πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες τους σε σχέση με τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, ως βάση για την επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Διάρκεια

10 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Αντίγραφα του δέντρου Blob –ένα για κάθε συμμετέχοντα

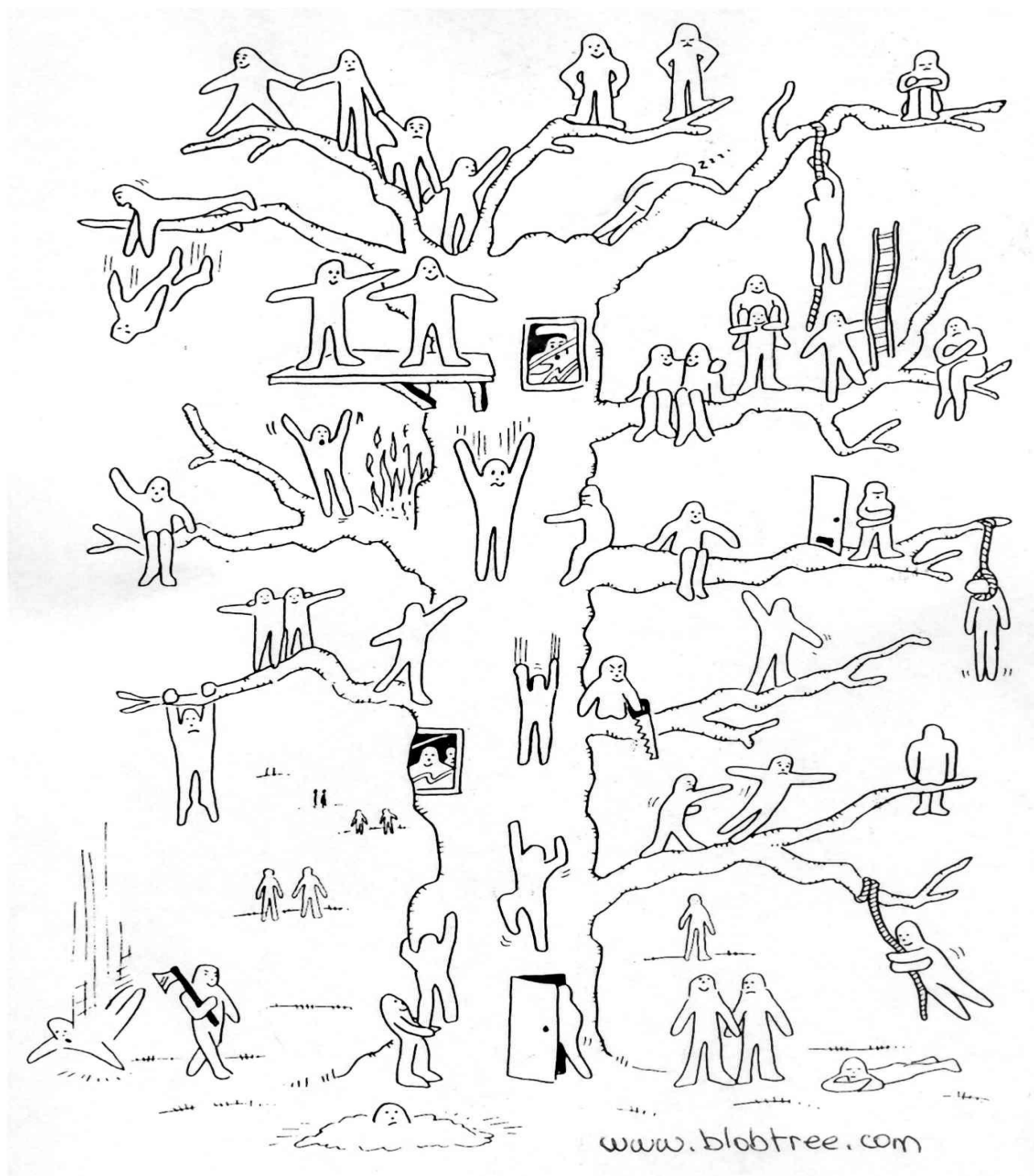
Προετοιμασία

Κάντε αντίγραφα του δέντρου Blob

Μέθοδος

1. Δώστε τα αντίγραφα του δέντρου Blob.
2. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να εξετάσουν την γελοιογραφία σιωπηλά για λίγα λεπτά και να αποφασίσουν, ποιος από τους χαρακτήρες αντιπροσωπεύει τον τρόπο με τον οποίο αισθάνεται ο κάθε συμμετέχοντας την παρούσα στιγμή (σχετικά με το πρόγραμμα και την προοπτική της διδασκαλίας κάποιων αμφιλεγόμενων θεμάτων, που έχουν αναφερθεί). Θα πρέπει να χρωματίσουν τον χαρακτήρα που έχουν επιλέξει.
3. Δώστε λίγα λεπτά στους συμμετέχοντες, να μοιραστούν την επιλογή τους με τους άλλους, εφόσον το επιθυμούν, αλλά τονίστε τους κάτι τέτοιο δεν είναι αναγκαίο αν δεν θέλουν.
4. Εξηγήστε ότι θα επιστρέψετε σε αυτό στο τέλος του προγράμματος, για να δουν κατά πόσο άλλαξαν τα συναισθήματά τους από τότε.

Δραστηριότητα 1.3:Υποστηρικτικό Υλικό

Δραστηριότητα 1. 4: Ζέστη ή κρύο

Γιατί μερικά θέματα είναι περισσότερο αμφιλεγόμενα από κάποια άλλα; Τι είναι αυτό που κάνει κάποια θέματα πιο αμφιλεγόμενα από άλλα; Η ακόλουθη δραστηριότητα έχει σχεδιαστεί, για να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να διερευνήσουν τους παράγοντες που καθιστούν τα ζητήματα αμφιλεγόμενα και τις προκλήσεις που μπορεί να προκύψουν από διάφορα ζητήματα στην τάξη και το σχολείο.

Στόχος

Να διερευνηθούν οι διάφοροι παράγοντες που καθιστούν κάποια θέματα αμφιλεγόμενα, καθώς και τις προκλήσεις που προκύπτουν από τέτοια ζητήματα στην τάξη και το σχολείο.

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες:

- Αναγνωρίζουν τους παράγοντες που καθιστούν ένα θέμα αμφιλεγόμενο
- Αναγνωρίζουν τις προκλήσεις που προκύπτουν από τέτοια ζητήματα στην τάξη και το σχολείο

Διάρκεια

20-25 λεπτά

Υλικά

Θα χρειαστείτε:

- Χαρτάκια σημειώσεων - αρκετά για κάθε συμμετέχοντα
- Τρεις μεγάλες ετικέτες - «ΖΕΣΤΗ», «ΚΡΥΟ» και «ΧΛΙΑΡΑ»
- Ένα κενό τοίχο
- Φυλλάδια

Προετοιμασία

Βρείτε ένα κενό χώρο στον τοίχο και τοποθετήστε την ετικέτα «ΖΕΣΤΗ» στη μια άκρη του τοίχου. Τοποθετήστε την ετικέτα «ΚΡΥΟ» στην άλλη άκρη του τοίχου και την ετικέτα «ΧΛΙΑΡΑ» στη μέση. Κάντε αντίγραφα του Φυλλαδίου σχετικά με τους παράγοντες που καθιστούν κάποια θέματα αμφιλεγόμενα- ένα για κάθε συμμετέχοντα - ή δημιουργήστε μια διαφάνεια Power Point (δείτε την ενότητα Υποστηρικτικό Υλικό παρακάτω).

Μέθοδος

1. Δώστε τους συμμετέχοντες μερικά χαρτάκια σημειώσεων, περίπου 5 ή 6 για τον κάθε ένα συμμετέχοντα
2. Ζητήστε τους να σκεφτούν κάποια παραδείγματα αμφιλεγόμενων ζητημάτων και να τα γράψουν στα χαρτάκια σημειώσεων τους. Εξηγήστε ότι δεν υπάρχει καμία ανάγκη να «το παίξουν εκ του ασφαλούς» - αφού τα θέματα μπορεί να είναι όσο αμφιλεγόμενα θέλουν
3. Ενθαρρύνετε τους να προβληματιστούν σχετικά με το πώς αισθάνονται σε περίπτωση διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων που έχουν επιλέξει.
4. Ζητήστε τους να κολλήσουν κάθε ένα από τα χαρτάκια σημειώσεων στον τοίχο, στη θέση που δείχνει πόσο άνετα ή άβολα αισθάνονται σε περίπτωση διδασκαλία τους - ΚΡΥΟ αν νιώθουν εντελώς άνετα, ΖΕΣΤΗ αν νιώθουν άβολα και ΧΛΙΠΑΡΑ για κανένα συναίσθημα.
5. Δώστε τους λίγα λεπτά για να εξετάσουν τα θέματα που οι άλλοι συμμετέχοντες έχουν επιλέξει και αφού αυτά έχουν τοποθετηθεί στον τοίχο.
6. Τοποθετήστε τις καρέκλες σε κύκλο για συζήτηση.

Πληροφορία

Αυτή η άσκηση γίνεται καλύτερα σιωπηλά. Επιτρέψτε στους συμμετέχοντες να αναπτύξουν και να εκφράσουν τις δικές τους ανησυχίες και αγωνίες, χωρίς να επηρεαστούν από οποιονδήποτε άλλον.

Παραλλαγές

Υπάρχουν πολλές παραλλαγές για την ίδια άσκηση, οποιαδήποτε από τις οποίες κάποιος μπορεί να χρησιμοποιηθεί:

Γραμμή ρούχων - στερεώνεται ένα κομμάτι σπάγκου σε όλη την αίθουσα στο ύψος του κεφαλιού. Το ένα άκρο ορίζεται ως «ΚΡΥΟ» και το άλλο «ΖΕΣΤΗ» και η μέση «ΧΛΙΠΑΡΑ». Οι συμμετέχοντες γράφουν τα θέματα στις κάρτες και τα κρεμάσουν στο σχοινί με μανταλάκια.

Ψήφος Ποδιών - Μια σειρά από αμφιλεγόμενα ζητήματα αναγράφονται σε κάρτες και τοποθετούνται στο δάπεδο. Οι συμμετέχοντες κινούνται πιο κοντά ή πιο μακριά από το θέμα, ανάλογα με το πόσο άνετα / άβολα αισθάνονται σχετικά με τη διδασκαλία του.

Περπατώντας στη γραμμή – Τοποθετείται κατά μήκος της αίθουσας μια γραμμή είτε κολλητική ταινία ή ένα κομμάτι σπάγκου. Ο συντονιστής / εκπαιδευτής φωνάζει μια σειρά θεμάτων και οι συμμετέχοντες τοποθετούνται πάνω στη γραμμή, ανάλογα με το πόσο άνετα ή άβολα αισθάνονται για τη διδασκαλία του κάθε θέματος - ΖΕΣΤΗ και άβολα στο ένα άκρο και ΚΡΥΟ ή άνετα στο άλλο άκρο της γραμμής.

Τοίχος με Γκράφιτι - Ένας χώρος στον τοίχο ορίζεται ως «Τοίχος με γκράφιτι». Οι συμμετέχοντες γράφουν κάποια αμφιλεγόμενα ζητήματα και κατά πόσο άνετα ή άβολα αισθάνονται, σε περίπτωση διδασκαλία τους επάνω σε χαρτάκια σημειώσεων και τα κολλούν στον τοίχο. Οι συμμετέχοντες διαβάζουν τι έχουν γράψει οι άλλοι και προσθέτουν τα δικά

Πληροφορία

Οι προκλήσεις σε περίπτωση διδασκαλίας κάποιων αμφιλεγόμενων θεμάτων χωρίζονται σε διαφορετικές κατηγορίες. Προκειμένου να διευκολυνθεί η συζήτηση για το θέμα αυτό, είναι

μπορεί να προκύψουν σε περίπτωση συζήτησης τέτοιων θεμάτων στην τάξη.

Δραστηριότητα 1.5: Έλεγχος αποσκευών

Ο κάθε ένας από εμάς κουβαλά μαζί του ένα σύνολο πεποιθήσεων και αξιών, που επηρεάζουν τον τρόπο που βλέπει τον κόσμο και λειτουργά μέσα σε αυτόν. Αυτό είναι γνωστό και ως «πολιτιστικές αποσκευές». Τέτοιες πεποιθήσεις και αξίες περνούν συχνά απαρατήρητες από τους ανθρώπους που τις έχουν. Δεν βλέπουν ότι η εμπειρία τους φιλτράρεται με αυτόν τον τρόπο. Οι εκπαιδευτικοί δεν διαφέρουν. Η δραστηριότητα που ακολουθεί, έχει σχεδιαστεί για να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο οι πεποιθήσεις και οι αξίες ενός δασκάλου, μπορεί να επηρεάσουν τη στάση του απέναντι στα αμφιλεγόμενα ζητήματα, αλλά και να ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με το αντίκτυπο που μπορεί να έχουν οι δικές τους πεποιθήσεις και αξίες, σχετικά με το χειρισμό κάποιων αμφιλεγόμενων θεμάτων στην τάξη και το σχολείο.

Στόχος

Οι συμμετέχοντες αναλογίζονται τις δικές τους πεποιθήσεις και αξίες ως άτομα, ενώ εξετάζουν τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη διδασκαλία κάποιων αμφιλεγόμενων θεμάτων.

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες:

- Κατανοούν πώς οι προσωπικές πεποιθήσεις και αξίες ενός δασκάλου, μπορεί να επηρεάσουν την επαγγελματική του προσέγγιση ως προς τα αμφιλεγόμενα ζητήματα
- Αναγνωρίζουν τις επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν, λόγω δικών τους πεποιθήσεων και αξιών στις ενέργειές τους ως εκπαιδευτικοί

Διάρκεια

20-30 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Σετ με κάρτες συζήτησης
- Άδειες κάρτες
- Μερικές μικρές τσάντες
- Κόλλες χαρτιού & στυλό

Μέθοδος

Δημιουργήστε διάφορες κάρτες συζήτησης, όπως βλέπετε και στο παράδειγμα από το Υλικό Υποστήριξης παρακάτω. Επιλέξτε τα ονόματα και τους χαρακτήρες τους οποίους πιθανό να είναι πιο εξοικειωμένοι οι συμμετέχοντες. Δεδομένου ότι οι κάρτες είναι για μικρές ομάδες

εργασίας, θα χρειαστείτε τόσα σετ όσος και ο αριθμός των ομάδων που σκοπεύετε να δημιουργήσετε. Βάλτε κάθε σετ σε μια μικρή τσάντα - χάρτινη ή πλαστική. Θα χρειαστείτε επίσης μερικές κενές κάρτες, μία για κάθε συμμετέχοντα, για το τέλος της άσκησης.

Διαδικασία

1. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες.
2. Δώστε στη κάθε ομάδα ένα σετ από τις κάρτες συζήτησης και εξηγήστε τους ότι κάθε κάρτα περιέχει πληροφορίες για κάποιον δάσκαλο (όχι κάποιον που να γνωρίζουν)
3. Πείτε στις ομάδες να επιλέξουν τυχαία έναν από τους δασκάλους (κάρτα) από την τσάντα
4. Ζητήστε τους να διαβάσουν τις πληροφορίες που αναγράφονται πάνω στη κάρτα σχετικά για το δάσκαλο και να συζητήσουν το πώς νομίζουν ότι θα μπορούσε να επηρεάσει τη θέση που θα πάρει το συγκεκριμένο πρόσωπο σε ένα αμφιλεγόμενο θέμα και τον τρόπο που μπορεί να το χειριστεί στην τάξη και το σχολείο.
5. Δώστε στις ομάδες λίγα λεπτά για να μιλήσουν γι 'αυτό, και στη συνέχεια επαναλάβετε τη διαδικασία δύο ή τρεις φορές με περισσότερες κάρτες.
6. Τοποθετήστε εκ νέου τις καρτέλες σε κύκλο και ζητήστε από κάποιους εθελοντές να μοιραστούν τα συμπεράσματά τους – διαβάστε τις κάρτες μία προς μία και σημειώστε τυχόν διαφωνίες μεταξύ των ερμηνειών που έδωσαν οι διάφορες ομάδες
7. Εισάγετε και εξηγήστε τον όρο «πολιτιστικές αποσκευές» και τη σημασία που έχουν στη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων.

Παραλλαγές

Ποιος είναι ο τρομοκράτης; Μια ομάδα εκπαιδευόμενων εκπαιδευτικών στο Ηνωμένο Βασίλειο, επινόησε μια άσκηση, στην οποία οι συμμετέχοντες έχουν μια σειρά από φωτογραφίες με τα πρόσωπα κάποιων ανθρώπων (που κόβονται από τα περιοδικά) και τους ζητάτε να αποφασίσουν: « Ποιος είναι ο τρομοκράτης» Δεν υπάρχει σωστή απάντηση, αλλά οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να προβληματιστούν σχετικά με το τι συνέβαινε στο μυαλό τους όσο αποφάσιζαν: «Τι έψαχνες;» σκέφτονται τα κριτήρια που εφάρμοσαν και σε ποιον βαθμό ήταν εις γνώση τους.

Ποιος είναι ο ετεροφυλόφιλος; Μια παρόμοια άσκηση με πρόσωπα χρησιμοποιείται στη σεξουαλική αγωγή στη Σουηδία. Αυτή τη φορά η ερώτηση είναι η εξής: «Ποιος είναι ο ετεροφυλόφιλος;»

Αυτού του είδους η άσκηση λειτουργεί καλύτερα όταν τα πρόσωπα που χρησιμοποιούνται επιλέγονται με τρόπο που να μην προδίδουν την απάντηση στο ερώτημα. Τα στερεότυπα είναι στις σκέψεις των συμμετεχόντων.

Συζήτηση

Ξεκινήστε τη συζήτηση σχετικά με το πώς οι πεποιθήσεις και οι αξίες μπορεί να επηρεάσουν τον τρόπο που μπορεί να χειριστούν τα αμφιλεγόμενα ζητήματα οι εκπαιδευτικοί καθηγητές π.χ. από πού νομίζουν ότι προέρχονται οι πεποιθήσεις και οι αξίες ενός δασκάλου; Πόσο εύκολο νομίζουν ότι είναι για τους δασκάλους να προσδιορίσουν τις δικές τους προκαταλήψεις και υποθέσεις;

Ολοκληρώστε τη συζήτηση ζητώντας από τους συμμετέχοντες να αναλογιστούν τις δικές τους προσωπικές πεποιθήσεις και αξίες ως εκπαιδευτικοί και πώς αυτές ενδέχεται να επηρεάσουν τον χειρισμό των αμφιλεγόμενων ζητημάτων. Δώστε σε κάθε συμμετέχοντα μια κενή κάρτα, στην οποία ζητήστε τους να γράψουν μια πρόταση για τον εαυτό τους, χρησιμοποιώντας το παράδειγμα των καρτών συζήτησης. Ενθαρρύνετε τους να προσεγγίσουν σοβαρά το θέμα αυτό και να αναλογιστούν τις συνέπειές που μπορεί να έχει ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζουν τα θέματα στην τάξη και το σχολείο. Πείτε τους ότι αυτό είναι μόνο για προσωπική χρήση και δεν πρέπει να το μοιραστούν με κανένα άλλο. Η άσκηση θα πρέπει να γίνει σιωπηλά. Μετά από 3 ή 4 λεπτά, επιτρέψτε σε εκείνους που θέλουν να μοιραστούν τις σκέψεις τους, να μιλήσουν με κάποιο άλλο συμμετέχοντα, αλλά τονίστε τους ότι αυτό δεν είναι υποχρεωτικό.

Πληροφορία

Η περίοδος της ανασκόπησης στο τέλος είναι απαραίτητη για αυτή την άσκηση. Είναι σημαντικό να διατηρήσετε επαρκή χρόνο για αυτή.

Πρόταση

Μια πρόταση από την Δημοκρατία της Ιρλανδίας, είναι να επαναληφτεί η συζήτηση περί «αποσκευών» που ένας δάσκαλος φέρνει μαζί του στο σχολείο, εξετάζοντας τις επίσημες «αποσκευές» που αποκτούν όταν γίνουν δημόσιοι υπάλληλοι. Αυτό περιλαμβάνει τις νομικές ευθύνες που φέρουν λόγω της επίσημης νομοθεσίας και την επίσημη πολιτική, καθώς και τις προσδοκίες των διευθυντών των σχολείων και των επιθεωρητών που προκύπτουν με το να είσαι εκπαιδευτικός.

Δραστηριότητα 1.5:Υποστηρικτικό Υλικό

Δειγματικές Κάρτες

Η Καρίνα αγαπά τη λαϊκή μουσική και τους παραδοσιακούς χορούς. Είναι πατριώτισσα και μέλος του εθνικιστικού κόμματος	Ο Πέτρος μεγάλωσε σε μια αυστηρά θρησκευτική οικογένεια, δεν πίνει και δεν καπνίζει και είναι ενεργό μέλος της εκκλησίας
Η Ντέπα ... αρχικά ήρθε στη χώρα αυτή ως πρόσφυγας και δεν έχει ξεχάσει πόσο άσχημα την αντιμετώπιζαν όταν πρωτοήρθε εδώ	Η Έλενα ... έζησε για λίγο στο καταφύγιο γυναικών και είναι ένθερμη υποστηρικτής των δικαιωμάτων των γυναικών
Ο Αλή είναι εκπρόσωπος των συνδικάτων και παίρνει μέρος σε διάφορες εκστρατείες υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις συνθήκες εργασίας που επικρατούν στο εσωτερικό και στο εξωτερικό	Ο Ρόλφ μετά από αρκετά χρόνια στο στρατό και έχοντας το αξίωμα του αξιωματικού χρειάστηκε να επανεκπαιδευτεί ως δάσκαλος
Η Τατιάνα ... προέρχεται από μία από τις παλαιότερες και πλουσιότερες οικογένειες της χώρας και έλαβε τη δική της εκπαίδευση στο εξωτερικό	Ο Wim ... βρίσκεται σε μια ομόφυλη σχέση εδώ και πολλά χρόνια, αλλά θεωρεί ότι κανείς στο σχολείο δεν γνωρίζει γι 'αυτή

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ - ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Πώς να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις

Βασικό στοιχείο για την επιτυχή διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, είναι η γνώση του δασκάλου για τις κατάλληλες μεθόδους διδασκαλίας και η ικανότητα και αυτοπεποίθηση που πρέπει να έχει, για να μπορέσει να τις εφαρμόσει αποτελεσματικά στην τάξη και το σχολείο. Πάντα θα υπάρχει ένα ποσοστό ρίσκου όταν παρουσιάζεις ένα ευαίσθητο θέμα, αλλά με τη σωστή χρήση των κατάλληλων τεχνικών διδασκαλίας, το ποσοστό αυτό μπορεί να μειωθεί σημαντικά.

Υπάρχει μια **σειρά από βασικές παιδαγωγικές προκλήσεις** που πρέπει να αντιμετωπιστούν, μεταξύ των οποίων:

- Πώς να αντιμετωπιστούν οι αντικρουόμενες **πεποιθήσεις** των μαθητών, συμπεριλαμβανομένου του αν ο δάσκαλος πρέπει να πάρει θέση επί κάποιου θέματος, έτσι ώστε να μην εκτεθεί ή να μην αντιληφτούν οι μαθητές την ύπαρξη μιας «κρυφής ατζέντας»
- Πώς να **προστατευτούν** οι μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά υπόβαθρα και πολιτισμούς σε κάποια ευαίσθητα ζητήματα, για να μην νιώσουν θύματα ή αποξενωμένοι ή να βρεθούν θύματα κακοποίησης ή σχολικού εκφοβισμού
- Πώς να **αποτραπούν** οι **έντονες συζητήσεις** στην τάξη, για να διατηρηθεί ο έλεγχος της τάξης και να συνεχιστεί ο ελεύθερος διάλογος
- Πώς να ενθαρρυνθούν οι μαθητές να ακούσουν τις απόψεις των άλλων ανθρώπων, έτσι ώστε να μάθουν να **σέβονται** τους άλλους ανθρώπους και να εκτιμούν τις απόψεις τους
- Πώς να **αντιμετωπιστούν αμφιλεγόμενα ζητήματα αμερόληπτα**, χωρίς λεπτομερή γνώση του υποβάθρου ή αξιόπιστες πηγές για ένα θέμα - έτσι ώστε οι δάσκαλοι να μην αισθανθούν εκτεθειμένοι ή ευάλωτοι σε κριτικές περί μεροληψίας ή ανικανότητας
- Πώς να **αντιμετωπιστούν απρόσμενες ερωτήσεις** σχετικά με κάποια αμφιλεγόμενα ζητήματα και να αντιμετωπιστούν **απρεπή σχόλια** - έτσι ώστε η ακεραιότητα του δασκάλου να διατηρηθεί και οι άλλοι μαθητές να μην αισθάνονται προσβεβλημένοι ή πληγωμένοι

Οι προκλήσεις αυτές εξετάζονται στο δεύτερο μέρος του Προγράμματος Δραστηριοτήτων Κατάρτισης. Κάθε μια από τις δραστηριότητες που παρουσιάζεται στο μέρος αυτό, επικεντρώνεται σε ένα ξεχωριστό πρόβλημα και παρουσιάζει μια διαφορετική μέθοδο διδασκαλίας. Οι συμμετέχοντες εφαρμόζουν τις μεθόδους διδασκαλίας στη πράξη μέσω των ενεργών δραστηριοτήτων κατάρτισης και αναγνωρίζουν τη δυνατότητα που έχουν για να εφαρμοστούν και στην τάξη και στο σχολείο. Στη συνέχεια συζητούν τι έχουν μάθει από την κάθε δραστηριότητα και μοιράζονται τις ιδέες τους με τους άλλους.

Δραστηριότητα 2.1: Με ποιανού το μέρος είσαι;

Οι εκπαιδευτικοί δικαιούνται να έχουν τις δικές τους απόψεις, όπως άλλωστε και οποιοσδήποτε άλλος. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι πρέπει να τις μοιραστούν με τους μαθητές, ούτε ότι θα πρέπει να ευνοούν τους μαθητές που μοιράζονται τις απόψεις τους. Πώς μπορεί λοιπόν ένας δάσκαλος να αντιμετωπίσει τις αντικρουόμενες απόψεις και επιχειρήματα στην τάξη; Ποιανού το μέρος θα πρέπει να πάρει; Αυτή η άσκηση έχει σχεδιαστεί, για να παρουσιάσει στους συμμετέχοντες μια σειρά από παιδαγωγικές προσεγγίσεις, για την αντιμετώπιση των διαφόρων θεμάτων, καθώς και τα αντίστοιχα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους.

Στόχος

Να παρουσιαστούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφορετικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων, στη διαφορετικότητα των απόψεων στην τάξη

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες:

- Είναι σε θέση να γνωρίζουν τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που μπορούν να χρησιμοποιήσουν, για την αντιμετώπιση κάποιων αμφιλεγόμενων ζητημάτων
- Κατανοούν τα αντίστοιχα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα τους
- Κατανοούν σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να χρησιμοποιηθεί επωφελώς η κάθε μια

Διάρκεια

30-40 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Κόλλες χαρτιού και μαρκαδόρους
- Κάρτες Συζήτησης
- Συνδετήρες
- Κολλητική ταινία
- Φυλλάδια

Προετοιμασία

Χρησιμοποιώντας το παράδειγμα που παρέχεται, δημιουργήστε κάποιες κάρτες με διάφορες απόψεις για ομαδική εργασία. Αν υπάρχουν έξι ομάδες, θα πρέπει να κάνετε 6 κάρτες - μία για κάθε ομάδα. Θα πρέπει επίσης να κάνετε αντίγραφα του φυλλαδίου για το ρόλο των εκπαιδευτικών στις συζητήσεις στην τάξη - ένα για κάθε συμμετέχοντα.

Διαδικασία

1. Υπενθυμίστε τους συμμετέχοντες ότι η σύγκρουση απόψεων είναι ένα από τα καθοριστικά χαρακτηριστικά ενός αμφιλεγόμενου ζητήματος. Μία από τις προκλήσεις της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων, είναι η απόφαση σχετικά με το ποια θέση θα πρέπει να πάρουν οι εκπαιδευτικοί, σε σχέση με αυτό. Πρέπει οι εκπαιδευτικοί να παίρνουν το μέρος κάποιου; Αν ναι, ποιανού; Αν όχι, πώς θα διασφαλίσουν την ίση αντιμετώπιση των θεμάτων και την εκπαιδευτική τους φύση; Εξηγήστε ότι υπάρχουν διαφορετικές θέσεις που μπορεί να πάρει ένας εκπαιδευτικός και η δραστηριότητα στην οποία πρόκειται να συμμετάσχουν, έχει σχεδιαστεί για να τους βοηθήσει να αξιολογήσουν κάποιες από αυτές.
2. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε 6 ομάδες και τοποθετήστε την κάθε ομάδα γύρω από ένα τραπέζι.
3. Δώστε στην κάθε ομάδα μια κόλλα χαρτιού (flipchart), ένα μαρκαδόρο, ένα συνδετήρα και μία κάρτα.
4. Ζητήστε από τις ομάδες να εξετάσουν την κατάσταση που ορίζεται στην κάρτα τους και να συζητήσουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της υιοθέτησης της συγκεκριμένης πολιτικής, ως προς τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων. Θα πρέπει να γράψουν τα συμπεράσματά τους επάνω στο χαρτί (αφού το διαιρέσουν κάθετα – αφήνοντας τη μία πλευρά για τα πλεονεκτήματα και την άλλη για τα μειονεκτήματα). Εξηγήστε ότι δεν πρέπει να χρησιμοποιήσουν όλο το χαρτί σε αυτό το στάδιο, αλλά ότι θα πρέπει να αφήσουν ένα κενό τμήμα στο κάτω μέρος για αργότερα.
5. Μετά από 3 ή 4 λεπτά, ζητήστε από τις ομάδες να επισυνάψουν την κάρτα τοποθέτησης στην κορυφή της κόλλας και να προχωρήσουν σε ένα άλλο τραπέζι.
6. Στο διπλανό τραπέζι καλούνται να διαβάσουν τα σχόλια της προηγούμενης ομάδας και να επιλέξουν αυτά με τα οποία συμφωνούν καθώς και να προσθέσουν τα δικά τους σχόλια σε περίπτωση διαφωνίας ή αν νομίζουν ότι κάτι λείπει.
7. Μετά από λίγα λεπτά (ελαφρώς λιγότερο χρόνο από ό, τι πριν), ζητήστε τους να προχωρήσουν στον επόμενο πίνακα και να επαναλάβουν τη διαδικασία.
8. Επαναλάβετε την ίδια διαδικασία, μέχρι ο να επισκεφτούν οι συμμετέχοντες όλα τα τραπέζια. Στη συνέχεια, κολλήστε τις κόλλες χαρτιού πάνω στον τοίχο και καλέστε τους συμμετέχοντες να έρθουν και να τις διαβάσουν.
9. Τοποθετήστε εκ νέου τις καρτέκλες σε κύκλο. Μοιράστε τα φυλλάδια και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να τα διαβάσουν σιωπηλά, σημειώνοντας τις συμπληρωματικές πληροφορίες και τα ονόματα δόθηκαν στις διάφορες τοποθετήσεις.

Συζήτηση

Προτείνετε δύο ή τρία αμφιλεγόμενα ζητήματα και ξεκινήστε μια σύντομη συζήτηση σχετικά με τις διδακτικές προσεγγίσεις που θεωρούνται ως οι πλέον κατάλληλες για τον χειρισμό τους.

Ολοκληρώστε τη συζήτηση, ζητώντας από τους συμμετέχοντες να διατυπώσουν τις ακριβή κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το πότε να ή να μην χρησιμοποιούν τις διαφορετικές προσεγγίσεις.

Δραστηριότητα 2.1 Υποστηρικτικό Υλικό

Κάρτες Τοποθέτησης

Πάντα να γνωστοποιείς τη θέση σου	Υιοθέτησε τον ρόλο του αμερόληπτου προέδρου -μην αφήσεις ποτέ τους άλλους να καταλάβουν τις δικές σου απόψεις
Να βεβαιώνεσαι ότι οι μαθητές έχουν πρόσβαση σε μια σειρά από απόψεις και θέσεις για το κάθε θέμα	Προκάλεσε τους μαθητές υποστηρίζοντας μια αντίθετη άποψη από τη δική τους
Προσπάθησε να υποστηρίξεις συγκεκριμένους μαθητές ή σύνολο μαθητών	Υποστήριζε πάντα τη επίσημη άποψη πάνω σε ένα θέμα δηλ. τι αναμένουν οι δημόσιες αρχές να υποστηρίξεις

Δραστηριότητα 2.1 – Υποστηρικτικό Υλικό

Διαφορετικές θέσεις των εκπαιδευτικών ως προς την αντιμετώπιση κάποιων αμφιλεγόμενων θεμάτων

Δήλωση δέσμευσης: <i>στην οποία ο εκπαιδευτικός γνωστοποιεί τις απόψεις του κατά τη διάρκεια μιας συζήτησης</i>	
Πιθανά πλεονεκτήματα Οι μαθητές θα προσπαθήσουν να μαντέψουν τι σκέφτεται ο δάσκαλος έτσι κι αλλιώς. Δηλώνοντας τη δική τους θέση από	Πιθανά μειονεκτήματα Μπορεί να πνίξει τη συζήτηση στην τάξη, αφού το να εκφράσουν οι μαθητές μια άποψη που να είναι διαφορετική από αυτή του εκπαιδευτικού, μπορεί

την αρχή, θα καταστήσει κάτι τέτοιο μάταιο. Αν οι μαθητές γνωρίζουν την άποψη του δασκάλου σχετικά με το θέμα μπορούν να αναγνωρίσουν και τις προκαταλήψεις και τα πιστεύω του. Είναι προτιμότερο ο δάσκαλος να δηλώσει τις απόψεις του μετά από τη συζήτηση και όχι πριν. Η εν λόγω προσέγγιση θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο εάν οι δισταμένες απόψεις των μαθητών αντιμετωπίζονται με σεβασμό. Μπορεί να είναι ένας εξαιρετικός τρόπος, να διατηρηθεί η αξιοπιστία του δασκάλου με τους μαθητές, δεδομένου του ότι δεν περιμένουν από το δάσκαλο να είναι ουδέτερος	να δράσει σαν ανασταλτικός παράγοντας. Μπορεί να ενθαρρύνει κάποιους μαθητές να υποστηρίζουν σθεναρά κάτι που δεν πιστεύουν, μόνο και μόνο επειδή είναι διαφορετικό από αυτό που πιστεύει ο δάσκαλος. Οι μαθητές συχνά δυσκολεύονται να διαχωρίσουν τα γεγονότα από τις αξίες. Είναι ακόμη πιο δύσκολο, εάν ο εκφραστής κάποιων γεγονότων και αξιών είναι το ίδιο πρόσωπο, δηλαδή ο δάσκαλος.
--	--

Δήλωση Ουδετερότητας: <i>κατά την οποία ο εκπαιδευτικός υιοθετεί το ρόλο του αμερόληπτου προέδρου σε μια ομαδική συζήτηση.</i>	
Πιθανά πλεονεκτήματα Ελαχιστοποιεί την αθέμιτη επιρροή των προκαταλήψεων του δασκάλου. Δίνει σε όλους την ευκαιρία να πάρουν μέρος στη συζήτηση. Παρέχει τη δυνατότητα ανοικτής συζήτησης, δηλαδή οι μαθητές μπορεί να εξετάσουν θέματα ή να θέσουν ερωτήματα τα οποία ο δάσκαλος να μη είχε σκεφτεί προηγουμένως. Είναι μια καλή ευκαιρία για τους μαθητές να εξασκήσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες. Λειτουργεί καλά, αν υπάρχει σωρεία υλικού	Πιθανά μειονεκτήματα Οι μαθητές τη βρίσκουν τεχνητή. Μπορεί να βλάψει την σχέση ανάμεσα στο δάσκαλο και την τάξη, αν δεν λειτουργήσει. Εξαρτάται κατά πόσο οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη μέθοδο αυτή από το σχολείο, ή αν θα χρειαστεί αρκετός χρόνος για να εγκλιματιστούν. Μπορεί να ενισχύσει τις υπάρχουσες αντιλήψεις και προκαταλήψεις των μαθητών. Πολύ δύσκολο να εφαρμοστεί με λιγότερο ικανούς μαθητές. Ο ρόλος του ουδέτερου προέδρου, μπορεί να μην ταιριάζει με την προσωπικότητα του δασκάλου.

Ισορροπημένη προσέγγιση: <i>Κατά την οποία ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους μαθητές ένα ευρύ φάσμα εναλλακτικών απόψεων.</i>	
Πιθανά πλεονεκτήματα Αναγκαία: Μία από τις κύριες δεξιότητες ενός δασκάλου των ανθρωπιστικών ή κοινωνικών σπουδών, είναι να μπορεί παρουσιάζει τα θέματα με διάφορες εναλλαγές. Απαραίτητη, όταν η τάξη είναι πολωμένη για ένα θέμα. Πιο χρήσιμη όταν υπάρχουν πολλές αντιφατικές πληροφορίες για τα θέματα που παρουσιάζονται. Εάν δεν προκύψει ένα ισορροπημένο φάσμα απόψεων από την ομάδα, τότε εναπόκειται στον δάσκαλο για να παρουσιάσει τις διαφορετικές πτυχές ενός θέματος.	Πιθανά μειονεκτήματα Πόσο υπαρκτό είναι ένα ισορροπημένο φάσμα απόψεων; Ως στρατηγική έχει περιορισμένη χρήση. Δίνει την εντύπωση ότι η «αλήθεια» είναι μια γκρίζα περιοχή, που υπάρχει κάπου στη μέση των διαφόρων απόψεων. Η λέξη ισορροπία σημαίνει πολύ διαφορετικά πράγματα σε διαφορετικούς ανθρώπους. Η άποψη του BBC περί ισορροπίας, μπορεί να μην αντικατοπτρίζει τη δική σου. Η διδασκαλία σπανίως γίνεται χωρίς την ύπαρξη αξιών . Αυτή η προσέγγιση, μπορεί να οδηγήσει σε πολύ δάσκαλο-κεντρική διδασκαλία. Όπως και με τις συνεντεύξεις στο BBC, θα πρέπει πάντα να είστε έτοιμοι να συμβάλετε στο να διατηρηθεί η λεγόμενη ισορροπία.

Προσέγγιση : Συνήγορος του διαβόλου: <i>κατά την οποία ο εκπαιδευτικός έχει συνειδητά αντίθετη θέση από αυτή των μαθητών ή από αυτή που εκφράζεται από το εκπαιδευτικό υλικό.</i>	
Πιθανά πλεονεκτήματα Η στρατηγική αυτή χρησιμοποιείται πολύ συχνά. Είναι διασκεδαστική και μπορεί να είναι πολύ αποτελεσματική για την ώθηση των μαθητών, για συμμετοχή τους στη συζήτηση. Αναγκαία για μια ομάδα, της οποίας όλα τα άτομα φαίνονται να συμφωνούν την ίδια άποψη. Χρήσιμη, όταν οι τάξεις φαίνεται να συμφωνούν την ίδια άποψη. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να συνδυαστεί με τη χρήση παρωδίας, υπερβολής και αντιστροφής των ρόλων. Αυτή η στρατηγική χρησιμοποιείται συχνά, ως τρόπος για να ζωντανέψουν τα πράγματα όταν η	Πιθανά μειονεκτήματα Η προσέγγιση αυτή παρουσιάζει μια σειρά προβλημάτων, όπως ταυτοποίηση του δασκάλου με τις απόψεις που εκφράζει ως συνήγορος του διαβόλου ανησυχία των γονιών κ.λπ. Μπορεί να ενισχύσει τις προκαταλήψεις των μαθητών. Να χρησιμοποιείται, όταν η συζήτηση φαίνεται να έχει στερέψει και απομένει ακόμη πολύ ώρα

συζήτηση έχει αρχίσει να φθίνει.	
----------------------------------	--

Προσέγγιση: Σύμμαχος <i>Κατά την οποία ο εκπαιδευτικός παίρνει τη πλευρά του μαθητή</i>	
Πιθανά Πλεονεκτήματα Δίνει φωνή στους αδύνατους μαθητές ή τις περιθωριοποιημένες ομάδες στην τάξη Δείχνει στους μαθητές πώς να αναπτύξουν επιχειρήματα Βοηθά τους άλλους μαθητές να εκτιμήσουν τις ιδέες και τα επιχειρήματα που μπορεί να μην άκουγαν διαφορετικά. Είναι παράδειγμα συλλογικής εργασίας.	Πιθανά Μειονεκτήματα Κάποιοι μαθητές μπορεί να αισθανθούν ότι είναι ένας έμμεσος τρόπος του δασκάλου, για να προωθήσει τις δικές του απόψεις. Κάποιοι μαθητές μπορούν να το δουν ως ευνοιοκρατία υπέρ κάποιων μαθητών Κάνει τους μαθητές να νομίζουν ότι δεν χρειάζεται να αναπτύξουν τα επιχειρήματά τους, αφού κάποιος άλλος θα το κάνει για αυτούς

Επίσημη γραμμή <i>Κατά την οποία ο εκπαιδευτικός προωθεί τη θέση που υπαγορεύεται από τις δημόσιες αρχές</i>	
Πιθανά πλεονεκτήματα Δίνει στη διδασκαλία την αίσθηση της νομιμότητας Προστατεύει το δάσκαλο από διενέξεις με τις αρχές Επιτρέπει την ορθή παρουσίαση των απόψεων, που μπορεί να μην ήταν κατανοητές ή να ήταν παρεξηγημένες από τους μαθητές	Πιθανά Μειονεκτήματα Κάνει τους μαθητές να νιώσουν ότι ο δάσκαλος δεν ενδιαφέρεται για τις απόψεις τους, αλλά μόνο για τη δική του. Μπορεί να κάνει τους καθηγητές να αισθάνονται ευάλωτοι, αν δεν συμμερίζονται την επίσημη άποψη οι ίδιοι Μπορεί να υπάρχουν αντικρουόμενες επίσημες απόψεις από διάφορες δημόσιες αρχές, έτσι που το καθιστά δύσκολο για το δάσκαλο Δεν υπάρχει πάντα μόνο μια επίσημη άποψη. Η επίσημη γραμμή, μπορεί να παραβιάζει τη νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Δραστηριότητα 2.2: Αλλάζοντας Προοπτική

Μία από τις πιο δύσκολες πτυχές της διδασκαλίας αμφιλεγόμενων θεμάτων, είναι όταν οι **μαθητές εμπλέκονται προσωπικά** – π.χ. όταν η συζήτηση είναι γύρω από τη μετανάστευση και βρίσκονται στην τάξη παιδιά μεταναστών. Ακόμη πιο δύσκολο είναι, το να μην γνωρίζεις αν κάποιος στην τάξη εμπλέκεται προσωπικά ή όχι. Ένας τρόπος για να μειωθεί ο κίνδυνος προσβολής των προσωπικών ευαισθησιών ή αποξένωσης κάποιου μαθητή, είναι να αντικατασταθεί η προσωπική σκοπιά του θέματος με μια πιο κοινωνική. Αυτή η τεχνική είναι γνωστή ως «απο-προσωποποίηση». Στη δραστηριότητα που ακολουθεί, οι συμμετέχοντες καλούνται να διερευνήσουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της τεχνικής και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη.

Σκοπός

Να διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι προσωπικές ευαισθησίες των μαθητών, μπορούν να προστατευθούν με τη «απο-προσωποποίηση» της γλώσσας που χρησιμοποιείται, για να εκφραστούν κάποια θέματα

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες

- Αναγνωρίζουν τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν, όταν οι μαθητές εμπλέκονται προσωπικά με κάποιο θέμα
- Κατανοούν ότι μερικά από αυτά τα προβλήματα μπορεί να αποφευχθούν, αλλάζοντας τον τρόπο έκφρασης
- Είναι σε θέση να επαναδιατυπώσουν κάποιες δηλώσεις σχετικά με κάποιο αμφιλεγόμενο θέμα, κάνοντας το λιγότερο απειλητικό

Διάρκεια

30-50 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Παραδείγματα «προσωπικών» ερωτήσεων γραμμένα σε χαρτάκια
- Παραδείγματα «προσωπικών» ερωτήσεων όπως έχουν επαναδιατυπωθεί

Προετοιμασία

Δημιουργήστε ένα κατάλογο με ερωτήσεις για διάφορα αμφιλεγόμενα ζητήματα, στα οποία η

ερώτηση απευθύνεται στους ίδιους τους μαθητές, οικογένειες ή την κοινότητά τους, π.χ., «Νομίζετε ότι είναι αμαρτία να είσαι γκέι;» Προσπαθήστε να επιλέξετε τα παραδείγματα που νομίζετε ότι μπορεί πραγματικά να θέσουν σε κίνδυνο ορισμένους μαθητές στην τάξη ή στο σχολείο. Υπάρχουν ορισμένα παραδείγματα από διάφορες χώρες στο υλικό υποστήριξης παρακάτω. Γράψτε τις ερωτήσεις πάνω σε χαρτάκια. Χρειάζεστε μία ερώτηση για κάθε δύο συμμετέχοντες.

Θα χρειαστούν, επίσης, δύο ή τρία έτοιμα παραδείγματα για το πώς να επαναδιατυπωθεί μια «προσωπική» ερώτηση σε πιο «κοινωνική» π.χ.

«Τι πιστεύεις για τους εργαζομένους μετανάστες» (ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ)

«Τι σκέφτονται οι άνθρωποι για τους εργαζομένους μετανάστες» (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ)

«Τι πιστεύεις για την υιοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια» (ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ)

«Ποια η άποψη της κοινωνίας για την υιοθέτηση παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια;» (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ)

Εδώ είναι καλύτερο να παρουσιαστούν και σε μια διαφάνεια Power Point.

Μέθοδος

1. Ξεκινήστε τη δραστηριότητα μιλώντας εν συντομία για καταστάσεις όπου οι μαθητές μπορεί να εμπλέκονται προσωπικά σε ένα θέμα που τέθηκε στην τάξη ή στο σχολείο. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες για οποιαδήποτε εμπειρία που μπορεί να είχαν, τυχόν προβλήματα που θα μπορούσαν να προκληθούν, ή περιπτώσεις όπου θα μπορούσε να δημιουργηθεί πρόβλημα.
2. Τονίστε τη σημασία της προστασίας των νέων σε αυτή την κατάσταση και εξηγήστε την τεχνική της «απο-προσωποποίησης» χρησιμοποιώντας τα παραδείγματα που έχουν ήδη προετοιμαστεί.
3. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια και δώστε σε κάθε ζευγάρι μια ερώτηση για να την επαναδιατυπώσουν (από-προσωποποίηση).
4. Τα ζευγάρια παρουσιάζουν τις προτάσεις τους στην ομάδα και κάνουν εικασίες σχετικά με τους πιθανούς κινδύνους της μη απο-προσωποποίησης της ερώτησης που τους έχει δοθεί.

Πληροφορία

Συνήθως, είναι πιο εύκολο να ξεκινήσεις με παραδείγματα που ξεκάθαρα δηλώνουν τη προοπτική, δηλαδή το «εμείς», «κάποιοι», «μας» και το «κοινωνία», «εσείς» ή «δικά σας» σε ερωτήσεις. Στη συνέχεια, μπορείτε να προχωρήσετε σε παραδείγματα, όπου η προοπτική είναι λιγότερο σαφής, π.χ., «Νομίζεις ότι είναι εντάξει να κάνουν αστεία σχετικά με τη θρησκεία;» έως «Είναι εντάξει να κάνουν αστεία σχετικά με τη θρησκεία;»

Παραλλαγή

Σε μια άλλη εκδοχή αυτής της δραστηριότητας που αναπτύχθηκε στο Μαυροβούνιο, οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ομάδες και τους δίνεται μια λίστα με αμφιλεγόμενα θέματα, π.χ., για τους Ρομά, την ενδοοικογενειακή βία και την αντισύλληψη. Χρησιμοποιώντας αυτά τα θέματα, οι ομάδες σκέφτονται παραδείγματα ερωτήσεων που θεωρούν ότι θα ήταν καλύτερα να τις από-προσωποποιήσουν

Η έκδοση που χρησιμοποιείται εδώ είναι μια προσαρμογή της αρχικής δραστηριότητας που αναπτύχθηκε στην Ιρλανδία (Μονάδα Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών CDVEC (2012) *Tackling Controversial Issues in the Classroom: A Resource for Citizenship Education*).

Συζήτηση

Ξεκινήστε μια σύντομη συζήτηση σχετικά με την αξία της απο-προσωποποίησης της γλώσσας στην τάξη, π.χ., Ποια νομίζουν ότι είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της; Πόσο εύκολο πιστεύετε πως είναι να εφαρμοστεί; Είναι πάντα απαραίτητο;

Πληροφορία

Είναι σημαντικό να προειδοποιήσετε τους συμμετέχοντες ότι, όσο χρήσιμη και αν μπορεί να είναι η τεχνική αυτή, σε ορισμένες περιπτώσεις δεν μπορεί να εφαρμοστεί και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να γίνει κανόνας. Οι εκπαιδευτές στην Ιρλανδία, για παράδειγμα, βρήκαν δυσκολία στο να αντιμετωπίσουν ζητήματα θρησκευτικής και διαπολιτισμικής φύσης στη Βόρεια Ιρλανδία, χωρίς τη παρέμβαση των προσωπικών τους προοπτικών λόγω της κοινωνίας στην οποία ζουν και έχουν μεγαλώσει. Επιπλέον, μπορεί μερικές φορές να υπάρχουν καλοί λόγοι για να εκφραστούν τα προσωπικά συναισθήματα και απόψεις. Οι λόγοι αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν βαθύτερη κατανόηση μιας σειράς από προοπτικών και απόψεων, να μάθουν περισσότερα σχετικά με την επιρροή της ιστορίας, του πολιτισμού και της κοινωνίας στο πώς έχουν εξελιχθεί και παρουσιαστεί τα θέματα, στη δημιουργία συμπόνιας και στη διασφάλιση πιο ρεαλιστικής συζήτησης που να στηρίζεται σε πραγματικότητες και να είναι μέρος της «πραγματικής ζωής».

Δραστηριότητα 2.2 – Υποστηρικτικό Υλικό

Παραδείγματα Προσωπικών Ερωτήσεων

- Πόσοι από **εσάς** δεν έχουν γεννηθεί σε αυτή τη χώρα;
- Τι λέει η θρησκεία **σου** για την εκπαίδευση των κοριτσιών;
- Έχεις ποτέ **σου** πέσει θύμα εκφοβισμού;
- Ποια είναι κατά τη γνώμη **σου** η ασφαλέστερη μορφή αντισύλληψης;
- Έχεις ποτέ σου κάνει χρήση παράνομου ναρκωτικού;
- Μήπως οι γονείς **σου** σε χτύπησαν ποτέ επειδή έκανες αταξίες;

Δραστηριότητα 2.3: Το σχολείο στην άκρη του δάσους

Όταν ένα θέμα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο, μπορεί να είναι καλύτερο να προσεγγιστεί έμμεσα παρά άμεσα. Ένας καλός τρόπος για την αποφυγή προβλημάτων, που μπορεί να προκύψουν σε ιδιαίτερα ευαίσθητα ζητήματα, είναι να παρουσιαστούν μέσω ιστορικών ή γεωγραφικά απομακρυσμένων παραδειγμάτων ή φανταστικών σεναρίων. Αυτό είναι γνωστό και ως «αποστασιοποίηση». Αυτό βοηθά στο να μην ξεφεύγουν τα θέματα και δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να βάλουν στην άκρη τις αρχικές τους προκαταλήψεις και υποθέσεις και να είναι πιο ανοικτοί στην πολυπλοκότητα του θέματος. Στη δραστηριότητα που ακολουθεί, οι συμμετέχοντες καλούνται να εξερευνήσουν τα οφέλη αυτής της τεχνικής, χρησιμοποιώντας μια φανταστική ιστορία για μια διαιρεμένη κοινωνία.

Στόχος

Να διερευνηθούν τρόποι, με τους οποίους η «αποστασιοποίηση» μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για να παρουσιαστούν τα αμφιλεγόμενα ζητήματα με μεγαλύτερη ευαισθησία και ευελιξία.

Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες:

- Κατανοούν το σκοπό της «αποστασιοποίησης»
- Είναι σε θέση να εφαρμόσουν τη τεχνική της «αποστασιοποίησης» στην τάξη και το σχολείο

Διάρκεια

40-50 λεπτά

Υλικά

Θα χρειαστείτε

Αντίγραφα της ιστορίας «Το Σχολείο στην άκρη του δάσους»

Προετοιμασία

Κάντε αντίγραφα της ιστορίας από το υποστηρικτικό υλικό πιο κάτω - ένα για κάθε συμμετέχοντα. Θα πρέπει επίσης να ετοιμάσετε το ρόλο σας για το παιχνίδι ρόλων - πώς να ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να εμπλακούν, τα επιχειρήματα που θα χρησιμοποιήσετε, τι ερωτήσεις θα θέσετε κ.λ.π.

Μέθοδος

1. Τοποθετήστε τις καρτέλες σε σειρά, αφήνοντας ένα κενό χώρο στη μέση
2. Περιγράψτε την τεχνική της «αποστασιοποίησης» και εξηγήστε πώς λειτουργεί με τα αμφιλεγόμενα θέματα. Πείτε στους συμμετέχοντες ότι πρόκειται τώρα να το δουν στη πράξη
3. Διαβάστε την ιστορία δυνατά.
4. Οι συμμετέχοντες εξετάζουν πως κήκε το σχολείο , από ποιους και για ποιους λόγους. Χωρίζουν τη κόλλα σε 2 στήλες και γράφουν τις ιδέες τους ως εξής.
5. Ρωτήστε αν πιστεύουν πως ο δάσκαλος πρέπει να προσπαθήσει να ανοικοδομήσει το σχολείο
6. Εξηγήστε, ότι ο δάσκαλος πιθανό να χρειάζεται την υποστήριξη και των δύο κοινοτήτων, για να ανοικοδομήσει το σχολείο. Κάτι τέτοιο δεν θα είναι εύκολο. Πείτε στους συμμετέχοντες, ότι πρόκειται να παίξουν ένα παιχνίδι ρόλων, για το πώς θα εξελιχθεί η ιστορία, αν ο δάσκαλος προχωρήσει με αυτό
7. Οι συμμετέχοντες φαντάζονται ότι βρίσκονται σε μια δημόσια συνέλευση, που συγκαλείται από τον δάσκαλο, για να προσπαθήσει να κερδίσει τη δημόσια στήριξη για την εκ νέου οικοδόμηση του σχολείου. Οι συμμετέχοντες θα παίζουν το ρόλο των κοινοτήτων: των κατοίκων του δάσους από τη μία πλευρά και των κατοίκων της πεδιάδας από την άλλη. Ο συντονιστής θα παίζει το ρόλο του δασκάλου και θα σταθεί στο μπροστινό μέρος.
8. Οι συμμετέχοντες μπαίνουν στο ρόλο. Ο συντονιστής, ως δάσκαλος, καλωσορίζει όλους στη συνεδρίαση. Περιγράφει το ιστορικό της συνεδρίασης, εξηγεί γιατί οι άνθρωποι που ήταν παρόντες έχουν προσκληθεί και τους ρωτά κατά πόσο θα ήταν πρόθυμοι να τον υποστηρίξουν για την ανοικοδόμηση και πάλι του σχολείου. Οι συμμετέχοντες ως μέλη της κοινότητας ανταποκρίνονται σε αυτό το αίτημα με ερωτήσεις, σχόλια, κλπ και το παιχνίδι ρόλων συνεχίζει για περίπου 15 λεπτά (που λογικά θα πρέπει να είναι αρκετά, αλλά μπορεί να παραταθεί ο χρόνος αν η συζήτηση προχωρά καλά). Στη συνέχεια ο συντονιστής, ως δάσκαλος, ευχαριστεί το κοινό για την παρουσία του και ολοκληρώνει τη συνέλευση.
9. Οι συμμετέχοντες βγαίνουν από το ρόλο και ξεκινούν συζήτηση.

Πρόταση

Αυτή η δραστηριότητα, μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική, όταν ο ρόλος του δασκάλου παίζεται από έναν από τους συμμετέχοντες. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι αυτός ο ρόλος είναι ζωτικής σημασίας για τη δραστηριότητα και το καλύτερο είναι να μην τον παίζει κάποιος άλλος, αν δεν είστε σίγουροι ότι μπορεί να το φέρει εις πέρας.

Συζήτηση

Ξεκινήστε τη συζήτηση σχετικά με το τι έμαθαν οι συμμετέχοντες από τη δραστηριότητα. Μήπως πιστεύουν ότι κάτι τέτοιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στην τάξη και το σχολείο; Αν ναι, ποιο θέμα θα μπορούσαν να εισάγουν; Πώς μεταφέρθηκαν από το παραλληλισμό στο ίδιο το θέμα; Ποια πιστεύουν ότι είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτού του είδους της δραστηριότητας;

Διδασκαλία αμφιλεγόμενων θεμάτων μέσα από ιστορίες

οι ιστορίες μπορεί να είναι ένας εξαιρετικός τρόπος για την εισαγωγή ευαίσθητων και περίπλοκων θεμάτων στην τάξη και το σχολείο. Ωστόσο, για να είναι επιτυχημένο το «μακρινό» παράδειγμα που χρησιμοποιείται, θα πρέπει να έχει ενσωματωμένα σε αυτό το ίδιο φάσμα απόψεων, επιχειρημάτων και συμφερόντων με την πραγματική κατάσταση με την οποία και ταυτίζεται - ή τις βασικές διαφορές που να κάνουν τη σύγκριση τους εφικτή. Για να επιτευχθεί αυτό, χρειάζεται μια ιστορία γραμμένη για το σκοπό αυτό, ή ένα σενάριο γεμάτο με παραδείγματα από την πραγματική ζωή.

Η ιστορία που χρησιμοποιούνται σε αυτή τη δραστηριότητα αναπτύχθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο (Huddleston, T & Rowe, D. (2001) *Good Thinking: Education for Citizenship and Moral Responsibility*, Volume 3, Evans: London). Αρχικά χρησιμοποιήθηκε για να παρουσιάσει τις αντιδράσεις για τον έλεγχο της εκπαίδευσης. Από τότε έχει χρησιμοποιηθεί και στο πλαίσιο των διαιρεμένων κοινωνιών, όπως της Βόρειας Ιρλανδίας και της Κύπρου.

Δραστηριότητα 23 – Υποστηρικτικό Υλικό

Το σχολείο στην άκρη του δάσους

"Πριν από πολλά χρόνια, υπήρχε μια χώρα η οποία έγινε γνωστή μόνο και μόνο γιατί ήταν μοιρασμένη στα δύο. Το ήμισυ της χώρας ήταν καλυμμένο από πυκνό δάσος. Στο άλλο μισό υπήρχαν τεράστιες πεδιάδες χωρίς δέντρα.

Οι κάτοικοι του δάσους ζούσαν σχεδόν εξ ολοκλήρου από τα δέντρα. Έκοβαν τεράστιες βελανιδιές με μεγάλα τσεκούρια, έκαιγαν τους κορμούς για να φτιάξουν κάρβουνο και φύτευαν δενδρύλλια για να αντικαταστήσουν την υλοτομημένη ξυλεία. Έχτιζαν τα σπίτια τους με ξύλο σε ξέφωτα και έκτιζαν ιερά μνημεία αφιερωμένα στα πνεύματα του δάσους. Οι άνθρωποι ήταν ντροπαλοί και ζούσαν μια πνευματική και ειρηνική ζωή, σε αρμονία με τη φύση.

Οι κάτοικοι που ζούσαν στις πεδιάδες ήταν αγρότες. Οργωναν τη γη για να καλλιεργούν σοδειές. Τα σπίτια τους ήταν κατασκευασμένα εξ ολοκλήρου από πέτρα. Ο Θεός τους ήταν ο θεός των σιτηρών. Μία φορά το χρόνο το φθινόπωρο διοργάνωναν ένα τεράστιο φεστιβάλ, διάρκειας μιας εβδομάδας, για να γιορτάσουν το τέλος της συγκομιδής, όπου και υπήρχε πολύ φαγητό, ποτό και ταραχώδης συμπεριφορά.

Εκτός από το εμπόριο βασικών ειδών πρώτης ανάγκης, δεν υπήρχε καμία άλλη επαφή μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Αν και μιλούσαν ουσιαστικά την ίδια γλώσσα, πολλές λέξεις ή ακόμη και εκφράσεις ήταν διαφορετικές. Καμία από τις δύο κοινότητες δεν έκανε μεγάλη προσπάθεια για να κατανοήσουν τον τρόπο ζωής της άλλης, ακόμα κι αν αυτό θα μπορούσε να είναι προς το όφελος τους.

Αντίθετα, οι δύο κοινότητες είχαν αμοιβαία καχυποψία. Η κοινότητα που ζούσε στη πεδιάδα πίστευε ότι οι άνθρωποι της άλλης κοινότητας αν μπορούσαν θα φύτευαν σε όλες τις πεδιάδες δέντρα και θα καταστρέφονταν οι σοδειές τους, ενώ η δε κοινότητα που ζούσε στο δάσος πίστευε ότι, αν είχε τη δυνατότητα, η κοινότητα της πεδιάδας θα έκοβε όλα τα δέντρα από το δάσος για να μπορέσει να σπείρει καινούργιες σοδειές.

Λίγοι άνθρωποι στη χώρα ήταν μορφωμένοι. Και οι δύο κοινότητες ήταν εξαιρετικά φτωχές. Οι περισσότεροι κάτοικοι είχαν μόνο τα προς το ζην, σε αντίθεση με τους κατοίκους στις γειτονικές χώρες οι οποίοι πλούτιζαν από την πώληση των τροφίμων, κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και κατασκευασμένων αντικειμένων.

Τότε, μια μέρα ένας νεαρός δάσκαλος έκτισε ένα σπίτι στην άκρη του δάσους. Ο νεαρός παράξενος άνδρας παρόλο που ο ίδιος είχε μεγαλώσει στην πεδιάδα, η μητέρα του είχε γεννηθεί από μια οικογένεια του δάσους.

Ο νεαρός δάσκαλος αποφάσισε να χτίσει ένα σχολείο. Αυτό θα ήταν το πρώτο σχολείο που θα κτιζόταν σε αυτή την περιοχή. Έτσι, σε ένα σημείο όπου το δάσος και η πεδιάδα συναντιόνταν, ο νεαρός άνδρας έκτισε ένα μικρό διώροφο κτίριο από ξύλο και πέτρα.

Στη συνέχεια, κάλεσε και τους κατοίκους του δάσους και της πεδιάδας να φέρουν τα παιδιά τους στο νέο σχολείο. Οι γονείς ήταν επιφυλακτικοί στην αρχή, ειδικά αυτοί του δάσους. Αλλά αρκετοί από αυτούς ήταν πρόθυμοι να στείλουν τα παιδιά τους, και να πληρώσουν το μικρό τέλος που ο δάσκαλος ζητούσε, για να μπορέσει να ανοίξει το σχολείο.

Κατά την διάρκεια της πρώτης εβδομάδας, τα παιδιά από τη πεδιάδα και τα παιδιά από το δάσος μετά βίας μιλούσαν το ένα στο άλλο. Τα παιδιά του δάσους κοιτούσαν τη δουλειά τους, αρνούμενοι να έχουν οποιαδήποτε επαφή με τα άλλα παιδιά, είτε στην τάξη είτε στην παιδική χαρά. Τα παιδιά της πεδιάδας τους φώναζαν διάφορα ονόματα και τους προκαλούσαν συχνά σε καυγάδες.

Τη δεύτερη εβδομάδα υπήρχαν αρκετές καταγγελίες από τους γονείς, με όλους τους γονείς να κατηγορούν τον δάσκαλο για ευνοϊκότερη μεταχείριση των παιδιών της άλλης κοινότητας.

Τη τρίτη εβδομάδα, τα πράγματα φάνηκαν να πάνε καλύτερα. Τα παιδιά της πεδιάδας ήταν λιγότερο επιθετικά και τα παιδιά του δάσους πιο πρόθυμα να τους μιλήσουν.

Την τέταρτη εβδομάδα, το σχολείο κάηκε ... ».

Δραστηριότητα 2.4 Στα Παπούτσια των άλλων

Τα μικρά παιδιά και οι μαθητές τείνουν, εκ φύσεως, να προσκολλούνται σε μία πλευρά μιας κατάστασης και να **δυσκολεύονται να δουν άλλες απόψεις**. Ενώ η δυνατότητα, του να μπορούμε να βλέπουμε τις εναλλακτικές απόψεις αυξάνεται με την ηλικία, εντούτοις πολύ κάτι τέτοιο δεν γίνεται, λόγω κοινωνικών και πολιτισμικών κανόνων ή λόγω της έλλειψης των κατάλληλων εμπειριών ζωής. Τα αμφιλεγόμενα θέματα, από την άλλη πλευρά, έχουν την τάση να είναι πολυδιάστατα. Βοηθώντας τα παιδιά και τους νέους να εντοπίσουν και να εκτιμήσουν τις εναλλακτικές απόψεις, είναι ένα σημαντικό στοιχείο για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων. Στη δραστηριότητα που ακολουθεί, οι συμμετέχοντες καλούνται να διερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους οι μαθητές μπορούν να προσεγγίσουν τα θέματα μέσα από σωρεία προοπτικών.

Στόχος

Να βρεθούν τρόποι με τους οποίους οι μαθητές βλέπουν τα θέματα μέσα από μια σειρά προοπτικών

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες:

- Αναγνωρίζουν την πολυδιάστατη φύση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων
- Κατανοούν γιατί οι μαθητές μερικές φορές δυσκολεύονται να ακούσουν τις άλλες απόψεις
- Εξοικειώνονται με τις τεχνικές που βοηθούν τους μαθητές να δουν τα θέματα από διαφορετικές πλευρές

Διάρκεια

30-40 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Χαρτόνια σε σχήμα αποτυπώματος

Προετοιμασία

Κόψτε μερικά χαρτόνια σε σχήμα ενός φυσικού μεγέθους αποτυπώματος ή χρησιμοποιήστε το αποτύπωμα που βρίσκεται στο υποστηρικτικό υλικό. Θα χρειαστείτε ένα για κάθε συμμετέχοντα και μερικά επιπλέον.

Σκεφτείτε ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα και θέστε το με τη μορφή ερωτήματος, π.χ., Τι νομίζετε ότι πρέπει να κάνει η κυβέρνηση σχετικά με τον θρησκευτικό εξτρεμισμό; (Γαλλία) ή Νομίζετε ότι

θα πρέπει να επιτρέπονται οι γεωτρήσεις για ανεύρεση πετρελαίου στο βόρειο τμήμα της Αγγλίας; (Ηνωμένο Βασίλειο). Επιλέξτε ένα ζήτημα το οποίο πιθανό να διχάσει τους συμμετέχοντες. Στα επιπλέον «αποτυπώματα» γράψτε κάποιες διαφορετικές απαντήσεις στο ερώτημα, κατά προτίμηση αυτά που νομίζετε ότι οι συμμετέχοντες είναι απίθανο να εκφράσουν οι ίδιοι - όχι περισσότερο από 2 ή 3 φράσεις

Μέθοδος

1. Τοποθετήστε τις καρτέκλες σε ένα μεγάλο κύκλο γύρω από το δωμάτιο και τοποθετήστε ένα «αποτύπωμα» σε κάθε μια.
2. Θέστε το ερώτημα που επιλέξατε νωρίτερα και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να γράψουν τις απαντήσεις τους στο αποτύπωμα σιωπηλά - μόνο 2 ή 3 φράσεις.
3. Συλλέξτε όλα τα αποτυπώματα, ανακατέψτε τα και τοποθετήστε τα μπρούμυτα στο πάτωμα στη μέση του δωματίου – προσθέστε και τα αποτυπώματα που συμπληρώσατε νωρίτερα.
4. Οι συμμετέχοντες επιλέγουν από ένα αποτύπωμα στην τύχη και την διαβάζουν σιωπηλά
5. Ζητήστε από έναν εθελοντή να σηκωθεί, να βρει ένα χώρο στην αίθουσα και να διαβάσει τη γνώμη που αναγράφεται στο αποτύπωμα του.
6. Οι άλλοι συμμετέχοντες ελέγχουν αν έχουν γραμμένη την ίδια άποψη στο αποτύπωμα τους και αν είναι ακριβώς το ίδιο πάνε και στέκονται δίπλα στον συμμετέχοντα.
7. Ένας δεύτερος εθελοντής διαβάζει τι αναγράφεται στο αποτύπωμα του και επιλέγει ένα μέρος για να σταθεί ανάλογα με το πόσο όμοια είναι η άποψη που αναγράφεται με τον πρώτο συμμετέχοντα – όσο πιο όμοια τόσο πιο κοντά του στέκεται, όσο πιο διαφορετική τόσο πιο μακριά.
8. Επαναλάβετε τη διαδικασία έως ότου όλοι σταθούν όρθιοι.
9. Οι συμμετέχοντες κοιτάζουν γύρω τους το φάσμα απόψεων που βρίσκεται στην αίθουσα και στη συνέχεια επιστρέφουν στις θέσεις τους για συζήτηση

Παραλλαγές

Υπάρχουν πολλές άλλες δραστηριότητες που βοηθούν τους μαθητές να «βάλουν τον εαυτό τους στα παπούτσια των άλλων» - συμπεριλαμβανομένων παιχνιδιών ρόλου, προσομοιώσεις και επίσημες συζητήσεις.

Η δραστηριότητα που παρουσιάζονται εδώ έχει προσαρμοστεί από το CDVEC Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Σπουδών: Αντιμετώπιση των αμφιλεγόμενων θεμάτων στην τάξη, 2012

Συζήτηση

Ξεκινήστε μια σύντομη συζήτηση σχετικά με το τι έχουν μάθει οι συμμετέχοντες από τη δραστηριότητα, π.χ., Τι έμαθαν για το εν λόγω θέμα; Μήπως τους έκανε να αλλάξουν την άποψη τους; Μπορούν να αναπαράγουν αυτή τη δραστηριότητα στο σχολείο; Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της; Μήπως έχουν οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες,

σαν και αυτήν για να μοιραστούν;

Δραστηριότητα 2.4 Υποστηρικτικό Υλικό

Αποτύπωμα

Δραστηριότητα 2.5 Παγκόσμια Καφετέρια

Μία από τις πιο ενδιαφέρουσες πτυχές της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων, είναι η σύνθετη φύση τους. Για να αναφερθείτε στα ζητήματα αυτά με οποιονδήποτε ουσιαστικό τρόπο στην τάξη ή το σχολείο, φαίνεται να απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρία, τα οποία λίγοι δάσκαλοι διαθέτουν, ενώ μπορεί να είναι δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία. Μπορεί να γίνει ακόμη πιο δύσκολο, αν το θέμα είναι πολύ πρόσφατο και βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη. Η **έλλειψη ακριβών και ισορροπημένων πληροφοριών**, είναι μία από τις συχνότερες ανησυχίες που φαίνεται να έχει ο εκπαιδευτικός σχετικά με τα αμφιλεγόμενα ζητήματα. Στη δραστηριότητα που ακολουθεί, οι συμμετέχοντες καλούνται να διερευνήσουν πώς «συλλογική επίλυση προβλημάτων» μπορεί να τους βοηθήσει να χειριστούν τα αμφιλεγόμενα ζητήματα με αυτοπεποίθηση, ανεξάρτητα από το ποσοστό γνώσεων που μπορεί να έχουν για το συγκεκριμένο θέμα... «Η συλλογική επίλυση προβλημάτων», αντιστρέφει την παραδοσιακή προσέγγιση στην απόκτηση γνώσης –δηλαδή αντί να παρέχει ο δάσκαλος πληροφορίες στους μαθητές, οι μαθητές ρωτούν ο ένας τον άλλον

Στόχος

Να διερευνηθεί πώς η «συλλογική επίλυση προβλημάτων», μπορεί να βοηθήσει την αντιμετώπιση των αμφιλεγόμενων ζητημάτων στην τάξη με δίκαιο και ισορροπημένο τρόπο, ανεξάρτητα από το ποσοστό γνώσεων που κατέχει κάποιος για το συγκεκριμένο θέμα.

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες:

- Κατανοούν την ιδέα της «συλλογικής επίλυσης προβλημάτων»
- Κατανοούν τα πιθανά οφέλη της τεχνικής
- Είναι σε θέση να εφαρμόσουν τη «συλλογική επίλυση προβλημάτων» στην τάξη και το σχολείο

Διάρκεια

30-40 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Εικόνες που σχετίζονται με ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα
- Κόλλες χαρτιού

Προετοιμασία

Επιλέξτε ένα πρόσφατο αμφιλεγόμενο ζήτημα και μαζέψτε κάποιες εικόνες που σχετίζονται με αυτό - φωτογραφίες από εφημερίδα, το διαδίκτυο, κινούμενα σχέδια, κλπ Αυτά είναι για εργασία σε μικρές ομάδες, οπότε θα χρειαστείτε τόσες εικόνες όσες και ο αριθμός των ομάδων που σκοπεύετε να δημιουργήσετε. Κολλήστε τις εικόνες στη μέση μιας κόλλας χαρτιού.

Μέθοδος

1. Τοποθετήστε τις καρτέλες γύρω από τα τραπέζια και τοποθετήστε μια κόλλα χαρτιού με την εικόνα σε κάθε τραπέζι.
2. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες και εν συντομία περιγράψτε τους το θέμα που έχετε επιλέξει για να εργαστούν.
3. Οι ομάδες συζητούν για την εικόνα που βρίσκεται στο τραπέζι τους και να γράφουν στο χαρτί οποιεσδήποτε ερωτήσεις έχουν σχετικά με το θέμα.

Υπόδειξη

Το 4Π είναι μια χρήσιμη τεχνική εδώ. Χρησιμοποιούνται στο Ηνωμένο Βασίλειο για να βοηθήσουν τους νέους να διατυπώσουν τις ερωτήσεις. Ο δάσκαλος ορίζει ότι η κάθε ερώτηση που διατυπώνουν οι μαθητές πρέπει να ξεκινάει με μία από τις λέξεις: **Πότε; Πού; Ποιος; Πώς; Τι; ή Γιατί;**

4. Μετά από 2 ή 3 λεπτά οι ομάδες προχωρούν σε άλλο τραπέζι, όπου συζητούν τα ερωτήματα που τέθηκαν από την προηγούμενη ομάδα και να προσπαθήσουν να δώσουν κάποιες απαντήσεις, γράφοντας τις δίπλα από τις ερωτήσεις. Οι ομάδες μπορούν επίσης να γράψουν και άλλα ερωτήματα, αν το επιθυμούν.
5. Οι ομάδες προχωρούν σε άλλο τραπέζι και η διαδικασία επαναλαμβάνεται. Αυτό θα γίνει μέχρι να πάνε σε όλα τα τραπέζια.
6. Στο τέλος οι συμμετέχοντες πηγαίνουν από τραπέζι σε τραπέζι διαβάζοντας τις ερωτήσεις και απαντήσεις που δόθηκαν.
7. Ρωτήστε τους τι νομίζουν ότι έμαθαν για το θέμα που τέθηκε μέσω αυτής της δραστηριότητας. Έχει διευρυνθεί η γνώση τους; Πως θα ήθελαν να συνεχίσουν;

Συζήτηση

Ξεκινήστε μια σύντομη συζήτηση σχετικά με τη χρήση της «συλλογικής επίλυσης προβλημάτων» για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων, π.χ., Ποια νομίζουν ότι είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της; Θα μπορούσαν να αναπαράγουν τη δραστηριότητα Παγκόσμια Καφετέρια και στο σχολείο; Αν ναι, πώς θα τη συνέχιζαν; Έχουν οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες, σαν και αυτή για να μοιραστούν;

Παραλλαγή

Η **Σιωπηλή συζήτηση**, είναι μια παρόμοια δραστηριότητα της Παγκόσμιας Καφετέριας και μπορούν να χρησιμοποιηθεί για τον ίδιο σκοπό. Ο εκπαιδευτικός επινοεί μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με ένα θέμα και γράφει κάθε ερώτηση σε ένα κομμάτι χαρτί. Το χαρτί τοποθετείται στρατηγικά σε μια σειρά από πίνακες γύρω από το δωμάτιο και οι μαθητές δίνουν τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά σιωπηλά. Στη συνέχεια, διαβάζονται όλες οι απαντήσεις και γίνονται ξανά ερωτήσεις και ούτω καθεξής.

Οι δύο αυτές εκδοχές έχουν χρησιμοποιηθεί σε σχολεία στη Βρετανία, για να διδαχτεί το θέμα σχετικά με τις ταραχές του 2010 στο Λονδίνο.

Δραστηριότητα 2.6: Θέατρο Φόρουμ

Οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να ελέγξουν τα πάντα μέσα στην τάξη ή το σχολείο. Όσο προσεκτικά και αν σχεδιάσουν ένα μάθημα, υπάρχει πάντα η δυνατότητα ο εκπαιδευτικός να εκτεθεί από **άκομψα σχόλια** που γίνονται από τους μαθητές, είτε εντός ή εκτός της τάξης. Στη δραστηριότητα που ακολουθεί, οι συμμετέχοντες καλούνται να διερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να ανταποκριθούν σε τέτοιου είδους παρατηρήσεις και σχόλια και να σκεφτούν το ρόλο που παίζει η θέσπιση κανόνων στην τάξη και η πολιτική του σχολείου στην αποφυγή τέτοιου είδους σχολίων, αλλά και για να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να τα αντιμετωπίσει, εάν προκύψουν.

Στόχος

Να εξεταστούν τρόποι χειρισμού απρεπών σχολίων από τους μαθητές και να εξεταστεί ο ρόλος που παίζει η θέσπιση κανόνων στην τάξη και η πολιτική του σχολείου, για την αποφυγή τέτοιου είδους σχολίων, αλλά και για να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό να τα αντιμετωπίσει εάν προκύψουν

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες:

- Είναι σε θέση να χειριστούν απρεπή σχόλια των μαθητών με αυτοπεποίθηση και αποτελεσματικότητα
- Κατανοούν την ανάγκη για θέσπιση κανόνων στην τάξη, για την αποφυγή τέτοιων σχολίων
- Αναγνωρίζουν την αξία της πολιτικής του σχολείου, για τη δημιουργία ενός ηθικά υποστηρικτικού σχολείου

Διάρκεια

25-30 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Φυλλάδιο μερικών τυπικών παραδειγμάτων με απρεπή σχόλια από μαθητές

Προετοιμασία

Σκεφτείτε 2 ή 3 παραδείγματα απρεπών σχολίων από μαθητές σε σχέση με αμφιλεγόμενα ζητήματα μέσα ή έξω από την τάξη, π.χ. «Είσαι γκέι;» (Μαυροβούνιο), ή «Όλοι οι Πακιστανοί είναι το ίδιο» (Ηνωμένο Βασίλειο). Θα βρείτε μερικά παραδείγματα από διάφορες χώρες στο Υλικό Υποστήριξης πιο κάτω.

Μέθοδος

1. Εισάγετε το πρόβλημα των απρεπών σχολίων, χρησιμοποιώντας είτε τα παραδείγματα από το φυλλάδιο ή εκείνα που ετοιμάσατε νωρίτερα. Οι συμμετέχοντες μπορούν να μοιραστούν ένα ή δύο προσωπικά παραδείγματα, αν το επιθυμούν. Μιλήστε, εν συντομία, για τη δυσκολία του να ανταποκριθούν σε τέτοιου είδους σχόλια και τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν, αν δεν ανταποκριθούν ή ανταποκριθούν λάθος.
2. Επιλέξτε τρεις εθελοντές για να παίξουν το ρόλο των εκπαιδευτικών. Ο ρόλος τους θα είναι να ανταποκριθούν στα απρεπή σχόλια των μαθητών. Ζητήστε τους να βγουν έξω από το δωμάτιο και να μείνουν έξω μέχρι να τους καλέσετε.
3. Το υπόλοιπο των συμμετεχόντων μένουν μέσα και παίζουν το ρόλο των μαθητών.
4. Ζητήστε από αυτούς που βρίσκονται στην αίθουσα, είτε να επιλέξουν μερικά παραδείγματα από το φυλλάδιο ή να δώσουν μερικά δικά τους παραδείγματα που είχαν να αντιμετωπίσουν-είτε ως δηλώσεις ή ερωτήσεις
5. Ο πρώτος «δάσκαλος» καλείται στο δωμάτιο και ανταποκρίνεται σε ένα από τα παραδείγματα / δηλώσεις / ερωτήσεις που του θέτει ο «μαθητής».
6. Οι άλλοι δύο «δάσκαλοι» έρχονται μέσα και απαντούν και αυτοί με τη σειρά τους στα σχόλια, ένας κάθε φορά.
7. Οι «μαθητές» συγκρίνουν τις τρεις απαντήσεις και συζητούν ποια θεωρούν ότι είναι η καλύτερη. Στη συνέχεια, μπορούν να δώσουν τη δική τους απάντηση, αν θεωρούν ότι είναι καλύτερη.
8. Επαναλάβετε τη διαδικασία αρκετές φορές με διαφορετικές δηλώσεις / ερωτήσεις.

Συζήτηση

Ξεκινήστε μια σύντομη συζήτηση, σχετικά με το τι έμαθαν οι συμμετέχοντες από τη δραστηριότητα, π.χ. Ποιοι τρόποι αντιμετώπισης νομίζουν ότι είναι οι πιο αποτελεσματικοί; Θέλουν να μοιραστούν κάποιες δικές τους τεχνικές; Πώς νομίζουν ότι συμβάλει η θέσπιση κανόνων στο καλύτερο κλίμα στην τάξη και στο σχολείο; Θα τους άρεσε αν καλύπτονταν στη γενική πολιτική του σχολείου αυτού του είδους οι καταστάσεις; Έχουν καμία εμπειρία σε κάτι τέτοιο;

Δραστηριότητα 2.6 - Υποστηρικτικό Υλικό

Παραδείγματα αμφιλεγόμενων σχόλιων ή ερωτήσεων για να ξεκινήσει η συζήτηση

Οι συντονιστές / εκπαιδευτές θα πρέπει να επιλέξουν αυτά που ταιριάζουν καλύτερα στο τοπικό περιβάλλον

«Μισώ τους αλλοδαπούς - υπάρχουν πάρα πολλοί και παίρνουν τις δουλειές μας»

«Μπορούμε να μιλήσουμε για λεσβίες την επόμενη εβδομάδα;»

«Πάντα ευνοούνται τα κορίτσια στην τάξη, έτσι δεν είναι;»

«Γιατί είναι τόσο κακό να είσαι ρατσιστής; Ο μπαμπάς μου είναι ρατσιστής».

«Δεν υπάρχει λόγος να ρωτούμε τα χοντρά παιδιά σχετικά με την υγιεινή διατροφή».

«Γιατί δεν καλούμε ένα εθνικιστική να έρθει να μιλήσει στην τάξη μας, έτσι για αλλαγή;»

«Η φυλάκιση είναι υπερβολικά καλή για τους παιδόφιλους – αυτό που τους αξίζει είναι να ευνουχιστούν»

"Είσαι γκέι; Μάλλον θα είσαι για να θες να μιλούμε συνέχεια για αυτό το θέμα.»

«Ποιόν θα ψηφίσεις στις επόμενες εκλογές;»

«Ποτέ δεν μας λες την άποψη σου όταν συζητάμε θέματα, έχεις κάποια ουσιαστική άποψη;»

«Είναι εντάξει να είναι σεξιστής -. Απλά κοίταξε τι παίζει στα μέσα ενημέρωσης και στο διαδίκτυο»

«Οι διευθυντής μιλά για δημοκρατία στο σχολείο, αλλά τον περισσότερο χρόνο ενεργεί ως τύραννος και οι εκπαιδευτικοί δεν κάνουν τίποτα γι 'αυτό.»

«Η τάξη μας πιστεύει ότι είστε κατά βάθος κομμουνιστής και ότι θα πρέπει να σας καταγγείλουμε στις τοπικές αρχές.»

«Ποτέ δεν μας αφήνετε να συζητήσουμε ‘πραγματικά προβλήματα’ της τοπικής κοινότητα επειδή φοβάστε τι θα πουν οι πολιτικοί αν το μάθουν»

«Εμείς, οι νέοι, δεχόμαστε συνεχώς συμβουλές από τους ενήλικες σε πολλά θέματα, αλλά ποτέ δεν ακούν πραγματικά τι λέμε και τι θέλουμε να αλλάξει.»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ – ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Συνοψίζοντας τα όλα μαζί

Στο τρίτο μέρος οι συμμετέχοντες αρχίζουν να **σχεδιάζουν** τι θα κάνουν όταν επιστρέψουν πίσω στις τάξεις και τα σχολεία τους. Επαναδιατυπώνονται εκ νέου οι λόγοι για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων θεμάτων και εξετάζονται οι **στόχοι** της διδασκαλίας και της μάθησης σε αυτόν τον τομέα. Τέλος, καλούνται να **αναλογιστούν** το πακέτο Ανάπτυξης στο σύνολό του, τη συμβολή του στην επαγγελματική τους εξέλιξη και πώς θα μπορούσαν να **ενισχύσουν** τη **μάθησή** τους και **μελλοντικά**.

Δραστηριότητα 3.1: Χιονόμπαλα

Η αντιμετώπιση των αμφιλεγόμενων θεμάτων δεν είναι απλά μια ευκαιρία εκτόνωσης των μαθητών σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον, όσο σημαντικό και αν είναι αυτό από μόνο του, αλλά πρόκειται κατά κύριο λόγο για την γνώση που αποκτούν οι μαθητές για τον τρόπο επίλυσης των συγκρούσεων αξιών και ενδιαφερόντων. Όπως και σε κάθε άλλη πτυχή του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται και εφαρμόζονται, καθορίζονται από το τι πρόκειται να μάθουν οι μαθητές. Στη δραστηριότητα που ακολουθεί, οι συμμετέχοντες καλούνται να προβληματιστούν σχετικά **τους στόχους της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων**, δηλαδή, τις ικανότητες που πρέπει να αναπτυχθούν μέσω της δραστηριότητας «χιονόμπαλα».

Στόχος

Να προβληματιστούν οι συμμετέχοντες σχετικά με τους στόχους της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων ζητημάτων

Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες:

- Κατανοούν τη σημασία των στόχων μάθησης
- Είναι σε θέση να προσδιορίσουν τους κατάλληλους στόχους για τη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων

Διάρκεια

25 λεπτά

Μέθοδος

1. Ξεκινήστε τη δραστηριότητα, εξηγώντας τη σημασία που παίζει ο καθορισμός στόχων στη διδασκαλία και τη μάθηση, αλλά και τη σημασία της ύπαρξης μιας σαφούς ιδέας για το ποια αποτελέσματα πρέπει να επιτευχθούν. Πείτε στους συμμετέχοντες, ότι η επόμενη άσκηση έχει σχεδιαστεί, για να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τους δικούς τους στόχους στη διδασκαλία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων.
2. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες των τεσσάρων.
3. Οι ομάδες συζητούν, για το πώς θα μπορούσαν να εξηγήσουν σε μια ομάδα δεκατετράχρονων παιδιών, το σκοπό της διδασκαλίας των αμφιλεγόμενων θεμάτων. Αυτό θα διαρκέσει περίπου 3-4 λεπτά.
4. Δύο μέλη από κάθε ομάδα αποχωρούν και ενσωματώνονται σε μια άλλη ομάδα. Μοιράζονται τις ιδέες που συζητήθηκαν στη προηγούμενη ομάδα και κτίζουν σε αυτές, για να μπορέσουν να βελτιώσουν τις απαντήσεις τους. Αυτό θα πρέπει να κρατήσει περίπου άλλα 3-4 λεπτά.
5. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται για όσο επιτρέπει ο χρόνος ή έως ότου όλοι οι συμμετέχοντες βρεθούν ξανά στην ίδια ομάδα.
6. Τοποθετήστε τις καρέκλες σε κύκλο, για να ξεκινήσει η συζήτηση.

Πληροφορία

Είναι καλύτερο, αν η ηλικία των μαθητών που θα επιλεγεί, να συμπίπτει με τις ηλικίες τις οποίες οι συμμετέχοντες γνωρίζουν, αλλά ό, τι και αν επιλέξετε, πρέπει να ισχύει το ίδιο για όλους.

Συζήτηση

Ξεκινήστε τη συζήτηση με το τι έχουν μάθει οι συμμετέχοντες από αυτή τη δραστηριότητα, π.χ., Αν τους βοήθησε να ξεκαθαρίσουν τους στόχους τους; Υπάρχει διαφορά μεταξύ των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων στόχων που έθεσαν; Ποιες ικανότητες των μαθητών θεωρούν ότι πρέπει να αναπτυχθούν; Πόσο σημαντικό είναι για αυτούς, να προσπαθήσουν να αλλάξουν τα μυαλά των μαθητών σε τέτοια θέματα;

Δραστηριότητα 3.2: Σχέδιο Μαθήματος

Μετά από τη διερευνητική και στοχαστική εργασία, η οποία αποτελεί και το μεγαλύτερο μέρος του Προγράμματος Δραστηριοτήτων Κατάρτισης, οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να βάλουν στη πράξη αυτά που έμαθαν.

Στόχος

Πώς να εφαρμοστεί το Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης στην πράξη

Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες:

- Δημιουργούν ένα σχέδιο μαθήματος διάρκειας 1 ώρας για ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα της επιλογής τους

Διάρκεια

20 λεπτά

Μέθοδος

1. Οι συμμετέχοντες επιλέγουν από ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα και αρχίζουν να σχεδιάζουν το πώς θα μπορούσαν να το προσεγγίσουν με τους μαθητές. Δημιουργούν ένα σχέδιο μαθήματος διάρκειας 1 ώρας, χρησιμοποιώντας μία ή περισσότερες από τις τεχνικές ή μαθησιακές δραστηριότητες που εμφανίζονται στο Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης. Αυτό μπορεί να γίνει είτε ατομικά είτε σε μικρές ομάδες. Η διάρκεια θα πρέπει να είναι περίπου 15 λεπτά.
2. Συγκεντρώστε τους συμμετέχοντες μαζί για περίπου 5 λεπτά, για να απαντηθούν τυχόν ζητήματα που προέκυψαν από τη δραστηριότητα.

Δραστηριότητα 3.3: Μπλε Γράμματα

Τα σχόλια και οι παρατηρήσεις που γίνονται από τους συμμετέχοντες, μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση του τρόπου με τον οποίο **εφαρμόζονται οι δραστηριότητες κατάρτισης για τις μελλοντικές ομάδες**. Επίσης, βοηθά τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με γενικά ζητήματα που μπορεί να προέκυψαν μέσα από τις δραστηριότητες, αλλά και να αισθανθούν ότι έχουν **συμβάλλει προσωπικά** στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης. Τα «Μπλε Γράμματα», είναι μια σύντομη γραπτή δραστηριότητα, η οποία επιτρέπει στους συμμετέχοντες να μοιραστούν την εμπειρία τους από τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης με το συντονιστή / εκπαιδευτή σε προσωπικό επίπεδο.

Στόχος

Να δώσει την ευκαιρία στους συμμετέχοντες, να μοιραστούν με το συντονιστή/ εκπαιδευτή, τις εμπειρίες τους από τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης.

Αποτελέσματα

Ο Συντονιστής / εκπαιδευτής

- Γνωρίζει πώς οι δραστηριότητες κατάρτισης μπορεί να βελτιωθούν με τις μελλοντικές ομάδες

Οι Συμμετέχοντες:

- αισθάνονται ότι έχουν συμβάλλει προσωπικά στο πρόγραμμα κατάρτισης

Διάρκεια

5 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Κόλλες χαρτιού και φακέλους

Μέθοδος

1. Στους συμμετέχοντες δίδεται μια κόλλα και ένας φάκελος.
2. Οι συμμετέχοντες γράφουν μια σύντομη επιστολή προς τον συντονιστή/ εκπαιδευτή

αναφερόμενοι σε τυχόν ερωτήσεις ή σκέψεις που μπορεί να προέκυψαν από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα καθώς και ό, τι άλλο θα ήθελαν να ρωτήσουν τον συντονιστή / εκπαιδευτή.

3.Οι επιστολές τοποθετούνται στους φακέλους και παραδίνονται στον συντονιστή / εκπαιδευτή.

4. Ο συντονιστής/ εκπαιδευτής απαντά στις επιστολές μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και αφού τελειώσει το πρόγραμμα - είτε ατομικά, ομαδικά ή σε συνδυασμό και των δύο.

Υπόδειξη

Εάν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος, ο συντονιστής/ εκπαιδευτής μπορεί να ανοίξει μερικές από τις επιστολές και να τις διαβάσει στην ομάδα, ενώ συνάμα μπορεί να απαντήσει και στις ερωτήσεις που μπορεί να περιέχουν.

Δραστηριότητα 3.4: Διασκεδαστικό Δέντρο

Εκτός από τα σχόλια και τις παρατηρήσεις σχετικά με τις δραστηριότητες κατάρτισης, είναι σημαντικό, στο τέλος του προγράμματος, οι συμμετέχοντες να έχουν την ευκαιρία να προβληματιστούν, σχετικά με το τι έχουν μάθει στο Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης και πώς μπορούν να τα εφαρμόσουν στο σχολείο. Το ‘Διασκεδαστικό Δέντρο’ είναι μια απλή δραστηριότητα στην οποία οι συμμετέχοντες μπορούν να προβληματιστούν σχετικά με την επαγγελματική τους εξέλιξη, μετά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης.

Στόχος

Να δώσει την ευκαιρία στους συμμετέχοντες, να προβληματιστούν σχετικά με την επαγγελματική τους εξέλιξη, μετά τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης

Αποτελέσματα

Οι Συμμετέχοντες:

- Αναλογίζονται τι έχουν μάθει από το Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων Κατάρτισης και πώς να εφαρμόσουν αυτά που έμαθαν στην τάξη και το σχολείο τους.

Διάρκεια

10 λεπτά

Υλικό

Θα χρειαστείτε:

- Μια μεγάλη κόλλα χαρτιού με το περίγραμμα ενός δέντρου
- Χαρτάκια σημειώσεων – χρώματος πορτοκαλί, πράσινο και κίτρινο

Προετοιμασία

Σχεδιάστε το περίγραμμα ενός δέντρου με πολλά κλαδιά σε μια μεγάλη κόλλα χαρτιού

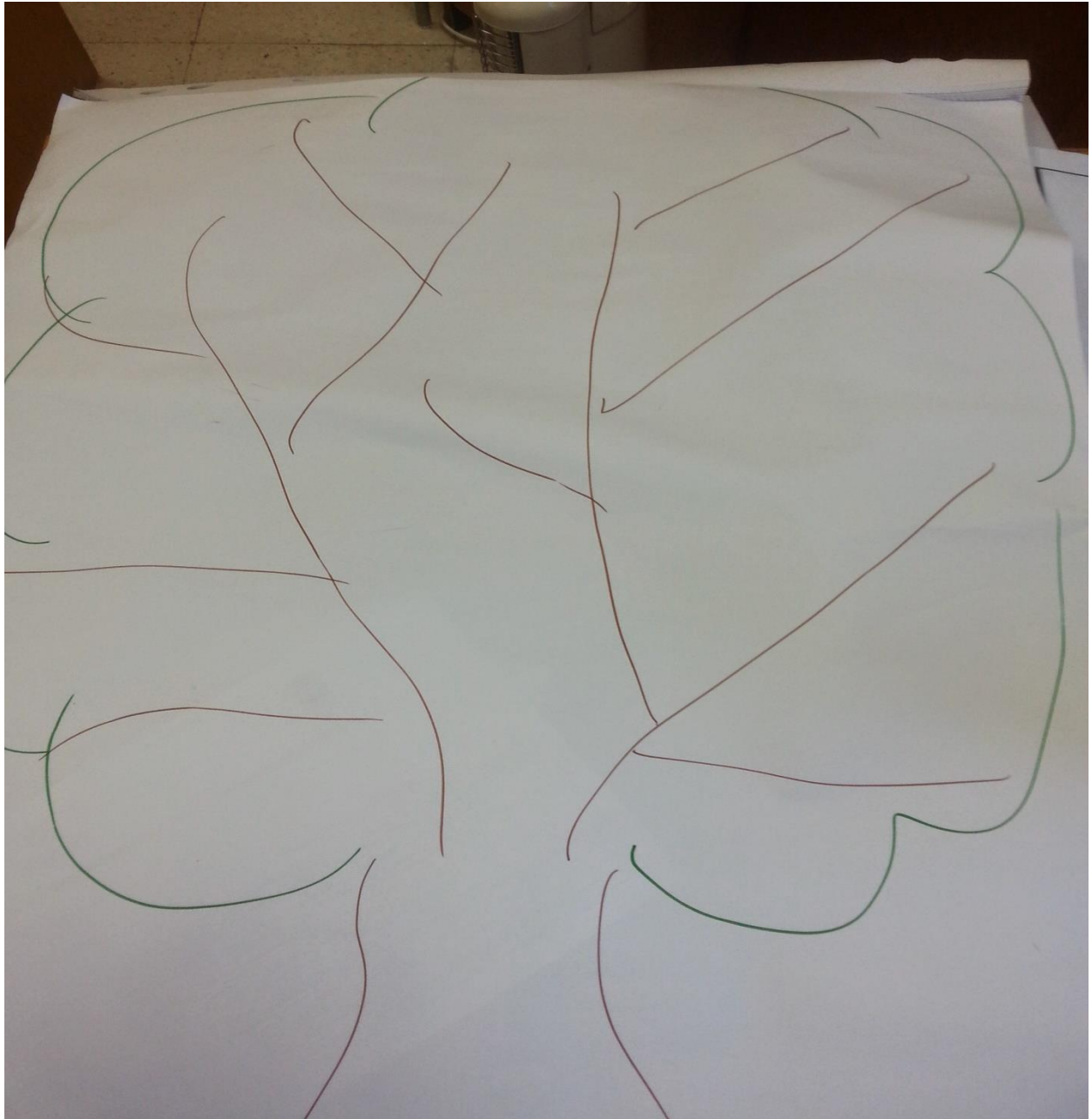
Μέθοδος

1. Οι συμμετέχοντες γράφουν σχόλια για τις ιδέες, τις τεχνικές και τη γνώση που απέκτησαν επάνω σε διαφορετικές χρωματιστά χαρτάκια σημειώσεων και τα κολλούν στο δέντρο ως εξής:

- **Πορτοκαλί χαρτάκια σημειώσεων** για να σχολιάσουν κατά πόσο οι ιδέες, τεχνικές, και αυτά που έχουν μάθει, μπορούν να τα εφαρμόσουν άμεσα στην τάξη και το σχολείο τους
- **Πράσινα χαρτάκια σημειώσεων** για να σχολιάσουν κατά πόσο οι ιδέες, τεχνικές και αυτά που έχουν μάθει δεν τα έχουν ακόμη επεξεργαστεί μέσα τους και μπορεί να χρειαστούν περαιτέρω προβληματισμό και ωρίμανση, προτού να τα χρησιμοποιήσουν στην τάξη / σχολείο τους.
- **Κίτρινα χαρτάκια σημειώσεων** για να σχολιάσουν κατά πόσο οι ιδέες, τεχνικές και αυτά που έχουν μάθει, χρειάζονται λίγο περισσότερο προβληματισμό και επεξεργασία, προτού να τα εφαρμόσουν στην τάξη τους / σχολείο.

Δραστηριότητα 3.4 Υποστηρικτικό Υλικό

Το διασκεδαστικό Δέντρο-πριν

Δραστηριότητα 3.4 Υποστηρικτικό Υλικό

Το Διασκεδαστικό Δέντρο-μετά

